

EVROPA PO KONVENCIJI

Na drugem mestu piše naš sodelavec o zadnjih dogajanjih v zvezi z Evropsko unijo, medtem ko je Konvencija pravkar izdelala in izoblikovala predlog Evropske ustave, kar je vodil nekdanji francoski predsednik Valery Giscard d'Estaing. Vse to nas vabi k širšemu razmišljanju o politični bodočnosti naše celine.

Že general Charles De Gaulle je svoj čas govoril o Evropi, ki naj bi segala od Urala do Atlantika. De Gaulle je seveda imel čisto svoje poglede na Evropo, ki je v marsičem danes daleč od te, o kateri pišemo in razpravljamo. Francoski general je vedno ohranil neko elitno mesto svoji državi Franciji, zato gotovo ne sodi med tiste očete Evrope, kot recimo njegov sorojak Robert Schumann pa še kdo drug.

Kdo si bo delil Evropo in s kom? To je sicer močno provokativno vprašanje, ki si ga lahko postavimo. Po novih ustavnih uredbah, ki bodo verjetno odobrene jeseni, bo EU sicer verna podoba našega kontinenta, čeprav bodo še vedno v vrhu samem prednjačile nekatere velike evropske države, ki si že nekako predstavljajo, da lahko zahtevajo nekaj več od bodoče ureditve. To se kaže najbolj v določenih primerih pravice veta (kot že omenja naš sodelavec). S tem bi se morda nekako ponovila slika OZN, ki v varnostnem svetu po svojih pravilih dopušča petim stalnim članicam (ZDA, Rusija, Velika Britanija, Francija in Kitajska) podobno pravico. S tem pa enostavno lahko ena sama od velešil zaustavi vsako pomembnejšo politično iniciativo. Spomnimo naj le na zgodovinsko vlogo nekdanje Sovjetske zveze, ki je preko svojih predstavnikov, znana sta zlasti Andrej Višinski ali kasneje Andrej Gromiko (temu je baje Stalin celo svetoval, naj hodi poslušati angleške cerkvene pridige, kar naj bi mu koristilo za dober jezik...) blokirala določene sklepe sicer večine Varnostnega sveta. Vsakokratni sovjetski "Mr. No", kot so hudomušno imenovali te diplomate, je tako odigral svoje... Pa še: ZSSR je imela v OZN še Ukrajino in Belorusijo, ki sta seveda kot najozjaja zaveznika Moskve vendar imeli polnopravno članstvo v OZN. Ta daljša primerjava OZN-EU je bila gotovo potrebna kot podoba neke stvarnosti.

Večji imajo pač več. Zlasti bodoče nove članice, med temi Slovenija, so seveda brez teh skrbi. Podobno pa velja tudi za srednje velike že priključene države, kot so npr. Italija, Španija in še druge. Pri tem gotovo lahko govorimo o prvorazrednih in drugorazrednih državah. Sicer je danes najmanjša članica, ki je Luksemburg, gotovo v tem nekje kaznovana, čeprav je skupno z Belgijo in Nizozemsko zgodovinski ustanovni član sedanje Evropske unije in je pred leti imela celo predsednika Evropske komisije. Pa nove najmanjše članice kot Malta, Ciper ali Baltske države? No, Slovenija je potemtakem še nekje na dobrem mestu.

Sodobna evropska zgodovina priča še o drugih nadnarodnih skupnostih, ki so bile znane in uveljavljene že prej.

/ stran 2
Andrej Bratuž

Po šestdesetih letih

Letos se v Italiji spominjamo na 25. julij 1943, ko je prišlo do padca fašizma. Kralj Viktor Emanuel III. je dal z zvijačo aretirati Mussolinija, do takrat nedotakljivega diktatorja Italije dobrih dvajset let. Veliki svet fašizma (Gran Consiglio) je namreč pravkar izrekel nezaupnico svojemu voditelju. Savojski vladar je zato sklical Duceja in mu izrazil svoje razloge za razrešitev dolžnosti načelnika vlade. Sam se je verjetno nekoliko bal tega dogodka, zato je prej poskrbel, da je bil v sobi skrit pod mizo znan general (za vsak slučaj). Kraljevo uradno poročilo je govorilo o tem, da je kralj in cesar Viktor Emanuel sprejel odstop Cav. Benita Mussolinija z vseh njegovih uradnih funkcij in dolžnosti. V resnici pa je šlo za Mussolinijevo aretacijo in že kot ujetnika so ga nato na skrivaj odpeljali proč. Kralj je nato imenoval novega vladnega predsednika, ki je postal maršal Pietro Badoglio. To kot skop zgodovinski podatek.

Slovenci v Italiji smo odločno pozdravili ta dogodek, čeprav je bilo tu še veliko neznank. Italija je še ostala v vojni ramo ob rami z Nemčijo. Šele 8. septembra istega leta je prišlo do premirja z zavezniki. Sicer je bila negotovost še velika. Sami Slovenci v Italiji smo takrat veliko upali, čeprav je šele nekoliko kasneje prišlo do prvih izpustov iz ječ in taborišč. O vsem tem bomo še pisali.

CORRIERE DELLA SERA
Le dimissioni di Mussolini
Badoglio Capo del Governo
UN PROCLAMA DEL SOVRANO

LA STAMPA
BADOGLIO A CAPO DEL GOVERNO
LE DIMISSIONI DI MUSSOLINI ACCETTATE DAL RE

Il Popolo d'Italia
NELL'ORA SOLENNE CHE INCOMBIE SU DESTINI DELLA PATRIA
Badoglio è nominato Capo del Governo

Obisk predsednika komisije Državnega zbora Republike Slovenije za Slovence po svetu in v zamejstvu

Franc Pukšič med nami

FOTO JMP

Na povabilo krovnih organizacij Slovenske kulturno gospodarske zveze (SKGZ) in Sveta slovenskih organizacij (SSO) je prišel minulo soboto, 19. julija, na obisk v Trst in Gorico predsednik komisije Državnega zbora za Slovence v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič.

Šlo je za izjemno lep in pomemben obisk, saj je Franc Pukšič v spremstvu Sergija Pahorja in Rudija Pavšiča v natrpanem delovnem dnevu poblizje spoznal našo stvarnost, kar je bil tudi namen srečanja in njegovega obiska, ki je po pomembnosti gotovo prerasel prvotni načrt. Da

je to res, priča dejstvo, da je Franc Pukšič obljubil bližnji dvodnevni obisk delegacije slovenskih poslancev v naši deželi, in to zato, da bi tudi slovenski poslanci poblizje spoznali našo manjšinsko stvarnost in tako lažje, predvsem pa bolj poglobljeno razpravljali v Državnem zbo-

ru tako o posodobitvi Resolucije o Slovencih v svetu kot tudi o zakonu za Slovence v svetu in seveda v zamejstvu.

Pukšič se je v soboto v jutranjih urah na županstvu občine Repentabor srečal z županom Aleksijem Krizmanom in občinsko odbornico Nadjo Debenjak, ki sta mu predstavila obmejno in pretežno slovensko naseljeno občino ter izrazila veliko zadovoljstvo zaradi bližnjega vstopa Slovenije v Evropsko unijo, saj si od odprave državne meje tudi v tej slovenski občini na tržaškem Krasu o betajo še tesnejšega sodelovanja s Slovenijo. Pukšič je v Repentaboru poudaril zlasti velik pomen sodelovanja vseh Slovencev po svetu in seveda v zamejstvu z matično domovino in se zanimal za priprave na novo stvarnost ob državnem prehodu pri Fernetičih.

V spremstvu slovenske konzulke v Trstu Lee Stančič in predstavnikov SSO in SKGZ se je po obisku županstva v Repentaboru Franc Pukšič podal še na bližnji Tabor.

/ stran 10
Jurij Paljk

Nove številke

♦ telefonska številka uredništva v Gorici: 0481 550330

♦ številka faksa uprave v Gorici: 0481 548276

Faks goriškega uredništva ostaja 0481 548808, telefonska številka goriške uprave pa 0481 533177

Intervju

Msgr. Gašper Rudolf o Cerkvah na Slovenskem po popisu prebivalstva. (stran 3)

V Zgoniku

Filmi Aljoše Žerjale poželi na tržaškem Krasu velik uspeh. (stran 9)

Pogovor

Marko Humar se odpravlja na vrhove Cordillere Blance. (stran 15)

05 Ambrož Kodelja SOTOČNA LJUBEZEN

06 Katarina Brešan TRETJA KOŠIČEVA RAZSTAVA

07 Janez Zupan KRPANOVA KOBILICA ALI PREIZKUŠNJE KULTURE

12 Igor Gregori POSTAJA TOPOLOVE OBHAJA 10. OBLETNICO

14 Mara Petaros ZADNJI MODNI HIT: LAST MINUTE TOUR

Oblikovanje prve ustavne pogodbe Evropske unije Evropska konvencija končala svoje delo

Ko so voditelji Evropske unije sklenili, da se v luči širite oblikuje nova ustava za njeno delovanje tako na institucionalni kot politični ravni, se je v ta namen ustanovila posebna 105-članska komisija, imenovana konvencija. Vanjo so bili imenovani predstavniki vseh sedanjih in prihodnjih članic. Slovenijo so zastopali zunanji minister Ruppel (na sliki) ter poslanca Peterle in Kacin. Peterle je bil vključen tudi v desetčlansko predsedstvo konvencije, ki mu je načeloval francoski državnik Giscard d'Estaing.

ne katerih področjih. Tu velja omeniti, da bo Velika Britanija ohranila pravico veta pri zunanji in davčni politiki, Nemčija pri urejevanju priseljevanja, Francija pa v zvezi "z zaščito jezika in kulturne raznolikosti".

Omeniti gre še, da so bili na zahtevo več članic konvencije v osnutek ustavne pogodbe izrecno zapisani v posebnem členu vsi glavni simboli Evropske unije. Tako je določeno, da je njena himna Oda radosti, Beethovnov devete simfonije, zastava modre barve z dvanajstimi zlatorumenimi zvezdicami, skupna valuta evro, 9. maj pa dan Evrope (v spomin na 9. maj 1952, ko je Robert Schuman dal pobudo za ustanovitev Evropske skupnosti za

premog in jeklo kot začetek evropske povezave). Napisali so tudi, da je geslo Evrope *Enotni v raznolikosti*.

Zaključek dela konvencije so sklenili nadvse slovesno s poslovnimi in zahvalnimi govori najožjega vodstva, to je predsednika Giscarda d'Estaingna ter podpredsednikov Giuliana Amata in Jeana Luca Dehaena. Predsednik je med drugim dejal, da gre za "uravnotežen predlog ustave, ki ga je bilo težko oblikovati". Zato je države članice pozval, naj na medvladni konferenci, ki se bo začela oktobra, ne posežejo v njegovo vsebino.

Ob koncu slovesnosti so se pod osnutek pogodbe podpisali vsi člani konvencije. Mimo formalnih in zunanjih vidikov je potrebno posebno poudariti, da pomeni oblikovanje ustavne pogodbe za bodoče delovanje evropske povezave tudi korak naprej v smeri združevanja Evrope ne samo na gospodarskem, temveč tudi na političnem področju. Spodbudno je tudi dejstvo, da so bile pritegnjene v ta proces tudi prihodnje članice Unije. V tem okviru je tudi Slovenija odigrala aktivno vlogo.

Alojz Tul

Evropa po...

Tako zlasti po reformi britanskega imperija, ki se je najbolj razbohotil v dobi kraljice Viktorije, nastane British Commonwealth, britanska skupnost narodov, ki je v novih oblikah povezala nekdanje kolonije in dominione (kot Kanada, Južna Afrika, Av-

stralija, Nova Zelandija ter Indija, kjer je že bil vedno podkralj) z britansko krono, saj prav angleški kralj še simbolično vlada vsem tem deželam z že veliko ali skoraj totalno avtonomijo. To obstaja še danes in London ima vsaj v nekaterih od teh držav svoje generalne guvernerje, ki so namestniki britanskega vla-

darja. Podobno, čeprav morda manj znano, skupnost sestavlja še Francoska skupnost narodov, ki povezuje matico s frankofonimi deželami na drugih celinah.

Nova Evropa bo šla seveda svojo pot, ki bo pač začrtala naši stari celini kar se da primerne ureditve. To lahko danes upamo.

Pravice živali...

V četrtek, 17. julija, je tržaški Il Piccolo objavil naslednji članek, ki vam ga pošiljam delno prevedenega:

"Pravice živali. Tudi senat odobril nov zaščitni zakon.

Rim. Pravice za vse živali in jasni kazenski predpisi za njihovo zaščito. Senatna pravosodna komisija je odobrila, ne da bi zakonski osnu-

tek moral v senat, zakonsko besedilo, ki uvaja nova določila za zaščito živali. Ker je komisija nekoliko spremenila osnutek, ki ga je sprejela poslanska zbornica, bo ta moral spet v zbornico, ki ga bo odobrila verjetno pred poletnimi počitnicami. Osnutek so v senatu odobrile vse skupine razen Lige, ki se je vzdržala..."

Pomislil sem na leta oz. desetletja čakanja na "naš" zaščitni zakon...

Nabržinc

Mirko Špacapan o srečanju Slovencev z vsega sveta

Na vsedravnem srečanju Slovencev z vsega sveta v DZ R Slovenije, ki je bilo 8. julija v Ljubljani, je med povabljenimi nastopil tudi deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Mirko Špacapan. V svojem nagovoru je spomnil na pomembno vlogo, ki jo za afirmacijo Slovenije v svetu imajo prav zamejski in zdovski Slovenci.

Kot eden od petih rojakov v novem deželnem svetu F-Jk, vendar kot edini predstavnik slovenske stranke, je poudaril, da vidi prihodnost slovenske manjšine v Italiji predvsem kot povezovalni člen v novi razširjeni Evropi, ki lahko Sloveniji in deželi F-Jk pomaga do lažjih in temeljitejših stikov, mladim pa zagotavlja pot do uveljavitve in zaslužka v domačem kraju.

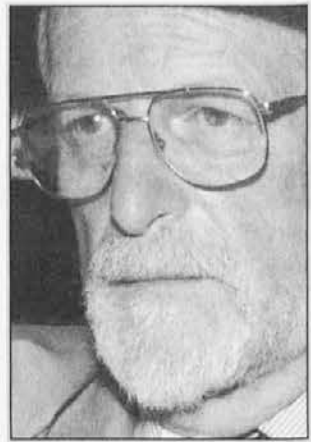
7. tabor slovenskih otrok po svetu

Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa prireja od 27. julija do 3. avgusta v Veliki Polani pri Lendavi 7. tabor slovenskih otrok po svetu. Slovesnosti ob začetku tabora bo v nedeljo, 27. julija, ob 18. uri ob Osnovni šoli Miška Kranjca v Veliki Polani. Zbrali se bodo udeleženci tabora, njihovi starši, sorodniki iz Slovenije, nekateri pomembne osebnosti slovenskega političnega življenja, predstavniki uradov za Slovenijo po svetu, predstavniki veleposlaništev držav, iz katerih prihajajo udeleženci tabora, in domačini iz okolice. Za 70 otrok iz Argentine, Avstrije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Italije, Nemčije, Švice in ZDA je SSK pripravil zanimiv in poln program, ki jim bo pomagal, da bolje spoznajo Slovenijo in slovenski jezik.

Iraška kriza

Zagonetna ozadja

Afera v zvezi z domnevnimi lažnimi dosjeji o Sadamovem kupovanju urana za orožje za množično uničenje, na podlagi katerih so Združene države Amerike in Velika Britanija sprožile zavezniško vojno proti Iraku, je pripeljala do tragedije. Svetovalca britanskega obrambnega ministrstva Davida Kellyja (na sliki), o katerem so ugibali, ali je on BBC-ju posredoval novice o tem, da so bili dokumenti britanskih obveščevalnih služb ponarejeni, so od četrta, 17. julija, pogrešali. Dva dni kasneje je britanska policija uradno potrdila, da je našla truplo pogrešanega. Kelly je bil strokovnjak za orožje za množično uničenje in ga je britanska vlada označila za možen vir spornih vesti o britanskih podatkih o iraškem orožju. Kelly je sicer priznal, da se je pogovarjal z Andrewjem Gilliganom, častnikarjem britanske televizije in radia BBC, ki je poročal o tem, da je vlada britanskega premiera Tonyja Blaira menda ponaredila obveščevalne podatke o iraškem orožju za množično uničenje. Gilligan je izpostavil dejstvo, da je vlada v svojem poročilu nalašč pretiravala, ko je poudarila, da naj bi bil Irak zmožen izvesti napad s kemičnim ali biološkim orožjem v času 45 minut. Britanska vlada je obtožbe zanikala in je zahtevala od BBC, naj pove, ali jim je takšne podatke posredoval Kelly. BBC pa zaupne informacije ni izdala. Tudi Kelly je vztrajno zanikal, da bi bil on tisti, ki je posredoval sporne informacije o prirejanju podatkov. Prve preiskave o Kellyjevi smrti so kazale na to, da je naredil samomor, okolišči-

ne pa niso še povsem jasne.

Ta čas je Bela hiša objavila izvlečke iz oktobrskega poročila centralne obveščevalne agencije CIA, s katerimi je želela predsednika Busha zaščititi pred vedno hujšimi kritikami zaradi afera o ponarejanju podatkov in zaradi zavajanja javnosti z neresničnimi ali napihnjenimi podatki o oboroževanju Huseina. V poročilu, ki je bilo doslej zaupno, CIA trdi, da bi Bagdad lahko dobil jedrsko orožje, če mu tega ne bi preprečili. Zdi se, da obstajajo "neizpodbitni dokazi", da je Sadam izdelal program jedrskega orožja. Dvom o tem, ali so bili podatki, da je iraški diktator skušal kupiti uran v treh afriških državah Sudanu, Kongu in Nigru, pa ostajajo. Iz dosjeja je namreč razvidno, da so pred iraško vojno med ameriški obveščevalnimi službami obstajale različne ocene o Sadamovi nevarnosti.

Ta čas se razmere v Iraku niso polegale. Še vedno prihaja do napadov na ameriške vojske, tako da je število žrtev prekoračilo tisto iz prve zalivske vojne leta 1991.

Breda Susič

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Ne igrjamo se z vojno

Nedavna razkritja o razlogih za vojno proti Iraku so v bistvu grenka, da ne rečemo žalostna. Vsiljuje se namreč domneva, da zares prepričljivih razlogov za vojaški nastop sploh ni bilo, oziroma niso bili tisti, s katerimi se je odločujoča politika obračala na javno mnenje. Več kot dva meseca po zaključku vojaških operacij je ameriški predsednik Bush izjavil, da je prepričan, kako je Sadam zares imel pripravljeno orožje za množično uničenje. Načeloma ni mogoče oporekati temu prepričanju, toda zaradi njega so anglo-ameriške formacije z vso silo in enkratno prodornostjo napadle Irak ter ga zasedle. Nadalje se je mogoče spomniti, kako je poverjeni inšpektor OZN Blix ves čas zatrjeval, da ni bilo odkritega nič takšnega, kar bi pričalo, kako Irak poseduje smrtonosna množična orožja. Dejstvo je, da inšpektor Blix isto zatrjuje še danes. Da ne govorimo seveda o nigerijski aferi, po kateri ni dokazano, da bi Sadam naročil nakup urana v Afriki in vendar je bil ta podatek temeljnega pomena za Bushove prepričevanje ameriškega naroda v nujnost vojne.

Skratka, vse premalo trdnih dokazov za tako resno zadevo, kot je prav vojna. In tukaj se lahko zamislimo: kako je mogoče, da gre najplivnejši del razvitega sveta v vojno s takšno lahkoto, pravzaprav lahkostjo? Prema- lo je torej za to vojno - menda se obetajo še nove - utemeljenih razlogov. Vojna ni kar tako, vojna ni primerljiva z nobeno drugo stvarjo, vojna, tudi tista do kraja utemeljena, je ved-

no uporaba sile, je uničenje in je uničevanje. Posledice vojn so vedno nepredvidljive in kot takšne nikdar dobre. Vedno so to žrtve, rušenja, vedno so to porušena ravnotežja v ožjem in širšem prostoru. Res, vojaška moč razvitega sveta je nedopovedljiva, jasno je, da je z njo podobno kot Irak mogoče v enem mesecu ali v dveh premagati katero koli državo na Bliznjem vzhodu ali tudi kje drugje. Toda istočasno je res, da nas zaradi te silovite moči orožja ne bo vzljubil noben narod polrazvitega ali nerazvitega sveta, narobe, vsi nas bodo spoštovali le zato, ker se nas bodo bali. Tudi to je ena od neprijetnih posledic vojaških posegov na območju Perzijskega zaliva.

Zaradi tega se ne igrjamo z vojno ter raje pomislimo, kako bi ubrali v urejanju odnosov v svetu drugačno pot in sprejemljivejšo načine. Ne uveljavljajmo svojih vrednot s silo, ker nam bodo prav naše vrednote pričele slabeti in bodo vse manj prepričljive za svet pa tudi za nas same. Spremenimo sedanjo smer, ker ta smer so slej ko prej le vojaške operacije. Zamislimo se in odkrili bomo nove poti dialoga. Ne obupajmo nad mirnimi sredstvi za širjenje našega vpliva. Kot razviti svet posedujemo brezštevne blagrine in smo lahko za vzor vsem manj razvitim in manj srečnim. Ogromno smo zmorni storiti za preostali del človeštva, toda pri tem bodimo do uporabe sile skrajno nezaupljivi, saj o njej zgovorina ne ve povedati skoraj nič dobrega, še posebej, kadar se sile poslužujejo najmočnejše države.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 550 330
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 548 276
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN,

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

Intervju / Msgr. Gašper Rudolf

Znamenja časa v Cerкви na Slovenskem

S hitrimi koraki se bliža trenutek, ko bo meja med Slovenijo in Italijo padla. Da bi poglobili poznavanje razmer na Slovenskem, smo tokrat postavili pod drobnogled upe in težave vernikov ter sploh slovenske družbe v luči odmevne refleksije, ki jo je po popisu slovenskega prebivalstva iz leta 2002 opravil msgr. Gašper Rudolf, upravitelj župnije Kristusa Odrešenika v Novi Gorici. Msgr. Rudolfa poznamo kot razgledanega izobraženca in človeka, ki zna tudi kritično preresetavati konkretno stvarnost. Kot nekak "prerok" - iz ljubezni do Boga in človeka - sviri vernike, za kar je še posebno dragocen.

Vaša refleksija po popisu slovenskega prebivalstva 2002 vabi k resnemu razmisleku o pastoralnih sporočilih. Kam in kako se Cerkev uvršča - po vašem mnenju - znotraj slovenske družbe?

Opravičujem se, da bo odgovor daljši.

Popis prebivalstva l. 2002 je na Slovenskem pritrtil tistim, ki so že več let opozarjali, da je zašel človek na Slovenskem, kar velja tudi za kristjana, v globljo in dolgotrajnejšo versko in cerkvenostno krizo kmalu po naboju osamosvojitvene izkušnje. Kriza je seveda tlela že prej. Problem smo takrat poenostavljali in ga preveč izključujoče povezovali s komunizmom.

V zadnjih desetih letih pa se je razbohotila kriza vrednot ter zmeda duha in življenja. Kriza je delno uvožena iz globalnega potrošništva, v velikem delu pa je programirana in izpeljana doma. Usmerjajo jo s soglasjem pokomunistične oblasti nekatere institucije, gibanja, društva in skupine, ki jih financiramo davkoplačevalci.

Naj spomnim na "kulturni boj" pred nekaj leti, ki je podoba Cerkev s pomočjo medijev v javnosti dotokel do najnižje točke.

Žal so se tudi vodilni cerkveni ljudje pustili ujeti v nastavljen zanko neskončnih in včasih zajedljivih kreganj okrog denacionalizacije, gozdov, palač, gradov, verouka v šolah in njegovih financiranja..., ne da bi pomislili, da prinašajo na ta način na lastno grmado polena, na kateri hočejo naročniki kulturnega boja čim bolj osmoditi Cerkev, če je že ne morejo sežgati.

Povprečen Slovenec dogajanja seveda ni razumel.

Sad teh izkušenj je, da povprečen Slovenec zavrača Cerkev, če nastopa v njegovih prepleskih očeh s pozicije oblasti, če tišči v imovino, ali kadar ga strašijo, da Cerkev z nečim, pa naj bo karkoli, posega v javno življenje...

Na cerkveni strani ni bilo premissljene strategije.

Pastoralno govorico, ki bi jo morda ljudje razumeli in sprejeli, so cerkveni ljudje zamenjali z ono - pogojno ji lahko rečemo - politično, ki jo je vsilila nasprotna stran. Nasprotniki Cerkev pa niso izbirali udarcev iz zakladnice sumničnega in hujskanj zoper vse, kar ni "mi" ali "naše".

Kot narod smo polni strahu. Ne vemo, kaj bi počeli z osebnimi svoboščinami, bojimo se, "da bi bilo še slabše", in preračunavamo, kako bi čim bolj mimo in lagodno živeli.

Popis je zajel slaba dva milijona prebivalcev. Toliko nas je.

Za katoliško veroizpoved se je opredelilo 57,80% državljanov, za ateizem dobrih 10%, neopredeljenih in neznanih opredelitev glede veroizpovedi pa je bilo 448.070, kar pomeni skoraj vsak peti slovenski državljan.

Kam se Cerkev uvršča znotraj slovenske družbe, po mojem mnenju, tudi njej sami še ni povsem jasno. Po eni strani, tako kaže, se zaveda, da je postala v javnosti dokaj neurejena "mala čreda", po drugi strani pa nastopa včasih kot tekmeč, ki do neke mere pogojuje pokomunistično oblast, ki "smo" jo izvolili.

S pastoralnega vidika je popis povedal Cerкви na Slovenskem, da je v najboljšem primeru ne "sliši" in ne razume najmanj vsak drug prebivalec na Slovenskem.

To postavlja Cerkev kot institucijo in kristjane pred nalogo, da preverijo, kateri je, kot bi rekel apostol Peter, "razlog" krščanskega upanja.

Razlogov za upanje pa ni malo!

Kaj menite o vseslovenski sinodi in njenih učinkih na Cerkev, ki koraka v tretje tisočletje?

Slovenska sinoda je bila za škofove, pripravljali odbor in vernike enkratna možnost, da doprinesemo prenovitveni kvas znotraj Cerkev in v celotno družbo, saj smo najštevilčnejši relativno organiziran del civilne družbe, ki vendarle šteje po popisu spoštljivih 1.135.626 pripadnikov.

Vprašanje je, ali smo sinodalno možnost prekvificirali v priložnost.

Sklepni dokument imamo v rokah že več kot eno leto. Če dokument pregledate do zadnje 220. strani, vidite, da bi bilo dobro, če bi dali nov zagibon sinodalnemu dogajanju, ki je hotel biti proces, kakor so mnogi iskreno želeli, potem pa se niso znali dogovoriti okrog tega, kaj je potrebno, da pride do procesa po župnijah, škofijah in končno v nacionalnem obsegu. Zaradi odprtih vprašanj, ki so zapisana v sklepih, in onih, ki niso zapisana!

Hočem reči, da je čutiti med duhovniki in laiki pomanjkanje notranjega dialoga v Cerкви na Slovenskem, kar pomeni - temeljit pogovor o znamenjih časa. Zaradi šibkega in preveč formalno narekovanega in usmerjenega sinodalnega dialoga v Cerкви je sinodalni dokument še kar dober. Poznajto pa se mu rane takrat potekajočega "kulturnega boja".

Glede korakanja Cerkev na Slovenskem v tretje tisočletje pa, tako kaže, moramo biti potrepeljivi.

Ugotavljate, da ni posebnega navdušenja nad javno podobo

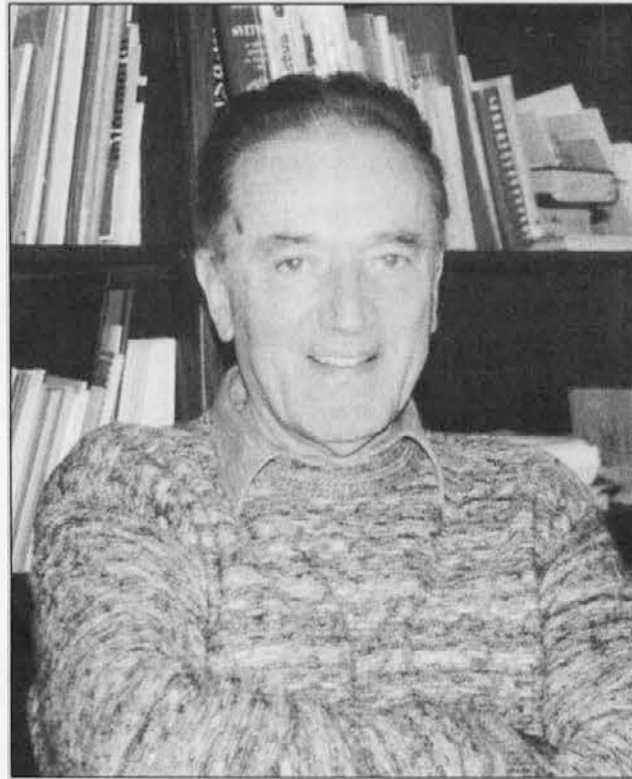

FOTO DDD

Cerkev. Kateri so po vašem mnenju razlogi takega stanja?

Na vprašanje sem delno že odgovoril. Povedal bi rad še nekaj.

Cerкви in kristjanom se ne more zgoditi nič hudega. Karkoli se zgodi, je z nami Gospod, naš Odrešenik in ustanovitelj Cerkev.

Res pa je, da je javna podoba Cerkev odvisna, da spomnim na 2. vatikanski koncil, v veliki meri od tega, kako pastirji, mislim na škofove, in kristjani razumemo znamenja časa.

Na demokracijo, kakršna koli že je, ni bil nihče pripravljen. Zanimivo je, da znotraj Cerkev ni bilo v vsem času po komunizmu sistematične refleksije o sprotnih duhovnih in družbenih premikih, se pravi o znamenjih časa. Sinoda je bila morda zadnja priložnost za tako refleksijo, da bi prišli do osnovnega konsenza glede teh vprašanj in podobe Cerkev.

Kristjani smo se - mislim, da je bilo to okrog leta 1994 - pod vidnim in prikritim pritiskom prebrisanih oblastnikov še enkrat potuhnili na ta način, da smo se umaknili v vaške in krajevne okvirje, v praznike, cerkvena in vaška slavlja in, to posebej poudarjam, osebno pobožnost in bogoslužne shode, ki nimajo karizme, da bi po njih ljudje izhajali iz družbene situacije in se angažirano vračali vanjo.

Škofje so, posnemajoč papeža, delili apele, naj se kristjani vendarle angažiramo v javnem življenju, toda kako, če smo razcepljeni v tisoče, med seboj nepovezanih in samozadostnih skupinic, od katerih si vsaka misli o sebi samo najboljšo. Življenje - javno življenje! - pa gre mimo njih. Pastoralna - to pa je treba ponižno priznati - tudi ni na-

redila dovolj, da bi cerkvenostno povezala skupine, občestva, gibanja in vse ljudi dobre volje.

Posledica tega stanja je, da se Cerkev na Slovenskem še vedno preveč ukvarja sama s sabo. Veliko iskrenih kristjanov pa se zadovolji s tolažilno svetobežno duhovnostjo.

Kako ocenjujete odnos Slovenca (ke) do katoliške Cerkev? Vidite kakšne razlike v različnih slovenskih deželah (npr. Kranjska oz. Primorska)?

Kar zadeva odnos do Cerkev, je zanimiva predsindodalna raziskava, ki smo jo opravili v začetku leta 1998, žal samo v Koprski škofiji. Takrat se je že razkrilo naraščajoče nelagodje kristjanov, še bolj pa nekristjanov v odnosu do Cerkev.

Škoda, da sinoda ni bolje prislunila takratnim sporočilom iz Primorske. To pripovedujem, ker so v času pred popisom nekajkrat izrekli na račun te raziskave v samem cerkvenem vrhu odklonilno kritiko. Nekateri odgovori naj bi kvarili podobo katoliške Slovenije.

Med slovenskimi pokrajini glede tega ni bistvenih razlik, kakor je razvidno iz popisa.

Govorimo lahko o enotnem slovenskem pastoralnem prostoru. Kdor hoče videti razlike, jih bo našel, vendar ni niti ena taka, da bi lahko rekli, da gre pri tisti razliki za drugačno kakovost stanja duha.

Primorska je vsekakor blizu škofijam severovzhodne Italije, kar pomeni, da je kakšen podatek iz popisa za odstotek ali dva na Primorskem manj ugoden kot v osrednji Sloveniji.

Toda, da se razumemo, Gorenjska ima npr. točno

10% ateistov in približno 15% ljudi, ki se glede vere niso opredelili.

Drugorazrednost slovenskih kristjanov: pravite, da je to političen problem. Lahko to razčlenite?

Trdim, da je drugorazrednost kristjanov za trenutno oblast resen političen problem. Demokratska oblast je dolžna vprašati, kako se katoličani v svoji domovini počutimo. Kakor ta ista oblast omogoča kulturnim, spolnim, antiglobalističnim, protiameriškimi, kapitalskim in ne vem kakšnim skupinam, da so navzoči v medijih in tam nekaj vpijejo, predstavniki kapitala včasih tudi kaj grozijo...

Drugorazrednost je predvsem notranji cerkven problem. Če se kristjani ukvarjamo z drugorazrednimi vprašanji in ne damo v ospredje vprašanj evangelizacije, uboštev in solidarnosti ter prenosa vere, upanja in ljubezni, se postavljamo sami v drugorazredno igro.

Kaj bi povedali o slovenskih medijih in njihovem "obravnavanju" slovenske Cerkev?

V slovenskih medijih je neznanje o veri in duhovnosti katastrofalno.

V Cerкви pa zamujamo sistematično usposabljanje kadrov za kakovostnejše komuniciranje s sodobnim človekom ter institucijami sodobnega sveta. Skrbi me, ker novinarji, ki imajo znanje in pogum in so znali o tem kaj povedati v nerezimskih medijih, ne problematizirajo več cerkvenih problemov.

Tako je še manj dobrega javnega dialoga o teh vprašanjih.

Izziv ni le mladinska pastorala, ampak verjetno še bolj pastorala odraslih. Kako gledate na to vprašanje?

Prvič, mladinska pastorala je kontejner, v katerega se stekajo napetosti, iskanja in zablode odraslih. Drugič, mladina je bistrejša od odraslih, ima veliko več znanja kot odrasli in starši, nima pa večje življenjske izkušnje. Tretjič, sodobno mladino je potrebno postopno uvajati v življenje skozi procese ponotranjenja, socializacije in iskanja smisla. Okrog teh treh vozlov se danes preveč megli. In vedno znova nekaj začena. Tisti, ki delajo z mladino, imajo zaradi tega velike težave.

Kar zadeva odrasle, je treba priznati, da se pastorala na Slovenskem še ni resno soočila s tem vprašanjem. Prav na področju dela z odraslimi se nam vidno maščuje pastoralno vrtičkarstvo in samozadovoljevanje v majhnih skupi-

nah, ki se niso sposobne aktivno soočiti z družbenimi in pastoralnimi problemi tega časa.

Leto 2004/05 naj bi bilo na Slovenskem leto laikov. Če se bo kaj začelo premikati že letos vsaj v smislu njihovega povezovanja znotraj Cerkev, se bo počasi izrisala v obetavnejši luči podoba vsake škofije in vse Cerkev na Slovenskem.

Naj vas ne pohujšam! Razdrobljeni in nepovezani laiki (tudi duhovniki) imamo lahko všečen pomen sami zase in med seboj, ne pa za Cerkev in svet okrog nas.

Kaj bi povedali o stanju v svoji župniji?

O naši župniji Kristusa Odrešenika v Novi Gorici samo nekaj lepega. Leta 1980 smo začeli graditi cerkev, na neustrezni lokaciji na tedaj dokaj neurejenem robu mestnega središča, blizu policije in drugih javnih zgradb. Mnogi poznavalci so rekli, da ljudje cerkve v takih pogojih ne bodo sprejeli zaradi pritiska takrat bolj ali manj vidne kontrole. Zgodilo se je drugače.

Kristjani so imeli prepričljivo mero civilnega poguma.

Kako gledate na Cerkev in njeno poslanstvo (ter pobude) na goriški meji? Vidite kakšne stične točke med slovenskimi verniki na obeh straneh meje?

Kaj sploh pričakujete od skorajšnjega padca meje?

Odgovorim samo na del vprašanja. Od padca meje ne pričakujem nič dramatičnega. Življenje Gorice in Nove Gorice in njunih zaledij se bo še naprej prepletalo, še bolj pospešeno.

Pastoralen položaj je že danes na obeh straneh v marsičem podoben. Tudi v številkah.

Za duhovnike z obeh strani sedanje meje bi rekel, da smo preobremenjeni s sprotnimi (drobnimi) zadevami in se vsekakor premalo posvečamo zgodovinski prelomnici tudi na podlagi izkušenj, da je Cerkev pač doživela že dolgo vrsto zgodovinskih prelomnic...

Vsekakor bomo, upam, praznovali 30. aprila in 1. maja 2004 na obeh straneh sedanje meje...

Po počitnicah bomo nadaljevali intenzivnejše pogovore. Duhovniki na Goriškem se bomo posvetili, letos drugič, temu zgodovinskemu izzivu. Sledilo bo srečanje z duhovniki na italijanski strani itn.

Pastoralna obzorja in odgovornosti se bodo razširili.

Upam, da kristjani ob meji ne bomo preveč zaostajali za zgodovino.

Končno pa: "Zahvalimo se Gospodu, ker vekomaj traja njegova dobrotal!"

Danijel Devetak

3

ČETRTEK,
24. JULIJA
2003

Števerjan / Slavje bo prihodnjo soboto, 26. julija

Blagoslov kapele sv. Ane

Po vsej Goriški je znana števerjanska gostilna Dvor. Malokomu pa je morda znano, da stoji na dvorišču gostinskega objekta, sredi košatih divjih kostanjev, kjer se odstira čudovit razgled proti furlanski nižini, nekaj stoletij stara kapela oz. cerkvena sv. Ane, v kateri ni bila darovana maša vsaj 60 let. Prihodnjo soboto, 26. julija, prav na praznik sv. Ane, bo goriški nadškof Dino De Antoni blagoslovil ob 19. uri prenovljeno kapelo, njen oltar in novo umetniško poslikavo.

V knjižici o števerjanski cerkvi sv. Florijana in jazbinski cerkvi Marije Pomočnice, ki je izšla leta 1996 v posrečeni zbirki *Sakralni spomeniki Primorske*, avtor Marijan Brečelj piše, da gre za "enoladijsko kapelo s pravokotnim klesanim vhodom, katerega stranici nosita na vrhu majhna korintska kapitela, in z napuščem nad njim... Za stavbo je značilno, da jo po vsej dolžini sten pod napuščem obdaja romanski friz... Danes je njena notranjščina prazna, oziroma spremenjena v skladišče"

FOTO DPD

(str. 67). Kapela ne bo več prazna, saj njena lastnica, grofica Tacco, želi, da bi cerkvena služila vsem faranom, kot se je to dogajalo pred prvo svetovno vojno.

Prejšnji teden sta nas v vročem poletnem dnevu v briški vasi prijazno sprejela župnik g. Anton Lazar in domačin Alessio Stasi, izvrsten poznavalec krajevne zgodovine. Na gradbišču, kjer so zidarji zaključevali zadnja dela, stanam o zgodovini kapelice, ki

še vedno sloni na ostankih nekdanj mogočne grofovske palače, razkrila marsikateri podatek, zraven pa dodala tudi kakšno živo anekdoto, pričevanje starejših občanov. Čeprav ni gotovih zgodovinskih virov, naj bi kapelo postavili grofje Dornberk v 16. stol. Tedaj je bila posvečena sv. Križu, kot piše v ločniškem farnem arhivu. Sredi 17. stol. so tja prišli Strassoldovi, ki so ob koncu stoletja prodali posestvo krminkim grofom

Tacco. V tistem času je bila posvečena sv. Antonu Padovanskemu. Sv. Ani naj bi bila posvečena po prenovi sredi 19. stol., če ne kasneje. Med prvo vojno je kapela ostala nepoškodovana, med drugo vojno naj bi partizani v njej imeli celo klavnico, po vojni pa so jo upravitelji vedno bolj zanemarjali in bila je tudi izropana; precej škode je naredil tudi potres leta 1976. Zadnja maša naj bi bila v kapeli darovana leta 1941. Notranjost res ni velika, saj naj bi v njej stalo največ 40 vernikov. Odslej bo kapelo krasila umetniška upodobitev sv. Ane in male Marije, delo Tomaža Perka. Prenovitvena dela, ki so trajala okrog tri leta, je podprla tudi deželna uprava.

Župnija sv. Florijana in Marije Pomočnice torej vljudno vabi na blagoslov kapele, ki bo v soboto, 26. julija, ob 19. uri. Pred obredom bo Alessio Stasi na kratko orisal zgodbo kapele, nakar bo nadškof, ki bo prišel z dopusta nalašč v Števerjan, v njej daroval sveto mašo. Slavje se bo seveda končalo z družabnostjo, kot se v Števerjanu spodobi.

DD

V Beneški Sloveniji

Še ena obnovljena cerkvena v Černjeju

Svečanosti se je udeležil tudi častni nadškof Alfredo Battisti

Černjejski župnik, Flaviano Veronesi, je izrazil svoje zadovoljstvo, ko so 19. julija ob 18. uri po dolgem času po-

dovinske cerkvice, ki je izšla pri založbi Zadruga Most iz Čedad, nakazal preteklost teh treh cerkva in poudaril

novno posvetili cerkev Svete Marije Magdalene Spodnjega Černjeja - Dolenjene, ki jo je potres leta 1976 skoraj do tal porušil. Svečanosti se je udeležil tudi častni videmski nadškof Alfredo Battisti. Ob zaključku slovesne maše pa je arhitekt Roberto Raccanello, nadzornik obnovitvenih del, orisal vernikom postopek ponovne izgradnje, pri kateri so se strogo držali izvirmega sloga, ki jo je cerkev imela ob izgradnji v 17. stoletju.

Prenova cerkve Marije Magdalene spada v širši kontekst ponovne pridobitve zavesti, ki teži k osvežitvi spomina na zgodovino černjejskega območja. Prav s tem namenom so pred časom prenovili še eno cerkev, to je cerkev Sv. Trojice v Dobju, ki je bila vernikom izročena leta 1999; tudi to svetišče je potres izpred več kot dvajset let močno poškodoval.

Za zgodovino Beneških Slovencev je izredne važnosti tudi cerkev sv. Jurija Starejšega v Karnicah, ki so jo sicer porušili že leta 1820-21. Tarcisio Venuti je v knjigi z naslovom *Černjejin njegove zgo-*

njihov vpliv na skupnosti, ki so naseljevale černjejski teritorij. Prav cerkev sv. Jurija nad Torlanom je bila od 1642 dalje sedež *Vicariatus Sclaborum* in služila slovensko govorečim skupnostim iz Viškorše, Tipane, Vizonte, Zgornjega in Spodnjega Černjeja in Dobje. Kljub temu je izgradnja novih manjših podružniških cerkva pripomogla k postopni zapustitvi antične ceke sv. Jurija.

Černjeje je pomemben v zgodovini slovenskega slovstva, ker je prav v tem kraju nastal med 15. in 16. stoletjem eden prvih spomenikov naše književnosti, znan z imenom Černjejski rokopis. V Venutijevi knjigi je zbrana tudi študija o tem rokopisu, ki jo je napisal Giorgio Banchig. Avtor trdi, da je ta rokopis (napisan v latinščini, furlanščini in slovensčini, vsebuje pa 52 darov slovenskih vernikov Bratovščini Svete Marije iz Černjeja) pomemben za preučevanje slovenskih jezikovnih posebnosti in "upravne" terminologije tistega obdobja ter za študij imenoslova in toponomastike.

IG

Duhovna srečanja za žene in dekleta

Pridite v Dom blagrov!

Kako lep je ta Dom nad Trstom! Okrog njega je vse svetlo, zeleno in mirno.

Kdo pa bo vodil duhovna srečanja žene in deklet v njem od 18. do 20. avgusta? Pater Maks Klanjšek. In kdo je ta pater? Je konventualec ali minorit s Ptujске Gore. Bil je že večkrat tudi pri nas na Tržaškem. Zadnjič je govoril v cerkvi sv. Jakoba med zlato mašo msgr. Marija Gerdola v nedeljo, 29. junija, popoldne.

K minoritom je vstopil skupaj z dvema sobratoma v tistih težkih povojnih letih, ko je bila Cerkev doma zastopljena in preganjana. Je teološko dobro podkovan. Je dober govornik in iskan spoved-

nik. Je veliko misijonaril in še misijonari v Sloveniji in v zamejstvu. Vodil je in še vodi duhovne vaje za redovnike in redovnice. Imel je in ima še razna predavanja za zakonce, starše in mladino, itd. Je prijazen in zgovoren.

Dvakrat je bil Provincial Slovenske minoritske province sv. Jožefa. Letos je jubilant. Septembra bo poteklo 50 let, odkar je naredil slovesne zaobljube uboštva, čistosti in pokorščine. Mislimo si, 50 let zveste in nepretrgane službe Bogu in narodu! Koliko je to vredno! Zato mu že sedaj iskreno čestitamo in se skupaj z njim po Mariji Bogu zahvaljujemo za njegov

redovniški in duhovniški poklic, pa za vse dobro, ki ga je storil našemu narodu. Obenem pa prosimo Boga, da bi tudi med našimi mladimi tukaj v zamejstvu obudil nove duhovniške, redovniške in misijonarske poklice, ki jih tako pogrešamo in potre-

bujemo, še prej pa seveda, da bi nam dal dobre, verne zakonce in družine.

No, in ta pater bo v Domu blagrov na razpolago za duhovne razgovore, za spoved in za načrtovanje lepše, plodnejše in bogatejše duhovne prihodnosti.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

17. NAVADNA NEDELJA

2 Kr 4, 42-44; Ps 145; Ef 4, 1-6; Jn 6, 1-15

Človek ne živi zato, da bi jedel, je pa zato, da bi živel. Materialna jed in pijača se prepletata z duhovno hrano in pijačo. Ni ene brez druge. Tudi ločiti ne smemo eno od druge, razen po pameti. Človek je eden, je eno, duhovno in materialno bitje. Ločiti ga pomeni ubiti ga. Toda po vrstnem redu je najprej materialno: vidimo ga, izkusimo (1 Kor 15, 46-47). Sveti Pavel piše, da hrepeni po vstajenju telesa (Rim 8, 11, 23).

Seveda ima prvenstveno vlogo duh. Vse naše življenje mora biti življenje po pameti, duhovno (Rim 12, 1/M. Zerwick, APNTG, 355). Po krstu smo deležni duhovnega vstajenja, pričakujemo pa dokončno, materialno, telesno vstajenje, čeprav poduhovljeno vstajenje, katerega poroštvo, Svetega Duha, smo že prejeli (Rim 8, 15; 2 Kor 1, 22).

Velikana med preroki, Elija in Elizej sta, vsak na svojski način, lomila ljudem Božji kruh, materialno in duhovno. Delala sta čudeže za materialno hrano, celo mrtve sta obudila (2 Kr 4, 1-7). A duhovno sta, zl. Elija, dobesedno gorela

za vero in pravičnost. Elija pa je šel predaleč, ko je poklal kar 450 krivih prerokov (1 Kr 18, 40). Cesar ne moremo uskladiti z ognjem Božjega duha.

Modri Sirah takole govori o Eliju: "Nato je kakor ogenj nastopil prerok Elija... zdesetkal jih je v svoji gorečnosti. Z Gospodovo besedo je zaprl nebo in trikrat storil, da je švignil ogenj z neba... Ti si umrlega obudil iz smrti... Ti si pahnil kralja v pogubo in ugledne ljudi z njihovega ležišča... Ti si mazilil kralje za maščevanje". O Elizeju pa piše: "Noben vladar ga ni omajal v njegovih dneh, nihče si ga ni mogel podvreči. Nobena stvar ni bila zanj nemogoča... V njegovem življenju je delal čudeže, tudi po smrti so bila njegova dela čudovita" (Sir 48, 1-14).

Čudeži s kruhom v Stari zavezi so znamenja za edinstveni čudež evharistije, ki ga daje Jezus. Elizej ukaže možu, ki je daroval kruh iz prvega žita: "Daj ljudem, da bodo jedli!" (2 Kr 4, 12). Prav tako Jezus reče učencem, ki so nemočno gledali na množico kakih pet tisoč mož s sorodniki, da bi jih preizkusil: "Vi jim dajte jesti!" (Mt 14, 16). Izrael je v puščavi prejemal od Gospoda vsak dan sproti mano kar štirideset let (2 Mz 16, 35).

V evharistiji pa se Jezus daje sam od sebe kot kruh, ki ga lomimo pri oltarni mizi zlasti ob nedeljah in praznikih. Jezus ga je prvič lomil na veliki četrtek. Tu je povzel vse, kar je žrtvoval. Pustil je, da so ga zlomili za druge, za nas. To ukaže apostolom in vsem učencem, ki so za to posvečeni, delati do konca sveta: dajati ljudem od tega kruha. Mi pa vemo,

da iz sebe nimamo nič, ne kruha ne česa drugega, da bi sami in tudi ljudje večno živeli.

Jezus želi lomiti kruh življenja po nas. Želi pa, da ga lomimo v veri in ljubezni. Ciril-Metodovi učenci, sv. Gorazd, Kliment, Naum, Angelar in Sava, ki danes godujejo, so delovali z gorečo vero in ljubeznijo, miroljubno, kulturno. Po zgledu učiteljev Cirila in Metoda so prej sami trpeli preganjanje. Kristus, veliki prerok, jih je namreč osvojil s svojo ljubeznijo, s kruhom življenja, ki se je dal speči v peči trpljenja kot slasten pšenični kruh.

Ljubezen, ki izžareva iz evharističnega kruha, je osvojila in bo še osvajala ljudi za trdo in nehvaležno misijonarjenje za vero in kulturo, za pravičnost, za mir v srcih in med ljudmi. Sv. Pavel nam v drugem današnjem berilu takole piše: "V ljubezni prenašajte drug drugega. Prizadevajte si, da ohranite edinost Duha z vezjo miru" (Ef 4, 2-3).

Važno je namreč samo eno: priznati Boga kot Očeta vseh in živeti z njim (Ef 4, 6).

Obhajanje evharistije ali sv. maše je spomin Jezusove ljubezni, ki ga je gnala na križ. Apostol Pavel piše: "Kajti kolikorkrat jeste ta kruh in pijete kelih, oznanjate Gospodovo smrt, dokler ne pride" (1 Kor 11, 26).

Jezus je potešil lakoto kakih pet tisoč mož (Jn 6, 10), v puščavi celo šeststo tisoč odraslih (4 Mz 11, 21), zato verujemo, da lahko poteši lakoto in žejo vseh ljudi.

Toda hvaležno moramo hraniti tudi "koščke", ostanke, ker so tudi najmanjše iskre ljubezni hrana za večno življenje.

Pet minut za molitev

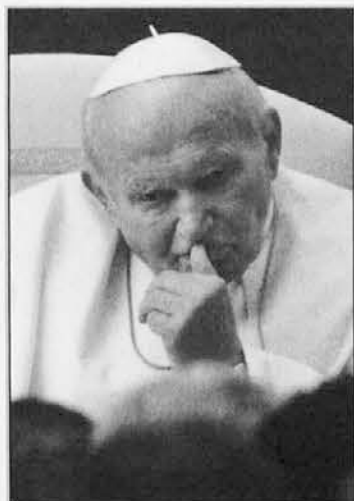
V bolezn

Gospod, ne vem, čemu sem bolan. Zdrav sem bil, zaupal sem vase in v svojo moč. Živel sem med zdravimi in nisem opazil bolnih. Vedno sem delal in nikoli nisem imel časa. Sedaj vidim okoli sebe mnogo trpečih in čas sploh ne teče. V vsem tem hočem videti tvojo voljo. Pri mnogih ljudeh sem vzbujal negotovost in nemir s svojim početjem, odpusti mi moj dolg in mi daj čas in moč, da bom ljudi prosil odpuščanja in jim tudi sam odpustil. Ozdravi me, Gospod, in mi daj moč, da zdrav znova začnem živeti dostojno življenje na zemlji ali, če je taka tvoja volja, pri tebi v večnosti. Tebi se izročam, po Kristusu, našem Gospodu. Amen!

Papež Janez Pavel II.

"Za krščansko Evropo!"

Minulo nedeljo, 20. t.m., je sveti oče Janez Pavel II. v letni rezidenci v Castel Gandolfu ponovno opozoril vernike

izpostavil vlogo Cerkve skozi stoletja in nezamenljivo delo kristjanov pri ustvarjanju nove Evrope. Tudi in predin vse Evropejce, da si sam ne more predstavljati nove evropske ustave, v kateri ne bi bilo izrecno zapisano, da Evropa sloni na trdnih koreninah krščanstva.

"Krščanskega izročila ne smemo izgubiti!" je vzkliknil sveti oče med molitvijo angleškega češčenja in tako ponovno poudaril pomen krščanstva za današnjo Evropo.

Znano je, da se prav sedaj pripravljajo nova evropska ustava, v katere sedanjem osnutku pa ni izrecno zapisano, da Evropa sloni na krščanstvu, kot tudi ni točno opredeljena vloga katoliške Cerkve v njej, kot bi si sveti oče želel.

Papež je že večkrat dejal, da se sicer sam zaveda, kako pomembna je sodobna in laična delitev Cerkve od države, a je istočasno tudi vedno

izpostavil vlogo Cerkve skozi stoletja in nezamenljivo delo kristjanov pri ustvarjanju nove Evrope. Tudi in predin vse Evropejce, da si sam ne more predstavljati nove evropske ustave, v kateri ne bi bilo izrecno zapisano, da Evropa sloni na trdnih koreninah krščanstva.

"Krščanskega izročila ne smemo izgubiti!" je vzkliknil sveti oče med molitvijo angleškega češčenja in tako ponovno poudaril pomen krščanstva za današnjo Evropo.

Znano je, da se prav sedaj pripravljajo nova evropska ustava, v katere sedanjem osnutku pa ni izrecno zapisano, da Evropa sloni na krščanstvu, kot tudi ni točno opredeljena vloga katoliške Cerkve v njej, kot bi si sveti oče želel.

Papež je že večkrat dejal, da se sicer sam zaveda, kako pomembna je sodobna in laična delitev Cerkve od države, a je istočasno tudi vedno

JUP

Zakonsko življenje

Sotočna ljubezen

V sodobni družbi ženske niso več tako strpne do staljšča, da moški potrebujejo raznoličnost in da od njih lahko pričakujejo, da oni bodo imeli izvenzakonska srečanja, one pa ne. Resne raziskave dokazujejo, da je delež poročenih žensk, ki imajo izvenzakonska spolna srečanja, enak deležu moških. Vedno bodo obstajala dvojna merila, ki so pogojena z dvojno moralo. To mnenje, ki je zelo razširjeno in naj ne bi od njega bežali, nam lahko veliko pove. Večina žensk, tako kot moških, danes vstopa v zakon s precejšnjo zalogo spolnih izkušenj pa tudi znanja. Ali vse to vodi v medsebojnem zakonskem intimnem odnosu do večje tolerance, odgovornosti pa tudi smiselnosti obstoja njunega skupnega zakonskega življenja, kar je bistveno za obstoj družine? Vsem tem se da marsikaj povedati! Vse to je pravo nasprotje tradicionalnega pojmovanja zakona, kot smo ga bili navajeni. Kaže, da je marsikdo pozabil besede Paola Clodela iz njegovega dela *Satenasti čevljički*, kjer pravi: "Zakon ni užitek, žrtvovanje užitka je, učna doba dveh duš, ki se bosta mo-

rali posebej za vedno in zaradi nečesa, kar ju presega, zadovoljiti druga z drugo".

Tudi prvotno besedilo šeste božje zapovedi v Stari zavezi se je glasilo: "Ne razdiraj zakona!" Gre za izredno specifično misel, za nedotakljivost intimnega razmerja med možem in ženo. Če gledamo

naprej, vidimo, da ta intimnost ne varuje samo moža in ženo (moškega in žensko), ampak varuje tudi prihodnost človeka in prihodnost celotnega človeštva.

Tržna ekonomija je danes posegla tudi v najintimnejše človeške odnose in izrinila

veliko spolno vrednoto, ki je dva povezovala v večnost. Moški ali ženska, poročen ali neporočen, je postal preračunljivec (kalkulator), ki zavoljo udobja, lagodnosti, užitka in celo namišljene varnosti ni več pripravljen sprejeti trajno odločitev in dati obljubo zvestobe enemu partnerju.

Ideali romantične ljubezni se danes lomijo predvsem pod pritiskom ženske emancipacije in avtonomije, in to ne samo na spolnem področju. Klasična romantična ljubezen se počasi umika tako imenovani sotočni ljubezni; stanju, v katerem se odpremo drug drugemu. To je dejavna, soodvisna in soodgovorna ljubezen, kjer zaupanje med zakonca nima podpore od zunaj, iz okolja, temveč ga zakonca skupaj razvijata na temelju svoje intimnosti. Ljubezen se razvije toliko, kolikor se razvije intimnost, kolikor je partner sopartnerju pripravljen odkrivati in razkrivati svoje skrbi in potrebe in je tudi občutljiv ali celo ranljiv zanj, saj ljubezen ni samo močno čustvo, je tudi razsodnost in predvsem obljuba.

Mogoče bodo te vrstice komu pomagale, da bo lepše zaživel svojo ljubezen ali celo oživil svoj zakon.

Ambrož Kodolja

5

ČETREK,
24. JULIJA
2003

Priredilo ga je Misijonsko središče iz Ljubljane

Vseslovensko misijonsko srečanje v Tinjah na Koroškem (2)

Slovenske misijonarke in misijonarji delujejo po vsem svetu in to se je pokazalo na simpoziju v Tinjah. Mali slovenski narod je zmožen dati veseljni Cerkvi vrsto delavcev za božje kraljestvo, da kot drobne sveče svetijo na različnih kontinentih in s svojim oznanjevanjem in delovanjem izboljšujejo svet.

S. Dorica Sever že kako leto pogumno dela med Inuiti (Eskimi) na skrajnem severu Kanade. Odgovorna je za dve katoliški občestvi. Prevozno sredstvo za obisk župnij je tam letalo in vožnja od ene do druge postojanke traja 45 minut. Inuiti so bili prisiljeni opustiti nomadsko življenje in prebivajo v strnjenih naseljih. Tovorna ladja jih obišče enkrat letno - poleti, da jih oskrbi z najbolj potrebnim. Sestra Dorica vodi med drugim redne sestanke za vso mladino. Najprej se zberejo, molijo, imajo katehezo in se nato razdelijo po manjših delovnih skupinah. V prvih treh letih osnovne šole poteka pouk v inuitščini, kasneje v angleščini. Katoliški duhovnik redno obiskuje misijonske postojanke in mašuje.

Zivahna uršulinska sestra Zora Kralj iz Vrhpolja pri Vipavi misijonarji že dolgo obdobje na afriških tleh, zdaj v Botswani med podeželskimi Bušmani (Grmičarji). Država se spopada s hudim problemom AIDS-a, saj je visok od-

stotek prebivalcev okuženih. Katoliške škofije in druge ustanove se trudijo, da bi osveščale zlasti mladino o tej hudi nevarnosti. Mlade nagovarjajo k zdržnosti do poroke, kar ni lahko doseči, saj se svobodno družijo. Mnogi si pred problemom Aidsa zakrivajo oči, kot da ga ni. Zato je prvenstvena naloga tudi Cerkve, da vse sile upre zoper to zlo našega časa. S. Zora se tudi posveča ženskam, ki so še vedno tlačene in izkoriščane, posebno v Afriki

in v državah v razvoju. V družbi nimajo besede. Po drugi strani pa neka raziskava kaže, da ima Botswana več žensk, ki so dejavne v politiki in v javnem življenju kot Italija. A to so izjeme. Misijonar Hugo Delčjak deluje že daljše obdobje v Venezueli. Prej je bil v Togu in tam "oral ledino".

Vprašala sem ga, kakšno je stanje v državi. Nič ga ni pohvalil. Stavke so se nekoliko unesle. Levičarski predsednik Chavez je želel urediti agrarno reformo, ki naj bi bolj pravično porazdelila zemljo med preproste obdelovalce. A naletel je na hud odpor privilegiranih slojev - veleposestnikov. Tako stanje velikih krivic je razširjeno po (skoraj) vsej Južni Ameriki in revni kmečki prebivalci so še vedno izkoriščani in teptani. S. Marija Sreš se v Indiji raz-

daja žensam, da bi polno zaživele svoje človeško dostojanstvo in se kot ženske ekonomsko osamosvojile. Za kristjane postaja življenje v indijskih deželah vedno težje, saj so lahko prijavljeni in sojeni, če javno izražajo svojo vero...

Brat Jožko Kramar nas je na simpoziju presenetil in že

obdaroval z novo izredno zanimivo knjigo o svojem misijonarjenju na Papwi-Novi Gvineji. Iz njegovih dnevniških zapisov veje veselje, zagnanost za delo v Gospodovem vinogradu in to je izražal tudi misijonarjev nasmeš in njegova odprtost. Na vse udeležence pa je naredila izreden vtis s. Hiacinta Novak. Drobna in majhne postave je živahno pripovedovala o "gorskih dekletih", ki se jim posveča na Tajskem. Država je sicer bogata, mesta so razkošna in polna vseh dobrot, a revščina je še prisotna. Priseljenci iz revnejših okoliških držav, kot so Kambodža, Vietnam, Laos, Nyamar opravljajo slabo plačana, težka in splošno neprijetna dela: za 12 ur dobijo po 2 ameriška dolarja! S. Frančiška želi skupaj s svojo redovno skupnostjo, ki vodi dobre šole za dekleta, preprečiti, da bi te zašle na pot prostitucije, ki je izredno razširjena. Prav s to je povezana vrsta problemov: okužba z AIDS-om, spolne bolezni, nezaželene nosečnosti, kriminal. Koprski škofijski duhovnik misijonar Pavle Bajec je pred dobrim mesecem prišel na dopust in si pri delu doma na Colu poškodoval stopalo. Tako ga je v Tinje pripeljala mlada laiška misijonarka Tatjana Žejn, njegova vaščanka, ki je za leto in pol delovala na istem misijonu Slonokoščene obale kot bolniška sestra. O njihovem delu govori intervju, ki je bil objavljen v Novem glasju prejšnji teden. Tudi drug

misijonar je bil na simpoziju z berglami. Na delu v Afriki je doživel hudo prometno nesrečo in se čudežno rešil le z zlomom kolka. A o tem sam natančno pripoveduje v zadnji številki *Misijonskih obzorij*, ki so izredno zanimivo branje. V isti reviji se večkrat oglašata tudi p. lazarist Lojze Letonja, ki misijonarji v Sibiriji in je tudi na simpoziju spregovoril o svojem delu.

Mnogim pri nas je neznan, da so koroški Slovenci zelo zavzeti in dejavni za misijone. G. Jože Kopainig vodi misijonsko pisarno v Celovcu. Ima pa zagnane sodelavce. Mlada salezijanca delujeta med mladino na slovenski gimnaziji. S konkretnimi projekti zbirajo sredstva in pomagajo revnejšim misijonom. Poleti jih manjše skupine tudi obiščejo za nekaj dni, da od blizu spoznajo tamkajšnje delo. Na Koroškem tudi podpirajo bogoslovce držav v razvoju pri študiju. Do sedaj so jih naštel že preko dvatisoč. Ena sama gospa jih je z leti podprla kar sedemdeset. Drugo področje delovanja je oskrbovanje naših misijonarjev s primernimi terenskimi vozili, ki so ponekod (npr. na Madagaskarju), na podeželju, edina uporabna na obupnih cestah zlasti v deževni dobi. Za to skrbi MIVA. Korošci so pomagali tudi na Poljskem, da so si tam ustanovili svojo MIVO.

O tem, kako poteka misijonska dejavnost po Sloveniji, je govoril vodja Misijonskega urada msgr. Drago

Ocvirk. Seveda izdajajo *Misijonska obzorja*; spremljajo denarno ter drugače podpirajo naše misijonarke in misijonarje po svetu. Prirejajo že več let trikratletno akcijo med božičnimi prazniki. V njej mladinci po domovini obhodijo vasi, domove in zbirajo sredstva za misijonski sklad. Na Kristofovo nedeljo pa so vozniki povabljeni, da nekaj darujejo za misijone za vsak srečno in varno prevožen km. Važna so tudi botrstva, to je podpora otrokom v misijonskih deželah. To in še mnogo drugega se izvaja v Sloveniji. Imajo tudi skupino laiških misijonarjev, ki se pripravljajo na svoje poslanstvo. Ustanovili pa so tudi Društvo laiških misijonarjev, to je teh, ki so se vrnili že domov.

O delovanju v prid misijonov na Goriškem sem spregovorila podpisana. Misijonska zavest in zavzetost sta bili pri nas goriških Slovincih izredno živi. Zasluge je imela seveda Marijina družba z msgr. Kazimirjem Humarjem na čelu. Prirejali so se misijonske prireditve, srečanja, srečolovi in kar petdeset let izdajajo brošuro *Misijonska nedelja*. Za slednjo ima sedaj največje zasluge ga. Marija Perat, ki je zvesto pisala, prevajala vse potrebno. Škofijsko misijonsko središče v Gorici pa je resnično zaživel v začetku 70. let z nadškofom Coccolinom, z obiski Roula Follereauja pri nas. Na široko, podrobno sem orisala ostalih trideset let.

/ konec
Tereza Srebrnič

Izšla posebna izdaja Nove revije

Evropski izziv

Urednik posebne izdaje mesečnika Nove revije *Evropski izziv* Niko Grafenauer (na sliki), ki je tudi sicer gonilna sila najbolj prestižne slovenske revije, je po poročanju Slovenske tiskovne agencije na tiskovni konferenci v Ljubljani ob izidu knjige minulo sredo, 16. t.m., dejal, da je sedaj pravi čas za izid tovrstne publikacije, saj se Slovenija sooča z vrsto razprav, tako v okviru evropske konvencije kot tudi "slovenske konvencije" o prihodnosti Slovenije.

Zbornik Nove revije z različnih vidikov odseva slovenski pogled na Evropo "in na to, kako se sami vidimo v njej", po drugi strani pa se ukvarja z Evropo kot izzivom sami sebi ter z evropskim izzivom ZDA.

Uvodni prispevek v zborniku je prispeval Ivan Urbančič, ki je na tiskovni konferenci povedal, da se edini izmed avtorjev ukvarja s temeljnim vprašanjem, kdo je evropski človek in kako živi. Ta je namreč "zakuhal" številne strahote v zgodovini. Urbančič pa je prepričan, da evropski človek ostaja "vključen" v družbene procese sedanje Evrope le kot reprodukcijsko sredstvo in da je popolnoma razčlovečen. "Ne moremo se delati, kot da problema človeka ni. Nemogoče je reševati evropske probleme, če ne vemo, kdo evropski človek sploh je," je poudaril Urbančič. Pri tem je še dodal, da se številni avtorji, tudi evropski, obnašajo objektivistično znanstveno in da že kar predpostavljajo, da evropski človek obstaja. Toda z reševanjem evropskih težav si raja na zemlji ne bomo kar pričarali saj so problemi, ki se porajajo kot pereči, nevarnosti ne bodo pregnali - nikjer ni namreč zamakneno, tako Urbančič, kaj je v evropskem človeku znanosti takšnega, da poraja strahote, ki zaznamujejo evropsko zgodovino. Urbančič svojo misel tako zaključil, da problem Evrope ni samo današnji, ampak se je začel že na začetku prejšnjega stoletja. Urbančič se je navezal tudi na slovenski jezik. Dejal je namreč, da je bistvena stvar identitete, kako bivaš kot človek. Prepričan je, da ni racionalnega razloga za obstoj slovenskega jezika, da je ljubezen do slovensčine skorajda nična. To pa je vzpodbudilo pestro razpravo. Številni navzoči so bili namreč mnenja, da racionalni razlogi za obstoj slovensčine še kako obstajajo. Tako je Boštjan M. Turk, eden od soavtorjev zbornika, dejal, da je poznavanje samo enega jezika znak "zaplankanosti" in da ljubezen do materne jezika vsekakor obstaja. Na tiskovni konferenci je spregovoril tudi zunanji minister Dimitrij Rupel, ki je poskušal povezati evropsko s "slovensko" konvencijo. Dejal je, da je utemeljeno, da tudi v Sloveniji razmišljamo o svoji prihodnosti, vendar pa je Rupel opozoril "na neko vidno razliko". Dejal je, da si ne predstavljajo, kdo v Sloveniji bi tovrstni forum vodil in to s takšno trdo roko, kot je to v okviru evropske konvencije počel njen predsednik Valery Giscard d'Estaing. Vsekar pa bi se bilo potrebno slovenske konvencije čim bolj dejavno udeleževati, je prepričan Rupel.

Glede konvencije o prihodnosti Evrope, ki je pripravila in tudi že dokončno potrdila osnutek prihodnje evropske ustave, pa je Rupel povedal, da je osnutek skladen s prvot-

nimi idejami Giscard d'Estainga, kako naj bi ta izgledal. "Rezultat konvencije je tak, kot je bilo na začetku mišljeno." Ker si je predsednik konvencije prizadeval povečati vlogo Evrope v svetu, je pač potrebno nekatere zadeve centralizirati. Tako je odpravljeno izmenično predsedovanje EU ter načelo "ena država članica-en komisar", je še povedal Rupel.

Zbornik *Evropski izziv*, ki je izšel kot dvojna številka Nove revije, je bil sicer prvotno zamišljen kot jubilejna številka omenjene revije ob njeni dvajsetletnici leta 2002. Kot je

povedal njen urednik Grafenauer, pa se je projekt zavlekel za celo leto dni - tudi zato, ker se v zborniku predstavlja veliko število, kar 27, najvidnejših slovenskih intelektualcev. Pri tem velja omeniti dejstvo, da med njimi ni niti ene ženske. Po besedah Grafenauerja so bile k nastajanju zbornika povabljene tri ženske: Spomenka Hribar, Manca Košir in Alenka Puhar. Odzvala pa se ni nobena. Uvodne teze razmišljanja v zborniku so pripravili Niko Grafenauer, Drago Jančar, Dean Komel in Rudi Šeligo, pobudi pa so se odzvali naslednji avtorji: Ivan Urbančič, Tine Hribar, Dean Komel, Andrej Capuder, Jan Makarovič, Boštjan M. Turk, Martin Breclj, Janez Juhant, France Bučar, Peter Jambrej, Dimitrij Rupel, Frane Adam, Matej Makarovič, Marko Kos, Aleš Debeljak, Drago Jančar, Matevž Tomšič, Alojz Ihan, Boris Paš, Igor Grdina, Janez Markeš, Taras Kermauner, Milček Komelj, Boris A. Novak, Jože Snoj, Brane Senegačnik in Andrej Brvar.

Zbornik Nove revije *Evropski izziv* vsebuje tudi 47 risb Draga Tršarja in esej Milčka Komelja o Tršarjevem slikarstvu. Komelj je na tiskovni konferenci pojasnil, da risbe v zborniku učinkujejo tako, kot da so nastale nalašč zanj. Metaforično in neideološko prikazujejo človeško zgodovino, je povedal Komelj.

odpravljeno izmenično predsedovanje EU ter načelo "ena država članica-en komisar", je še povedal Rupel.

Zbornik *Evropski izziv*, ki je izšel kot dvojna številka Nove revije, je bil sicer prvotno zamišljen kot jubilejna številka omenjene revije ob njeni dvajsetletnici leta 2002. Kot je

povedal njen urednik Grafenauer, pa se je projekt zavlekel za celo leto dni - tudi zato, ker se v zborniku predstavlja veliko število, kar 27, najvidnejših slovenskih intelektualcev. Pri tem velja omeniti dejstvo, da med njimi ni niti ene ženske. Po besedah Grafenauerja so bile k nastajanju zbornika povabljene tri ženske: Spomenka Hribar, Manca Košir in Alenka Puhar. Odzvala pa se ni nobena. Uvodne teze razmišljanja v zborniku so pripravili Niko Grafenauer, Drago Jančar, Dean Komel in Rudi Šeligo, pobudi pa so se odzvali naslednji avtorji: Ivan Urbančič, Tine Hribar, Dean Komel, Andrej Capuder, Jan Makarovič, Boštjan M. Turk, Martin Breclj, Janez Juhant, France Bučar, Peter Jambrej, Dimitrij Rupel, Frane Adam, Matej Makarovič, Marko Kos, Aleš Debeljak, Drago Jančar, Matevž Tomšič, Alojz Ihan, Boris Paš, Igor Grdina, Janez Markeš, Taras Kermauner, Milček Komelj, Boris A. Novak, Jože Snoj, Brane Senegačnik in Andrej Brvar.

Zbornik Nove revije *Evropski izziv* vsebuje tudi 47 risb Draga Tršarja in esej Milčka Komelja o Tršarjevem slikarstvu. Komelj je na tiskovni konferenci pojasnil, da risbe v zborniku učinkujejo tako, kot da so nastale nalašč zanj. Metaforično in neideološko prikazujejo človeško zgodovino, je povedal Komelj.

Tretja razstava ob 70-letnici goriškega umetnika

Andrej Kosič, Prosojnosti

V galeriji Artes v Novi Gorici je bila 18. julija otvoritev razstave akvarelov goriškega slikarja Andreja Kosiča. Odrpna bo do 14. avgusta in je tretja od petih antoloških razstav, posvečenih temu avtorju.

Prvo, naslovljeno *Intimne krajine*, je maja in junija letos gostil goriški Kulturni dom, druga, imenovana *Nedorečeno*, se je v istem času nahajala v Galeriji Ars, ravno tako v Gorici. Septembra sta napovedani še zadnji dve razstavi, kjer bodo poleg akvarelov predstavljena še druga dela. Prva, *Stirje akordi*, se bo začela 11. 9. v Avditoriju v Gorici, druga, *Moj svet*, pa 24. 9. v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Zadnja bo namenjena Kosičevim oljnim slikam.

Serijski zimski akvarelov v galeriji Artes nosi naslov *Prosojnosti*, vendar jih avtor imenuje tudi "beli akvareli", saj na njih prevladuje belina snega. Realistična krajina je zavita v hlad najbolj mrzlega letnega časa, ko narava počiva. Nihče ne moti njenega spanja, ljudje ostajajo v hišah, ki se pojavijo na kaki sliki, zbrane okoli cerkvice ene mnogih, malih, kraških ali vipavskih vasic. Griči in gozdovi ostajajo prazni, rjava, vitka debela golih dreves se dvigajo proti zimskemu nebu, nekaj zimzelenih grmičev kljubuje mrazu. Ob pogledu na te motive se misli izčistijo in pustijo

prostor najrazličnejšim občutkom. Gledalca osvežijo kot pravi sprehod po zasneženem gozdu, ko je človek sam s sabo in se lahko spočije. Profesor Joško Vetrh, ki je predstavil

razmišljanje in intimno izpoved.

Kosičeva slikarska poteza je gotova in izčiščena. Nežne barvne tone povsem obvladano sestavlja v uravnoteženo kompozicijo. Zračne in svetle atmosfere so značilne za njegove akvarele. Tak učinek pridobiva predvsem z uporabo lahkih in prosojnih barv. Profesor Vetrh vidi v umetnikovi krajini vpliv impresionističnega slikarstva v interpretaciji poimpresionističnih gibanj 20. stoletja. Kosičevo raziskovanje narave ni golo preučevanje učinka svetlobe na ambient, kar je bil cilj impresionizma, ampak je globlje doživljanje njene moči. To obogati slike z ekspresivnostjo. Njegova dela so brezčasna, čeprav predstavljajo domače kraje Goriških Brd, Vipavske in Soške doline.

Andrej Kosič je znan predvsem kot akvarelist. Ukvarja pa se tudi z oljnim slikarstvom, knjižnimi ilustracijami in grafičnim oblikovanjem. Poleg tega je za cerkev v Rupi izdelal še vrsto vitrajev. Rodil se je v Rupi leta 1933. Opravi je trgovsko šolo, vendar je iz ljubezni do umetnosti več let obiskoval večerne tečaje na Državnem umetnostnem zavodu v Gorici in se izpopolnjeval v ateljejih nekaterih goriških slikarjev. Za svoje delo je prejel številne nagrade, doma in v tujini.

Katarina Brešan

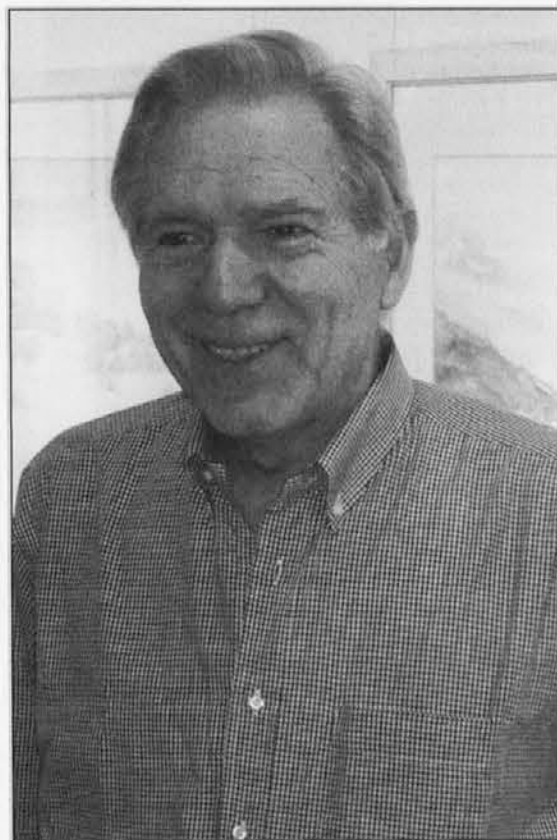

FOTO JKP

dela na otvoritvi, je označil to pokrajino kot zapis avtorjevih notranjih občutkov, ki je sčasoma zadobila skoraj katarzično funkcijo. Na bel list vnaša vtise iz zunanjega sveta, vendar mu ta nudi tudi možnost za

Razstava v Novi Gorici

Milena Gregorčič, spomini in valovanja

V novogoriškem Hit paviljonu so otvorili razstavo akademske slikarke Milene Gregorčič. To je zadnja razstava galerije v sezoni in bo trajala do 9. septembra 2003. Umetnica se v Novi Gorici prvič predstavlja in to z izborom del iz dveh vsebinsko in formalno različnih ciklov.

Eden, v tehniki barvnega sitotiska, nosi naslov *To Freddy/Spomini*. Na teh grafikah je predstavljeno čipkasto raznobarno blago, nagubano v najrazličnejše pahljačaste oblike. Lebdijo na beli podlagi lista, na njem

natisnjene čipke v zlati barvi pa dajejo vtis razkošja. Ostre gube so zarobljene z jasno konturo, tako da je oblika enotna in zaključena. Te prefinjene forme predstavljajo nek estetski, okrasni element, ne asociirajo pa na nobeno posebno vsebino. Ta dela so nastala v 90. letih, z njimi se je umetnica predstavila na Ljubljanskem grafičnem bienalu in tudi drugod v tujini, med drugim v Maastrichtu, Nürnbergu, Pragi, Gizi.

/ stran 7
Katarina Brešan

Založba Mladinska knjiga

Za najmlajše bralce

Najmlajši bralci oziroma tisti, ki bi otrokom radi pomagali vstopiti v svet knjige, bodo odslej lahko izbirali med novimi naslovi.

V založbi Mladinska knjiga so predstavili izid pesmarice Janeza Bitenca z ilustracijami Jelke Reichman, Mojca Osojnik se je podpisala pod dogodivščin polno slikanico *Polž Vladimir gre na štop*. Ljubitelji zgodb o Anici izpod peresa najbolj uspešne slovenske pisateljice in seveda tudi televizijske zvezde Dese Muck se lahko zatopijo v branje šestega nadaljevanja z naslovom *Anica in velike skrbi*, Slavko Pregl pa je bralcem v zabavo in blag potok znova spisal zgodbo o počitniških peripetijah današnje mularije.

Po daljšem molku se torej med bralce vrača avtor *Genijev v kratkih hlačah* Slavko Pregl, ki je na Slovenskem eden najbolj poznanih mladinskih pisateljev. Srebro iz modre špilje je odlična zgodba o počitniških dogodivščinah treh fantov in enega dekleta na jadranskem otoku, prežetem z dolgočasjem, a le do odkritja

stare čarovnične bajte. Zgodbe Junakov Pregl z značilno hudomušnim humorjem razširi še s starši, ki se za male razgrete glave in utripajoča srca nekajkrat pošteno ustrašijo.

Polž Vladimir gre na štop pa je nova izvirna slikanica Mojce Osojnik, letošnje Levstikove nagrajenke za slikanico *Hiša*, ki bi rada imela sonce. Osojnikova, ki je avtorica tako besedila kot ilustracij, pripoveduje zgodbo o polžu, ki se odpravi po solato na sosednji vrt. Da bi hitreje prišel tja, poprosi za pomoč še druge živali, a se mu vsa potovanja ponesrečijo in na koncu obvelja znani pregovor "Počasi se daleč pride!". Tudi po polžje, seveda.

Legendarni slovenski skladatelj in avtor pesmic za najmlajše Janez Bitenc in njegova dolgoletna sodelavka, odlična slovenska ilustratorica Jelka Reichman, sta pripravila novo pesmarico z naslovom *Pisani klobuček*. Ideja za knjigo se je porodila na uredništvu revije za malčke *Cicido*, kjer so Bitenceve pesmi pred

leti sporadično že izhajale. *Pisani klobuček* vključuje številne predloge za zabavne igre, spremlja jo še zgoščenka oziroma kasetna, poleg tega pa sta na voljo tudi spominska igra in koledar.

V odsotnosti avtorice Dese Muck je po poročanju Slovenske tiskovne agencije njeno zgodbo *Anica in velike skrbi* predstavil urednik Andrej Ilc. Po njegovih besedah že šesti naslov v seriji knjig z izjemno priljubljeno junakinjo Anico potrjuje, da so jo bralci sprejeli za svojo. Anica bi si tokrat rada kupila nekaj lepega. Nima dovolj denarja, zato pa premore malce več iznajdljivosti. Z Jakobom in prijateljicami začnejo prodajati svoje izdelke, z izsiljevanjem pa jih zmoti višješolec Brencelj. Anica je odločena, da mu bo že pokazala, a čaka jo neprijetno presenečenje. Knjigo je sodobno ilustrirala Ana Košir. Dese Muck je z zgodbami o Anici in njenih dogodivščinah na Slovenskem začela novo pot, saj piše serijo knjig za najmlajše bralce o isti junakinji, kar je na Slovenskem prijetna novost. Dese Muck prodaja na Slovenskem največ knjig, kar je odlika, ki jo moramo spoštovati.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103,
SLOVENSKE ODDAJE
(OD 25.7. DO 31.7.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 25. julija** (v studiu Andrej Baucon): Poletne melodije iz disko-teke 103.

- **Ponedeljek, 28. julija** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 29. julija** (v studiu Matjaž Pintar): - Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 30. julija** (v studiu Danilo Čotar): - Pogled v dušo in svet: Čuk. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 31. julija**: (v studiu Niko Klanjšček).... - Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

Tekmovanje C.A. Seghizzi 2003

Problemi naših zborov

Za nami je že svetovno znano 42. mednarodno tekmovalno pevskih zborov vseh kategorij: odraslih in mladinskih zborov, imenovano po furlanskem skladatelju C.A. Seghizziju, ki poteka že od vsega začetka v Gorici. Organizacijskemu odboru načeljuje Italo Montiglio, profesor glasbe.

Organizator je letošnje tekmovalne nastope zborov razpršil kar na pet prizoriščnih mest, verjetno zaradi časovnih in finančnih razlogov. Za ocenjevanje zborov je bilo sestavljenih več ocenjevalnih komisij. Organizacija poteka tekmovanja je dajala vtis skrbno načrtno vodene tekmovalnega dogodka do zaključnega nastopa nagrajenih zborov v gledališču Verdi. Dober vpogled v razmere tekmovanja mi je bil še dodatno omogočen zaradi sodelovanja v eni od ocenjevalnih komisij, v kateri je bil kot član tudi profesor Stanko Jeričjo.

Še tako v vseh pogledih pretehtano dogajanje s strani organizatorja tekmovanja Seghizzi se v zvezi z njim pojavljajo različni pomisleki bodisi organizacijske ali vsebinske narave.

Preko 60 nastopajočih pevskih skupin v vseh kategorijah bi kazalo omejiti, saj se za nastope formirajo kar iz enega zborov v vse možne oblike kategorij. Tekmovalni rezultati pa največkrat ne dosežejo točkovnih uvrstitev matičnih zborov, iz katerih se oblikujejo v l.i. komorne sestave. O smiselnosti drobitve matičnega zborov, torej zborov, iz katerega izhajajo, bi kazalo v bodoče razmisliti, saj

iz danih možnosti takega početja ni pričakovati pod istim dirigentskim vodstvom višja umetniška doživljaja, pa čeprav iz drugačnih kompozicijskih vsebin.

Zaradi razpršitve tekmovalnih zborov na različne lokacije nastopanja za zborov sled vizualnih in akustičnih možnosti v neenakopravnih poudarjalnih pogojih. Poslušalci pa so ob možnost celovitega spremljanja poteka pevskega tekmovanja. Tudi to je dejstvo, o katerem kaže razmisliti. V ne tako odmaknjenem času se je tekmovanje Seghizzi odvijalo v enem prostoru v zelo akustični športni dvorani... To organizacijsko obliko bi kazalo spet obnoviti v prid nastopajočih zborov in poslušalcev.

Štartno izhodišče nastopajočih zborov je bilo v preteklosti na tekmovanju Seghizzi vedno obvezna skladba za mešane, moške in ženske zbere v tekmovalnih kategorijah polifonije, kar je omogočalo najboljšo ocenjevalno izhodišče ocenjevalnim komisijam. Obvezne skladbe so bile tako izbrane, da so ponujale možnosti ocene vseh merilnih parametrov kompozicije in njih čustveno umetniško duhovno potenco, poslušalcem pa nudile možnost ostrejšega estetskega in duhovnega podoživljanja zborovskih umetnin.

Glede izbora skladb tekmujočih zborov se mi vrinja misel, da jim organizator tekmovanja omogoča možnosti dokaj svobodne izbire kompozicij iz zgodovinskih stilnih obdobj, kar sklepam po tehtnosti njenih vsebin, ki težijo

iz leta v leto vse bolj v poznanjanje npr. z droljenjem ritmičnih enot, z izraznimi gibi teles, z mešanjem govora in petja, kar so že elementi za rojevanje morda novih scenjskih glasbenih tvorb.

Na zaključnem koncertu nagrajenih zborov letošnjega 42. tekmovanja C.A. Seghizzi smo poslušali med drugim tudi quasi jazz izvedbe zborovskih skladb, torej skladb, s katerimi poslušalce zadovoljijo in navdušujejo le glasbeno povprečnega človeka, saj gre za glasbo z omenjenimi možnostmi razvoja notranje misli.

Največji dosežek letošnjega tekmovanja je bil po mednarodnih merilih ocenjevanja nekaj nad 93 točk. Dosegel jih je mešani zbor iz Norveške.

Na letošnji tekmovalni prireditvi ni bilo slovenskega zborov. O tem, zakaj ne, pa prepuščam ugotovitev v razmislek kulturnim politikom in politikom sploh, ki veliko govorijo o mednarodnem sodelovanju na vseh možnih vejah dejavnosti. Čudim se tudi, da se uglednega mednarodnega tekmovanja ne udeležujejo kot poslušalci zborovskih dirigenti iz Primorske. Kje so razlogi za neudeležbo? Ali morda niso obveščeni? Ali ne kaže zanimanja zaradi udomačenega zadovoljstva in zato ni želje po spoznavanju poudarjalnih dosežkov drugih, da bi lahko izmerili svoje? Ne najdem odgovora. Zaradi navedene ugotovitve ne krivim nikogar, pač pa zborovodje, ker se mi zdi, da so preveč vezani na lastno popkino in zadovoljni so s svojimi dosežki.

Stefan Mauri

Zaskrbljenost primorskih književnikov

Kaj bo s slovenskim jezikom?

Konec junija je bilo na Premu že sedemnajsto srečanje, ki ga prireja Združenje književnikov Primorske. Med drugim je bila na sporedu okrogla miza na temo *Globalizacija in položaj slovenskega jezika*. Iz razprave je bilo razvidno, da udeležence skrbi usoda slovenskega jezika ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo, vznemirjata pa jih tudi zadržanje slovenske države in njen odnos do tega vprašanja. Književniki so v izjavi, ki jo tu objavljamo, izrazili svojo zaskrbljenost in obsodili neodgovornost institucij in politikov.

PROTESTNA IZJAVA ZDRUŽENJA KNJIŽEVNIKOV PRIMORSKE, SPREJETA NA 17. PREMSKIH SREČANJH 2003

Ugotavljamo, da postaja slovenski jezik v državi Sloveniji nekaj nepomembnega, celo nezaželenega oziroma motečega. V ospredje stopa angleščina. Naši politiki (slovenski!) izjavljajo, da slovenščine v Evropi pravzaprav sploh ne bomo potrebovali; iz tega najbrž sledi, da se je treba maternega jezika čimprej znebiti in ga nadomestiti z enim od svetovnih jezikov. Kako zelo se izgublja čut za materinščino, kažejo dogodki sami: - neka slovenska gimnazija je priredila proslavo, ki je bila od začetka do konca v angleščini; - naša popevkarica poje na svetovnem prvenstvu v angleščini; - kulturna srečanja z drugače govorečimi potekajo v angleščini in samoumevno je, da gosta: pisatelja, pesnika, slikarja, glasbenika... ki govori angleško, vsi razumemo; - ugledna slovenska revija izide v angleškem jeziku... Nihče si ne upa reči, da je treba govorce prevajati. Bojimo se, da bi se nam posmehovali. Še najbolj tisti, ki komaj razumejo tuji jezik.

Manjšine v Italiji, Avstriji, na Madžar-

skem... so prepuščene same sebi. Politiki jih čutijo celo kot moteče, kot tiste, ki s svojimi zahtevami kalijo dobre medosedske odnose in ovirajo pot Slovenije v Evropo. Nič bolje ni tostran meje. V obmejnem pasu se samo po sebi razume, da moramo biti vsi Slovenci dvojezični, medtem ko so lahko oni drugi na jezikovno mešanem območju mirno le enojezični. Če le namignemo na krivice, ki se godijo Slovincem onstran meje in zahtevamo logično recipročnost, dregnemo v osje gnezdo. Takoj nam očitajo, da kratimo pravice italijanski, avstrijski ali madžarski manjšini. Istočasno pa so pripadniki slovenske manjšine izpostavljeni najbolj grobim oblikam ignoriranja in brisanja z zemljevida svojega obstoja.

Ob očitnih primerih političnega in jezikovnega nasilja nad Slovenci pa se zgane le kak posamezen politik. Večina se dela slepe, gluhe in neme. Prijateljujejo s tistimi tujimi politiki, ki so zagrizeni sovražniki Slovenstva. In mirno pristajajo na vse, da jim le ne bi nihče od mogočnih očital, da so nacionalisti. Pri tem prihaja do absurdnih situacij; Italijani, Avstrijci, Madžari ter Hrvati so lahko nacionalisti, mi pa ne smemo izraziti niti najmanjše ljubezni do svojega Slovenstva. Takoj postanemo nevarni desničarji.

Kot slovenski pisatelji in pesniki, živenci na Primorskem, izražamo svoje ogorčenje nad tolikšno brezbriznostjo naše politike; te, ki je na oblasti, in one, ki je v opoziciji. Obe politični opciji sta do Slovenstva žaljivo mlacni.

Ljubljana pa, ki bi naj bila glava naše države in hrbtnica Slovenstva, se vede, kot da bi jo blišč Evrope, še bolj pa Amerike, povsem omamila.

/ stran 16

Sedaj v žarišču

Krpanova kobilica ali preizkušnje kulture

To, da je slovensko ministrstvo za kulturo poslalo v javnost predlog kulturnega programa, je mnoge razveselilo. Tako dolgo smo čakali na "sistemski in strateški dokument", da bi ga lahko ovenčali s slovesnostjo. Pa je kvečjemu nasprotno, človeka obidejo temne misli.

Saj je teh ducat let naše samostojnosti tudi obdobje neskončnih mučnih razmišljanj in prerokanj o tem, čemu v etniji, narodu z državo, služi (!) kultura in kdo naj plačuje umetnikom in podobnim njihovo "svobodno ustvarjanje". In je zgodovina - če parafraziram - umiranje kulture na obroke.

Po osamosvojitvi smo bili Slovenci na preizkušnji. Stara razmerja so se podrla, negotovo smo tipali za novimi, za vse krivi Beograd je postal Ljubljana, oblast so prevzele nove stranke, manj pa novi ljudje. Kljub temu je svoboda, izborjena s podporo in delovanjem večine, tudi Slovence po svetu, obetala razcvet na vseh področjih, tudi v kulturi.

Tisti, ki so prej kulturi in umetnosti dajali denar zato, da sta bodisi slavili socializem, z najbolj človeškim obrazom, bodisi da sta bili tihi, so se potuhnili. Pa ne za dolgo. Čez

čas so se pojavili v različnih strankah v novih opravah demokrate in začeli propagirati ter udejanjati kapitalizem. Režim s človeškim obrazom se je hitro preobrazil v novi stari režim čisto določnih lju-

dela in odrekanja v imenu razvoja "njihovih" podjetij ostal le tako imenovani lastninski certifikat. V grenak spomin in posmehljiv opomin njihovi dvojni naivnosti: da so verjeli pravljicam tistih, ki so jim prip-

digali svetlo bodočnost, in teh, ki so jim obljubljali pravični delež bivše družbene lastnine.

Pravite, da vse to nima posebne zveze s kulturo? Pa še kako jo ima!

O kulturi se je vseskozi po osamosvojitvi govorilo, razpravljalo, polemiziralo z zornega kota namenskosti (u-

porabnosti, "koristnosti") in v povezavi s stroški. Kaj ni v novih razmerah - ko so vloga narodnih buditeljev, voditeljev in vizionarjev iz rok pesnikov, pisateljev in drugih umetnikov prevzeli politiki in državni uradniki - nekaj razmeroma neproduktivnega? Do neke mere zanimiv in uporaben "okrasek", a vendar predvsem strošek?

/ stran 16
Janez Zupan

S 6. STRANI

Milena Gregorčič...

Drugi cikel, z naslovom *Va-lovanja*, ki nastaja v zadnjih treh letih, pa je serija platen, poslikanih z akrilnimi barvami. Površino slike si delita morje in nebo z oblaki. Predstavljena sta samo s spretno in premišljeno nanesenimi vodoravnimi pasovi barve. Slikarka se s tonaliteta igra na meji abstrakcije, čeprav ostaja motiv prepoznaven. Ta se ponavlja na vseh slikah, vendar sporočilo se na vsaki razlikuje. Z zamenjavo ene same barve se občutek popolnoma spremeni. Mirno in sveže jutro, ki z rumeno svetlobo na morju napoveduje sončni vzhod, se na drugem platnu z uporabo rdeče-vijolične barve spremeni v temačno in tesnobno naravo. Morje in nebo sta popolnoma prazna, ne moti njunega veličastnega obstoja. Gledalec je sam pred to umetnino narave. Zaveda se svoje majhnosti pred takimi večnimi pojavi, kot so to poželi slikarji v obdobju romantike, ko so svoja čustva izražali na platnih

skozi izrazite krajine. Tudi v teh slikah je prisoten romantični duh. Predstavljajo nekaj, česar se ne da kontrolirati, zaobjeti in zamejiti. Človeka je ponavadi strah take neskončnosti, počuti se izgubljenega. Ker ne zna biti svoboden, se zateka v majhnosti, vendar tu je samo veličina. Živijo pa tudi ljudje, umetniki, popotniki, z nemirnim duhom, ki iščejo take neskončne prostore, ker se po-

vsod drugod počutijo utešnjene. Mir dobijo samo tam, kjer je za druge začetek strahu. Romantični slikarji so se res počutili majhne pred naravo, vendar so se čutili tudi del nje, njena bitja, potrebovali so njeno divjino za lastna razburkana čustva.

Slikarka, grafičarka in oblikovalka Milena Gregorčič se je rodila leta 1952 v Ljubljani. Maturirala je na oddelku za grafiko, na srednji šoli za oblikovanje. Leta 1976 je diplomirala iz slikarstva na Likovni akademiji v Ljubljani, obiskovala pa je še grafično specialko in magistrirala leta 1978. Zaposlena je kot oblikovalka na Slovenskih železnicah, ukvarja pa se tudi z oblikovanjem publikacij, koledarjev, načrtovanjem postavitve prireditve, izgledom službenih oblačil in sama veliko razstavlja.

Nova številka Mladike

Vsebinska pestrost

V Trstu je pred kratkim izšla peta številka revije Mladika v letošnjem letu

Manjšinska problematika ni v ospredju: to je naslov (tradicionalno nepodpisanega) uvodnika nove številke tržaške revije Mladika, ki je med bralce prišla pred slabima dvema tednoma. Mladikini uredniki se v uvodniku posvečajo novi politični situaciji po zmagi leve sredine na nedavnih deželni volitvah v Furlaniji-Juljski krajini in izvolitvi kar petih svetovalcev slovenske narodnosti. Od slednjih si naša javnost upravičeno pričakuje sodelovanje, ko bo šlo za slovenske koristi, saj bo treba postaviti nove temelje odnosom med deželno upravo in manjšino. Manjšinska problematika tudi ni v ospredju Illyjevih programskih smernic, ki težijo predvsem k novemu gospodarskemu zagonu dežele F-Jk in Trsta. Vendar če bomo znali biti odločni, bomo skupaj lahko marsikaj dosegli, ker pričakovanja manjšine ne nasprotujejo ciljem sedanje uprave.

Privrženci ekumenskega in medverskega dialoga oziroma tisti, ki jih zanima ta tematika, si lahko v nadaljevanju preberejo zapis nekdanjega openskega župnika in sedanjega izseljenskega duhovnika Zvoneta Štrublja o prvem ekumenskem shodu v Berlinu. Mladika objavlja tudi dva zanimiva intervjuja, in sicer z

ravnateljico dvojezičnega šolskega centra v Špetru Živo Gruden ter z dirigentom zboru Jacobus Gallus Jankom Banom. Ob tem si bralci, žejni literature, lahko preberejo novelo Marte Pavlovič Burja, ki je prejela 2. nagrado na zadnjem literarnem natečaju Mladike, pa še 12. nadaljevanje romana Čarodejke in izbor iz sodobne hrvaške poezije v prevodu Martina Silvestra. V zgodovinskem koticu revije je mogoče prebrati 28. nadaljevanje spominov Petra Merkuja na starše in prvi del spominov primorskega prekomorca Radislava Kosovela. O posebnosti plastičnih bankovcev piše Mitja Petaros, v 12. nadaljevanju objavljamo arhiva o katoliški prenovi Slovencev na Tržaškem v drugi polovici 80. let pa je razvidno, kako so nekateri takratni problemi aktualni še danes. Magda Jevnikar je prispevala zapis o razstavi pozabljenega slikarke Elde Piščanec v Trstu, kot ponavadi pa si je mogoče prebrati tudi tradicionalni Mladikini rubriki Antena in Mogoče bi vas zanimalo zvedeti, da..., poleg tega pa še nekaj literarnih ocen in 10. nadaljevanje popisa cerkvenih oznanih zdomskih Slovencev.

Tudi tokrat je skupaj z Mladiko izšla njena mladinska priloga Rast, z dvojnimi uvodniki Danila Pahorja in Alje Sturman o ustvarjalnosti mladit, predvsem pa s poročilom o zmagovalcih zamejskih oskarjev 2003. Dalje je objavljen še intervju s slovenskim zamejskim predstavnikom v odboru mladinske manjšinske organizacije YEN Matjažem Jakličem, tokratno Rast pa zaključujejo pesmi Tjaše Korelc, ki je zanje prejela 2. nagrado na letošnjem literarnem natečaju Slovenskega kulturnega kluba.

NL

Opčine / Slovenska skupnost odpira debato o spremembah deželnega statuta

Edinstvena priložnost po štiridesetletnih prizadevanjih na deželni ravni

Pet točk za jamstvo osnovnih manjšinskih pravic v novem statutu dežele F-Jk in za spremembo volilnega zakona v smeri zajamčenega zastopstva Slovencev v Italiji

Stranka Slovenske skupnosti poziva manjšino, naj čimprej izdela skupno strategijo osnovnih zaščitnih jamstev na deželni ravni in naj jih skupno zagovarja pri sprejemanju novega deželnega statuta. Debato o prisotnosti slovenske manjšine v novem statutu in o zajamčenem zastopstvu v deželnem svetu je Slovenska skupnost začela v petek, 18. julija, ko je predstavila svoja stališča v Marijanišču na Opčinah. Debatni večer so vodili deželni tajnik stranke Damijan Terpin, podtajnik odv. Andrej Berdon in deželni svetovalec Mirko Špacapan.

Uvodoma je vzbudila zanimanje in cilje petkovega srečanja predstavil odv. Terpin in takoj poudaril željo, da bi se čimprej začela tehtna razprava o jamstvih za slovensko manjšino v novem deželnem statutu. Pravilnik, o katerem je predsednik Illy že dejal, da bodo kmalu stekla pripravljala dela, bo namreč globoko pogojeval prihodnost naše skupnosti. Če pomislimo, da velja dosedanji deželni statut že štirideset let, je jasno, da mora biti nastop celotne manjšine tehten, politično odločen, strokovno utemeljen in čim bolj enoten. Soglasje manjšine je namreč predpogoj, da stvar uspe.

Prvi uspehi so po Terpinovem mnenju že na pladnju. Po začetnih razhajajočih mnenjih je v manjšini in v levosredinski koaliciji prevladala misel, da je potrebno v novo deželno volilno zakonodajo

vgraditi tudi zajamčeno zastopstvo. Zajamčeno zastopstvo manjšine v deželnem svetu pa je prav gotovo posledica naklonjenega deželnega statuta. "Določbe morajo biti vsaj take, da zagotovijo vsaj enega predstavnika v deželnem svetu", je dejal Terpin in podkrepil misel z

ti izrecno poudarjeno pospeševanje diplomatskih in inštitucionalnih stikov med našo deželo, Slovenijo in Hrvaško. Illy je o tesnem čezmejnem sodelovanju že večkrat dal povoljno mnenje, danes pa je treba dobre namene tudi postaviti na papir. V tretji točki Slovenska skupnost pre-

sto in prejemnik največjega števila glasov bi predstavljal manjšino na Deželi. Drugi predlog v okviru zajamčenega zastopstva predvideva povezavo z večjo stranko. Če bi kandidat dosegel določeno število glasov, bi avtomatično prevzel mesto zadnjega izvoljenega v stranki in bil torej izvoljen. Sistem jemlje za zgled volitve v evropski parlament, ko je bil izvoljen predstavnik Južnih Tirolcev Ebner.

"Kar želimo predlagati, že obstaja in spoštuje državne in evropske pravne sisteme", je še povedal Terpin ob zaključku Berdonovega pogoja in predal besedo deželnemu svetovalcu Špacapanu. "Prav in primerno je, da je prišlo do te iniciative stranke", je začel Špacapan in izrazil zadovoljstvo,

da je stranka prva sprožila za slovensko manjšino tako pomembno debato. Dolgoletni cilji in prizadevanja Slovenske skupnosti lahko končno najdejo pravo mesto v deželnem statutu in volilnem zakonu, da bo končno jasno zapisano in da ne bo o tem več debate.

Razprava je bila zelo zanimiva in iznesenih je bilo veliko sugestij, ki jih bo stranka po Berdonovih besedah še obravnavala. Govor je bil o zaščiti slovenske zemlje, o povezavi z ostalimi manjšinami v deželi, o boju proti asimilaciji in posebno o tem, da moramo kot manjšina zahtevati čimveč in ciljati visoko, da bo po pogajanjih od tega res kaj ostalo.

Matjaž Rustja

FOTO KROMA

izračunom, da bi ob Illyjevem porazu na junijskih volitvah ne bil izvoljen noben slovenski kandidat.

Odv. Berdon je iznesel vrsto predlogov, podkrovanih s pravnimi zgledi ostalih manjšin v Italiji (npr. statut Doline Aoste in Tridentinske-južnotirolske pokrajine) in z določili evropskega prava.

Berdon je nato iznesel pet predlogov, ki jih stranka ponuja v razpravo manjšini in širši deželni politični javnosti. "Prvič zahtevamo, da se priznava vsaj naš obstoj", je dejal Berdon, saj dosedanji statut Slovencev niti ne omenja. Tretji člen, kjer so bežno omenjene avtohtone manjšine v deželi, danes ni več sprejemljiv. Drugič: v novem statutu mora bi-

dlaga, da bi tudi Dežela namenila finančna sredstva za manjšino, danes namreč le usmerja državne podpore. V četrtem predlogu se stranka zavzema za zajamčenega podpredsednika deželnega sveta, ki bi bil Slovenec, po zgledu bocienske pokrajine in kopske občine. In še peti predlog: zajamčeno zastopstvo v deželnem svetu. Izvedljivih je veliko variant in sama manjšina nima enotnega stališča. Berdon je izrecno poudaril razliko med zajamčenim in olajšanim sistemom, za katerega ni odobravanja. Za Slovensko skupnost sta v zvezi z zajamčenim mestom v deželnem svetu sprejemljivi dve varianti: manjšina naj sestavi posebno manjšinsko li-

Narodna in študijska knjižnica / Tržaška knjigarna

Živo zanimanje za knjigo

V NSK je izposoja knjig v poletnih mesecih večja, povpraševanje po knjigah v Tržaški knjigarni prav tako

Poletni meseci so seveda meseci sonca, morja in počitka. Vsekakor pa bi se pod sončnikom krepko dolgočasili, ko ne bi imeli ob strani kake vabljive revije, časopisa ali pa knjige.

Tržaški Slovenci imamo na razplago dva kraja, kjer si lahko sposodimo oz. nabavimo prijetno poletno čtivo. Prvi je Narodna in študijska knjižnica v ul. Sv. Frančiška, drugi je Tržaška knjigarna, ki ima svoje prostore prav tako v isti stavbi.

NSK je dolgoletna ustanova, ki nudi svojim obiskovalcem celo vrsto uslug: na razpolago so tako slovenski kot italijanski dnevnik, tednik in revije. Poleg naprave za mikrofilm najdemo v prostorih knji-

žnice še računalnika, povezana z internetom. Kar pa je za tako ustanovo značilno, je seveda obsežen katalog najrazličnejših knjižnih publikacij. O NSK in njenemu delovanju v poletnih mesecih smo se pogovorili s knjižničarko Gabrielo Caharjijo.

Kako deluje NSK v poletnih mesecih, kako pa med letom?

Poleti imamo skrajšan urnik, saj je knjižnica odprta do 16. ure. Od 28. julija do 15. avgusta bomo zaprli za poletni dopust. Med letom pa smo od ponedeljka do petka odprti neprekinjeno devet ur na dan.

Kdo zahaja k vam v poletnih mesecih?

Nekaj je študentov, tistih seveda, ki se še pripravljajo

na univerzitetne izpite. Drugače so naši obiskovalci dijaki, učenci srednjih šol. Sedaj pa prihajajo tudi osebe, ki v zimskih mesecih manj zahajajo v knjižnico in jim poleti ostaja nekaj več časa za branje.

Izposoja knjig je večja poleti ali v ostalih mesecih leta?

Tako bi povedala: izposoja knjig je med vročim poletjem večja. V zimskih mesecih pa so obiskovalci v glavnem študentje, ki si s seboj prinesejo svoje tekste; naše knjige si izposojajo v glavnem študentje slovenistike.

Kakšno vrsto branja si ljudje izberejo za dopust?

Vemo, da je poletje čas lažjega branja. Ljudje si potem-

takem raje izposojajo manj zahtevne knjige. Veliko je otrok, ki si med letom izposojajo mladinsko in otroško čtivo. Če so čez zimo k nam prihajali v spremstvu učiteljice, se sedaj do nas obračajo njihovi starši, ki iščejo razvedrilo za svoje otroke in obenem si sposojajo knjige, ki jih bodo tudi sami brali na dopustu. Splošno gledano bi pa rekla, da izposoja stalno narašča.

Tržaška knjigarna ne nudi svojim strankam le knjig najrazličnejših vsebin, pač pa je širši kulturni prostor, v katerem je na voljo obiskovalcev veliko umetnih izdelkov kot tudi predmetov domače in ljudske obrti. Ti prihajajo bodisi iz naših krajev bodisi iz širšega območja, ki sega do Furlanije, Nadiških dolin, pa do Slovenije. V prostorih Knjigarne je tudi galerija, ki je namenjena razstavam različnih ustvarjalcev.

Glede knjižne ponudbe, ki jo knjigarna namenja bralcem

v poletnih mesecih, nam je nekaj povedal g. Vinko Ozbič.

Ljubitelji gorskega kolesarjenja veliko povprašujejo po zemljevidih in izdajah, ki obravnavajo njihov "konjiček". Izredno zaželeni so vodniki Slovenije in naših krajev; izredno gredo v prodajo navtične karte: mislim, da smo največji uvoznik navtičnih kart iz Hrvaške. Te karte posredujemo tudi najrazličnejšim podjetjem, poleg tega da jih prodajamo tu v knjigarni. To glede področja, ki zaživi predvsem v tej dobi.

Seveda v poletnih mesecih ljudje kupujejo veliko čtiva, ki vsebinsko ni zelo zahtevno. Prodajamo tudi veliko knjig, ki so namenjene otrokom. Posebno zanimanje pri odraslih pa vzbujajo Pahorjeve in Bartolove knjige ter dela Dušana Jelenciča. Glede Borisa Pahorja bi povedal, da so prevodi njegovih romanov izredno zaželeno čtivo pri italijanskih bralcih.

Ali je veliko italijanskih strank, ki kupujejo pri vas?

Če številčno pogledam, bi lahko rekli, da je več kot polovica kupcev Italijanov. Nekaj je takih, ki prihajajo iz mešanih zakonov, so pa tudi italijansko govoreče stranke, ki kupujejo darila slovenskim otrokom. So tudi osebe, ki kupujejo vadnice za izpopolnjevanje svoje slovenščine. Veliko je tudi povpraševanja po slovarjih, bodisi zahtevnejših bodisi manj zahtevnih.

Glede otroških knjig nekaj dodaj Igor Starc.

V zadnjem času je izšlo kar nekaj zanimivih publikacij: Verčeva kriminalka, nova knjiga Eveline Umek pri Mladiki, pesmi Marka Kravosa. Knjige, o katerih je govor v medijih, se najbolj prodajajo: to je pač zakon tržišča. Edina debela knjiga, po kateri otroci radi segajo, je Harry Potter.

IG

Veselo vzdušje med predstavniki kriške verske skupnosti

Tri zapovrstne praznične nedelje v Sv. Križu

V nedeljo, 6. julija, obisk škofa Ravignanija in birmovanje petih otrok

V Sv. Križu smo imeli tri zapovrstne praznične nedelje. Najprej smo imeli dve zapovrstni nedelji telovsko procesijo po vasi. Prvo smo imeli na praznik sv. Rešnjega telesa in krvi, drugo pa na praznik sv. Petra in Pavla, ki je padel letos na nedeljo.

Sv. Peter in Pavel sta naša farna zavetnika. Izbrali so ju že naši verni predniki in jima postavili ter posvetili stranski oltar, ko je živel in deloval v vasi domači duhovnik Kristjan Sirk, ki počiva na našem pokopališču in smo mu njegov bratje postavili na njegov izviren spomenik.

Prvo procesijo s štirimi oltarji smo imeli v lepem vremenu in z lepo udeležbo. Vodil sem jo sam.

Drugo in lepšo procesijo, tudi s štirimi oltarji, pa je vodil salezijanski duhovnik Vladimir Rakovnik z Opčin.

Te procesije ne poustimo nikoli, niti če dežuje. Sicer se ne spominjam, da bi kdaj na ta praznik deževalo. In vendar letos je, pa ne močno, ampak samo rahlo in zmerno. Med mašo nisem vedel, kaj narediti, ker sem videl nekaj oseb z dežniki v rokah pred cerkvijo. Ko pa sem po obhajilu opazil nabrežinske godce stati brez pokrivala pred

cerkvijo, sem se odločil za procesijo. Mislim sem si: bo kar bo, če bo močno deževalo, se bomo vrnili v cerkev. K sreči ni bilo hudo, samo rosilo je. Tako smo se po maši uvrstili v procesijo in med zvonjenjem stopili na cesto. Najprej seveda križ, potem skavti in skavtinje, drugi otroci, zastave, godba, pevci in pevke. Najsvetejše pod nebom in drugi. Med procesijo so izmenoma peli pevci, je igrala godba in so zvonili zvonovi. Pri treh oltarjih so peli tudi otroci ob spremljavi godbe. Vodila jih je s. Angelina. Pred vsakim oltarjem smo se za nekaj časa ustavili. Tam smo pred izpostavljenim Najsvetejšim poslušali božjo besedo in molili oziroma peli prošnje za vse potrebe, nakar nam je voditelj dal blagoslov. Ko smo se bližali zadnjemu oltarju pred cerkvijo sv. Roka, se je oglašil mali zvon in pozdravljal Najsvetejše. Procesijo smo za-

ključili v župnijski cerkvi z zahvalno pesmijo.

V nedeljo, 6. julija, smo imeli škofov obisk in birmovanje. To je bila že tretja zapovrstna praznična nedelja v naši župniji. Tisti dan je bilo lepo in sončno vreme. G. škof je prišel točno ob 10.

uri. Ko je vstopil v cerkev, ga je najprej pozdravil naš mešani pevski zbor s pesmijo: *Glejte, veliki duhovnik*, nato pa še birmanka v imenu staršev in botrov, ki so stali pred oltarjem. Med sv. mašo sta pela izmenično mešani zbor in otroško-mladinski zbor. Oba je vodila s. Angelina.

Po evangeliju je g. škof podelil zakrament sv. birmo petim otrokom, štirim deklicam in enemu dečku. Še ena deklica bi morala prejeti sv. birmo, pa je sredi junija morala v Peru', ker je njena mama od tam doma. Vrnila se

bo v drugi polovici avgusta in takrat bo tudi ona šla k birmi. Ko je birmanka pred sv. mašo pozdravila g. škofa, mu je med drugim rekla: "Malo nas je, samo pet, se bomo pa zato še bolj potrudili, da bomo postali dobri ljudje, dobri Kristusovi pričevalci in sodelavci." Bog daj, da bi to res postali, kajti naša družba potrebuje danes še posebej take ljudi. Koliko bodo ti naši birmanci svoj cilj dosegli, ne vemo. Veliko je odvisno od njihovih staršev in botrov, pa tudi od vsega okolja, v katerem živimo. Mislim pa, da je prva najvažnejša vzgojna šola, šola krščanskega življenja družina. Družina, v kateri starši vsak dan skupaj molijo in skupaj z otroki hodijo ob nedeljah v cerkev k sv. maši ter se skupno trudijo za izpopolnjevanje božjih zapovedi, je največja garancija za srečo, ne samo njihovih otrok, ampak tudi njih samih,

saj če so otroci srečni, so srečni tudi starši. Največja dota, ki jo starši lahko dajo, zapustijo svojim otrokom, je ne zlato ne denar ne zemljišča ne palače, ampak vera, in to ne mrtva, ampak živa in življenjska.

Jože Kunčič

DAROVI

OB 24. obletnici smrti mame Angele Kacin, rojene Tusar, darujejo Marija, Janez in Metka 150,00 € za Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici.

V SPOMIN na Marijo Božič vd. Žagar darujejo svojci 100,000 € za slovenske misijonarje.

V SPOMIN na Marijo Božič vd. Žagar darujejo svojci 100,00 € za Marijin dom v Rojanu in 50,00 € za Rojanski cerkveni pevski zbor. Rojanski cerkveni pevski zbor za Marijin dom v Rojanu 475,00 €. Marija Švagelj za Marijin dom v Rojanu 30,00 €.

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta

Bliža se poletni seminar

Tradicionalna poletna pobuda, ki privablja lepo število ljudi

Bliža se avgust, ko Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta prireja svoj tradicionalni poletni seminar za zborovodje, organiste, pevke in pevce ter gojence orgelskega tečaja. Letos se je prijavi- lo kakih 80 ljudi, ki bodo teden dni od 3. do 9. avgusta preživeli v Dolenjskih toplih, saj je navada, da se ta seminar prireja v različnih zdraviliščih po Sloveniji, tudi v Avstriji in včasih v Italiji, tako da imajo udeleženci priložnost tudi za izlete in druge rekreacijske dejavnosti. Orgelski tečaj bo tudi letos vodila priznana pedagoginja iz Ljubljane, prof. Angela Tomanič, ki je tudi med letošnjim šolskim letom zbiral skupino gojencev na občas- nih sestankih in vajah ter ob priliki nekaterih orgelskih koncertov. S pevskim zborom, ki ga bodo sestavljali udeleženci seminarja, pa se bosta ukvarjala uveljavljeni dirigent opernih zborov Adi Danev in zborovodja ter ravnatelj tržaške Glasbene matice Bogdan Kralj. Program predvideva pripravo kar nekaj cerkvenih pesmi, ki jih nato lahko udeleženci uporabijo tudi na svojih domačih korih.

Letos je seminar teden dni pred običajnim rokom, ker so se v tem smislu izrazili mnogi redni udeleženci. Te-

ga mnenja pa so bili tudi duhovniki, ki radi vidijo, če je za Veliki šmaren domači pevski zbor prisoten ob slovesnosti. V teh dneh pa Zveza pripravlja tudi izdajo svojega glasila. Gre za Glas naših zborov, publikacijo, ki je pravi zbornik, saj bodo bralci v njej dobili vrsto član- kov ob 40-letnici delovanja ZCPZ, a tudi tehtne članke, ki govorijo o glogoljstvu na širšem Primorskem, o sledo- vih oglejske liturgije na Slo- venskem, o raziskavi notne- ga gradiva, ki ga hranijo raz- lični arhivi in notne omare na korih na Tržaškem, o Orffovi metodi za delo z otroki, objav- ljeni bodo statistični pregled delovanja zadnjih desetih let ter intervjuji in poročila o ži- vljenju in delu posameznih pevskih zborov in skupin, ki so člani ZCPZ. Seveda bodo članki opremljeni tudi s foto- grafskim gradivom, ki doku- mentira posamezna poročila in članke. Sama predstavi- tev pa je načrtovana za je- senški čas.

Vsekakor bo do konca te- ga leta še nekaj priložnosti, da bo Zveza cerkvenih pev- skih zborov obeležila štiri desetletja svojega delova- nja, ki je seveda raznoliko, a gotovo usmerjeno v ohran- janje in razvijanje zborov- ske in glasbene kulture v na- ših krajih.

Kinoatelje v sodelovanju z občino Zgonik in KD Rdeča zvezda Velik uspeh Žerjalovih filmov v zgoniški enoteki

Filmski amater, letošnji dobitnik nagrade Poklon viziji, je predstavil nekaj dokumentarnih in igranih filmov

Zgoniška enoteka je v četrtek, 17. t.m., gostila vsestranskega filmskega ustvarjalca Aljoša Žerjala in predvajala niz filmov iz njegovega dolgoletnega življenjskega opusa. Številno občinstvo je z zanimanjem zrla v platno, na katerem so se zvrstili dokumentarci in krajši igrani filmi.

Prvi je bil na sporedu dokumentarec *Mandala: tibetanske poti*, v katerem je tržaški filmar tankočutno orisal skromni vsakdan prebivalcev goratega srednjeazijskega območja. Sledil je dokumentarni film *Ohrid*, ki ga je Žer-

jal posnel v Makedoniji v zgodnjih 60 letih. Nasmehano občinstvo je z velikim aplavzom počastilo gosta večera, potem ko je na platno tekla končna špica zabavnega kratkometražnika *Troglođiti: kako je človeštvo odkrilo samoglasniko*. Žerjal se je z dokumentarcem *Sul pastino piu' alto / Na najvišjem 'paštnu'* poklonil ustvarjanju tržaškega slikarja Giannija Brumattija. S kratkim filmom *Čas ne izbrise* je filmar obudil spomine na drugo svetovno vojno. *Pot sonca* predstavlja neko vrsto sanjske vizije nastajajočega življenja na

zemlji, v katerem je še nedolžno človeštvo neobhodno vezano in zatopljeno v naravo. Kot zadnji je bil na sporedu film *Krvava svatba*, ki jo je Žerjal posnel na istoimenski predstavi v Tržaškem stalnem gledališču.

Četrtek večer je priredila Občina Zgonik v sodelovanju s Kinoateljejem in KD Rdeča Zvezda. Svojevrsnega avtorja je v imenu goriške filmske ustanove predstavil Aleš Doktorič. Povedal je, da kar zanjame filma Aljoša Žerjala (tako dokumentarne kot igrane), je rahločutni pogled,

ki ga običajni turist na popoto- vanjih ni sposoben imeti: v majhnih drobcih vsakodnevnega življenja je tržaški filmski amater z radovednostjo opazoval svet, ljudi in naravo, ki ga je obdajala. Čeprav večkrat Žerjal ne ceni teh svojih manjših filmskih poskusov, ker bi raje pritegnil pozornost na druge posnetke, ki so po njegovem mnenju uspešnejši, so prav ti manjši fragmen- ti najdragocenejša priča nje- govega dolgoletnega raznolikega filmskega ustvarjanja.

Aljoša Žerjal, ki se je rodil v Šklednju leta 1928, se je po končani trgovski akademiji zaposlil pri pomorski agenciji Mediterranea in jo nato vrsto let tudi vodil. Prvo kamero (staro nemško Agfo) je Žerja- lu podaril vojni reporter Edi Šelhaus. Prvo priznanje pa je filmar prejel pet let zatem, ko je posnel svoj prvi igrani film *Božično drevo*. V petdesetih

FOTO: K. R. B. M. A.

letih filmskega ustvarjanja je Aljoša Žerjal prejel okrog 300 priznanj; poslednjo, poi- menovano po ustanovitelju Kinoateljeja, Darku Bratini, mu je podelila goriška usta-

nova na zadnji izdaji festiva- la Film Video Monitor. Ob tej priložnosti je Kinoatelje po- skrbel tudi za elektronsko pu- blikacijo (CD-rom), ki vsebu- je odlomke Žerjalovih filmov in kritične vložke, za katere je poskrbela Martina Humar.

Občinstvo je ob zaključku zgoniškega večera čakala za- kuskna, na kateri so gledalci lahko avtorju čestitali in mu razkrili vtise, ki so v njih vzbudi- dili filmi in dokumentarci.

Igor Gregori

Sporočamo žalostno vest, da je v petek, 18. julija, umrl **BOGDAN FABRIS**

Žalujoci žena Marija ter hčeri Nadja in Marta z družinama. Pogrebna maša bo v ponedeljek, 28. julija, ob 14.45 na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu. Iskrena zahvala odv. P. Močniku za pomoč pri zapletljajih v zvezi s pokopom. Prosimo, da namesto cvetja darujete v dobre namene. Trst, Opčine, Gorica, 14. julija 2003

Stališče pokrajinskega tajništva SSK Problem spornega upepeljevalnika

Sprememba proračuna občine Gorica, ki zadeva sanacijo upepeljevalnika v industrijski coni, je sprožila določeno razburjenje, pogosto pa tudi precej netočnih informacij, kar je povzročilo nekaj nepotrebnih polemik in ostrih stališč.

Ukrep, ki ga je odobrila politična večina, ki podpira Brancatijevo upravo v občinskem svetu, zadeva namreč izključno prilagoditev upepeljevalnika okoljevarstvenim predpisom, in sicer nastavitve potrebnih filtrov in drugih naprav, ki bodo odpravile onesnaževanje, ki je vrsto let pestilo prebivalstvo sovodenjske občine in Štandreža.

Do omenjenega posega bi sicer moralo priti že leta 1997, vendar se je tedanja goriška uprava otepla velike investicije, ki bi rešila problem onesnaževanja. Zato se je Brancatijeva uprava morala soočiti s tem problemom.

Ob tem pa je prišlo na pobudo Slovenske skupnosti do dogovora v večini o amandmajih k predlaganemu sklepu, ki jih je v občinskem svetu predlagal svetovalec Silvan Primožič, tudi kot koordinator pristojne občinske komisije; predlagane amandmaje pa sta podpisala še predstavnik Marjetice in Levih demo-

kratov. V sklep so bile tako vključene tri pomembne vsebinske točke:

1. Prilagoditev upepeljevalnika okoljevarstvenim predpisom nikakor ne pomeni kakršne koli odločitve o njegovi bodoči usodi ali povečanju zmogljivosti.

2. Morebitne odločitve o njegovi bodočnosti bodo morale biti predmet dogovora med vsemi prizadetimi občinskimi upravami, goriško pokrajino in prebivalstvom, ki je za to zainteresirano.

3. Dokument zavezuje goriškega župana in odbor, da bosta vsekakor priznala prebivalstvu, ki živi v neposredni bližini upepeljevalnika, ekonomske protiusluge za nevesečnosti, ki jih lahko neposredna bližina upepeljevalnika povzroča na okolje in ljudi.

Zaradi omenjenih točk izraža stranka Slovenske skupnosti svoje zadovoljstvo nad odobrenimi spremembami, saj je slovenski strani uspelo vključiti v omenjeni ukrep take postavke, ki ščitijo interese prebivalstva, kar se doslej ni dogajalo. Ob tem pa je bistvene važnosti tudi obveza, da se bo o bodočnosti upepeljevalnika goriška občinska uprava dogovarjala s pristojnimi krajevnimi upravami in s prebivalstvom.

FOTO DPD

PREJELI SMO

Goriški upepeljevalnik

Zelo presenečen in razočaran sem zasledil v našem časopisu, da je goriški občinski svet kompaktno glasoval za preureditev omenjenega objekta. Razočarala me je koalicijska, v katero smo volilci verjeli, predvsem pa naši slovenski svetovalci, ki so se opredelili ali "za" ali so se pilatovsko vzdržali.

Mislil, da so razlogi, ki so nam bili predstavljeni, to je preureditev zaradi naravovarstvenih norm do februarja 2004, iz trte izviti, saj je vsem znano, da se velike investicije delajo zato, da se potem tudi ekonomsko obrestujejo. Moja bojazen in obenem prepričanje je, da se nam bo v drugem trenutku dokazovalo, da ni mogoče več nazaj in da bo upepeljevalniška zmogljivost ojačena in da se bo sežigalo tudi iz drugih območij v brk zdravju sovodenjskega prebivalstva, ki je najbolj ogroženo. Ni namreč potrebno, da navajam učinke dioksina in drugih snovi, saj so vsem žal znani.

Sovodenjci imamo že na enem delu vasi nevarno odlagališče na Malnišču, sedaj smo v nevarnosti, da nas bo tudi v bodoče z druge strani onesnaževal ojačeni upepeljevalnik.

Če je ta investicija samo začasna, kot se govori, zakaj niso potemtakem goriški župan, odborniki in še posebno slovenski svetovalci od Levih Demokratov, SKP in SSK pomislili, da bi bilo pametno obvestiti občane Štandreža in predvsem Sovodenj na javnem posvetu, saj je vsem znano, da so se Sovodenjci stalno prizadevali za popolno zaprtje nevarnega objekta, ki leži v direktni bližini hiš.

Zato apeliram na sovaščane, da se množično oglasijo v protestu za dobrobit in zdravje prebivalstva. Upam, da si bodo v bodoče tudi izvoljeni slovenski predstavniki v vseh institucijah vzeli zadevo k srcu in zahtevali, da se najde druga lokacija za goriški upepeljevalnik.

S spoštovanjem

Franco Bagon

S 1. STRANI

Franc Pukšič...

Tam mu je krajevni župnik Tone Bedenčič razkazal staro slovensko božjepotno središče in cerkev Matere Božje.

V BARKOVLIJAH

Na delovnem kosilu v Barkovljah pri Trstu sta predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ, Sergij Pahor in Rudi Pavšič predsedniku parlamentarne komisije predstavila glavne težave Slovencev v Italiji. Spregovorili so tudi o tem, kaj bo pomenil vstop Slovenije v EU in kakšen izziv bo to za Slovenijo in Slovence v zamejstvu. Govorili so o predlogu zakona za Slovence, ki živijo izven meja RS, in spremembah resolucije o Slovencih po svetu. Pukšič je poudaril, da si v DZ prizadevajo, da bi prišli čimprej do usklajenih besedil omenjenega zakona in resolucije, ki bi se bolj povezala Slovenijo z vsemi Slovenci po svetu.

slovensko nacionalno radijsko in televizijsko hišo. Pukšič je predstavnikom slovenskih programov RAI obljubil pomoč Komisije in DZ pri reševanju težav kot tudi sestanek v Ljubljani, na katerem bi se lahko konkretnije dogovorili za odpravo težav.

V GORICI

V Gorici se je Pukšič srečal s predstavniki slovenskih organizacij, saj je najprej obiskal sedež Katoliške knjigarne na

FOTO JMP

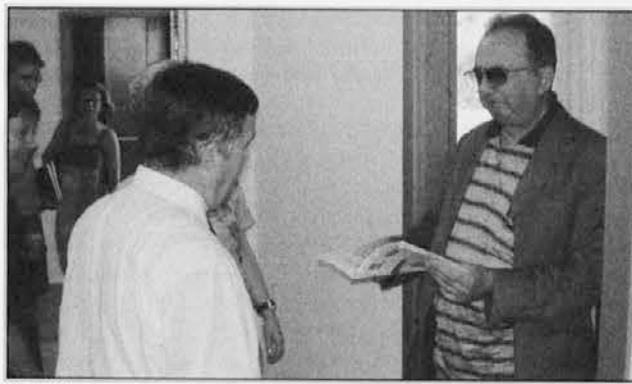

FOTO JMP

FOTO JMP

NA RAI-U

Na sedežu RAI v Trstu, kjer pripravljajo slovenske radijske in televizijske programe, so Pukšiča novinarji in urednica Marij Čuk, Walter Skerk in Nataša Sosič opozorili predvsem na pomanjkanje osebja v slovenskih programskih oddelkih ter na grožnjo z ukinitvijo oddajanja Radia Trst A na srednjem valu. To bi pomenilo osiromašenje za vso manjšino, saj bi se slišnost Radia Trst A na Goriškem, predvsem pa v Beneški in osrednji Sloveniji dobesedno razpolovila. Pukšiču so prikazali tudi težave zaradi nevidljivosti slovenske nacionalne televizije v zamejstvu kot tudi načrte za nadgradnjo že obstoječega sodelovanja s

Travniku, kjer delujejo otroška revija Pastirček, tednik Novi glas, Goriška Mohorjeva družba in vrsta drugih slovenskih organizacij. Franka Žgavec in Marija Češcut sta mu razkazali prostore obnovljene najstarejše knjigarne v Gorici in mu prikazali delovanje slovenskih ustanov, medtem ko se je na našem uredništvu Franc Pukšič z našim tednikom seznanil v pogovoru z glavnim urednikom Andrejem Bratužem.

V Kulturnem domu v Gorici, ki ga te dni obnavljajo, je direktor Igor Komel Pukšiču prikazal obnovo in pomen tega kulturnega hrama kot tudi pomen slovenskih kulturnih domov v Gorici, ki so stičišče

italijansko-slovenske kulturne izmenjave.

V ŠTEVERJANU

Predsednik Pukšič se je nato s spremstvom podal v Števerjan na občino, kjer ga je sprejel župan Hadrijan Corsi in mu predstavil izzive, ki jih za briške vinogradnike na obeh straneh državne meje prinaša bližnja odprava državne meje; obenem mu je predsta-

vil najmanjšo slovensko občino na Goriškem. Srečanje v Števerjanu je bilo zanimivo tudi zaradi tehtnih pogovorov, saj je župan Corsi izpostavil težave in priložnosti, ki bodo pred briškimi vinogradniki na obeh straneh državne meje po vstopu Slovenije v EU. Pukšič pa je tudi sam župan manjše občine v Sloveniji in sam štarski vinogradnik; sogovornika sta bila zato dobro podkovana. Tudi v Števerjanu je Pukšič obljubil obisk parlamentarne komisije iz Ljubljane, kot je tudi jasno povedal obema predsednikoma krovnih organizacij, da se bo sam zavzemal za njuno nadaljnje tesno sodelovanje, ker je to edina pot v prihodnost, kot dokazuje nastala situacija na Koroškem v Avstriji, kjer avstrijska vlada spretno izkorišča slovenske razprtije v škodo sami manjšini.

V pogovoru za naš tednik je predsednik Franc Pukšič poudaril, da je bila komisija, čeprav so se počitnice v DZ že začele, mnenja, da je ta obisk med Slovenci v Italiji potreben, ker v DZ pripravljajo prenovljeno besedilo resolucije o Slovencih po svetu in pomemben zakon, ki bo urejeval status vseh Slovencev, ki živijo izven meja domovine. Izrazil je veselje, da je lahko v sproščnem ozračju s sogovorniki potekal odprt pogovor o vseh aktualnih zadevah, "ki nas bodo jutri še bolj povezovala, saj bo Slovenija 1. maja prihodnje leto postala polnopravna članica EU, in torej državne meje, ki nas je doslej delila in nas še, več ne bo". Izrazil je tudi prepričanje, da je potrebno dobro izkoristiti pripravljenost zamejskih Slovencev za sodelovanje v Sloveniji, saj gre za "povezovalne vezi izjemnega pomena".

"Dejstvo je, da smo Slovenci doma in po svetu vedno znali skupaj doseči tisto, kar je najboljša za slovenski živelj. Zahvala gre tudi našim Slovcem v zamejstvu, ki so se zares dobro angažirali za vstop Slovenije v EU in zvezo NATO. Zato je izjemnega pomena, da smo tesno povezani, ko vstopamo vsi skupaj v enoten evropski kulturni prostor. Prav o tem se danes pogovarjam s sogovorniki in hkrati tudi pobljže spoznavam slovensko stvarnost v Italiji," je še dejal predsednik komisije DZ za Slovence v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič.

Seja pokrajinskega tajništva SSK

Problemi Slovencev

Prejšnji četrtek se je na sežu v Gorici sestalo pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti Gorica. Na dnevnem redu je bilo kar nekaj perečih tematik, ob tem pa je bil to prvi sestanek po deželni volitvah in izvolitvi Mirka Špacapana v deželni svet. Seje tajništva so se poleg članov udeležili tudi predsednik rajonskega sveta Štandrež Marjan Breščak, pokrajinski svetovalec David Grinovero in goriški občinski odbornik Damijan Terpin.

Prva tema, o kateri je tekla beseda, je bila delikatna zadeva okoli upepeljevalnika, ki je v zadnjih julijskih dneh sprožila val polemik, posegov in ostrih stališč. Odbornik Terpin je ponovno povzel dogajanje okoli sprejemanja spremembe proračuna, ki zadeva upepeljevalnik. Ukrep predvideva sana-

cijo upepeljevalnika, za kar je Brancatijeva uprava rešila dano stanje in omogočila strukturi nemoteno delovanje po okoljevarstvenih predpisih. Nastavitve potrebnih filtrov in drugih naprav pomeni odpravo onesnaževalnih elementov, ki so doslej pestili prebivalstvo. V dokumentu pa je prišlo do bistvenih integracij na pobudo svetovaleca SSK Silvana Primožiča, in sicer do obveze, da se bo občina Gorica o prihodnosti strukture dogovarjala s prizadetimi upravami, pokrajino in prebivalstvom. V dokumentu sploh ni govora o povečanju ali krepitvi delovanja. Dokument zavezuje obenem goriškega župana, da nudi prebivalstvu, ki živi v neposredni bližini upepeljevalnika, ekonomske protiusluge zaradi bližine strukture.

Ob tem se je med prisotnimi razvila plodna in daljša debata, splošno mnenje pa je bilo, da se je SSK izkazala kot kredibilna stranka, ki legitimira Brancatijevo upravo, saj je stvarno sodelovala in znala poseči v dano situacijo in vključiti v dokument, ki bi bil v vsakem primeru odobren, take postavke, ki ščitijo prebivalstvo.

V debato je posegel tudi Marjan Breščak, ki je povzel zadnje novice iz rajona Štandrež ter podčrtal, da se je štandreško prebivalstvo doslej vedno pozitivno obnašalo do goriške občine in sprejemalo raznorazne servisne strukture, ki so jih zgradili na teritoriju rajona. Potrebno pa bi bilo, da bi zato bila večja pozornost do tematik, ki jih štandreški predstavniki posredujejo pristojnim občinskim uradom.

Dogajanje okoli imenovanj v Konzulto za slovensko manjšino, ki deluje v sklopu goriške občine, je bila druga tematika

razprave. Nevzdržna obstrukcija, ki jo v zvezi s tem opravlja opozicija, je skrajno neresna in nepoštljiva do organa, ki ga predvideva statut goriške občine. Do ponovne debate bo prišlo v ponedeljek na zasedanju občinskega sveta, ko si večina prizadeva, da bo na tak ali drugačen način zaključila z imenovanji v Konzulto.

Drugi del seje tajništva je bil namenjen zadnjim novostim, ki prihajajo iz deželnega sveta. Špacapan je poročal o prvih sestankih, posegih in obiskih, ki jih je opravil v zadnjem mesecu. Ob tem pa je prisotne seznanil z imenovanji v delovne komisije ter o nadaljnjem delovanju.

V razpravo so posegli še predstavniki sekcij Ivan Vogrič za števerjansko občino in Karlo Mučič za Laško. Ob tem je pokrajinski predsednik SSK Ivan Černic seznanil prisotne z namero, da bi jeseni sklicali sejo pokrajinskega sveta.

Od 17. julija do konca avgusta Gong fest, prvi goriški art festival za mlade z obeh strani meje

Z odprtjem razstave mladih slovenskih likovnih ustvarjalcev, zbranih v skupini BridA, v knjižnici v Gorici, in s predstavitev del akademskih slikarke Giorgie Orzan in likovnih izdelkov, ki jih ustvarja Michele Drascek, v kulturnem centru Mostovna v Novi Gorici, se je v četrtek, 17. julija, uradno začel Gong Fest. Gre za prvi goriški art festival, ki hkrati poteka na obeh straneh

GO NG FEST 1

godek Gong festa je bil nedeljski nastop priznanega slovenskega glasbenika Zorana Predina na goriškem gradu, kjer je nastopil skupaj z Orkestrom adijo pamet. Poleg Predina se je občinstvu predstavila tudi zasedba Calicanto, ki velja za legendo italijanske folk glasbe.

Festivalsko dogajanje se bo nadaljevalo v četrtek, 24. julija, ko se bo ob 21. uri v atriju novogoriške občinske stavbe začel večer poezije, na katerem se bodo po izboru Jurija Paljka predstavili avtorji iz zamejstva.

V petek, 25. julija, bo na ploščadi med stavbo novogoriške mestne občine in Goriške knjižnice Franceta Bevka nastopila slovenska skupina Caminoigra, katere člani izvajajo t.i. world music. Dan kasneje bo na isti lokaciji predstavljen italijansko-slovenski glasbeni projekt Casa Rossa Project. Pri projektu, ki je zaobjet na zgoščenki z naslovom *Oltre confine*, se bodo predstavili najboljši furlanski in slovenski jazz glasbeniki.

V nedeljo, 27. julija, bo na omenjeni ploščadi na sporedu glasbeno-lutkovna predstava za otroke *Zgodba o izgubljeni dudi*, zvečer pa bo sledil še nastop slovaško-italijanske zasedbe Juraj Berký cigansky trio, ki se bo predstavila s poulično godbo slovenskega melosa.

/ stran 16
Nace Novak

V župnijskem parku med lipami v Štandrežu Kaplan Martin Čedermac že dvajsetič na odru

Dramski odsek PD Štandrež je v soboto, 19. t. m., podaril domačemu občinstvu nepozaben gledališki večer v župnijskem parku med lipami. Bil je to tudi spominski poklon nedavno, prerano umrli kulturni delavki Anki Černic.

Na pokritem odru, na katerem se navadno odigravajo komedijske enodejanke na Prazniku špargljev, so štandreški igralci odigrali dvajseto (poslednjo?) ponovitev velike uspešnice *Kaplan Martin Čedermac*, ki jo je po istoimenskem romanu Franceta Bevka dramaturgiral Boris Grabnar. V režiji Emila Aberška in ob pomoči igralca PDG Janeza Starine je od lanskoletne premiere, ki je značila pomemben zaspek v žanrskih izbirah štandreških gledaliških ljubiteljev, doživela veliko odobravanja in uspehov, ki so dosegli vrhunec na 5. Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah, kjer ji je žirija prisodila nagrado za najboljšo režijo in najboljšo moško vlogo in kjer je bila na spisku predstav za najlepšo sceno, najlepše kostume (te je z veliko pažnjo na časovne značilnosti in koordinacijo barv izbrala Snežica Černic) in za nekatere zelo dobro odigrane moške stranske vloge.

V sobotni reprizi sta si Joško in Franko Kogoj, odrska mojstra, privoščila nekatere scenejske variacije, ki so nemalo preobrazile prvotni režiserjev scenjski koncept. Da bi se scena čim boljje ujela s prostorom, kjer kraljuje oreh, sta jo nekoliko prikrojila oz. ji dodala nekaj elementov. Scenjski videz se je delno spremenil in morda spravljal malce v zadrego igralce ob vstopih, a predstava zaradi tega ni bistveno trpela. Spet so pretežno domači gledalci v dveh urah trajajoči predstavi spremljali borbene nastope klenege duhovnika kaplana Martina Čedermaca, ki se je v najhujših fašističnih časih z vsemi silami boril za svoj narod

in materni jezik, "ki je kot lučka, ki jo je treba čuvati, da ne ugasne".

Čustveno močna predstava bo še dolgo živela v spominu tistih, ki so si jo ogledali zaradi dobre režijske zasnove in izpeljave, jasne sporočilnosti in ne nazadnje zaradi dovršenih igralskih interpretacij štandreških amaterjev, ki so se izkazali tudi v tej zahtevni, resni predstavi. Še dolgo nam bodo pred očmi pokončni kaplan Martin, ki ga je občuteno in doživeto posebil Božidar Tabaj, fašistični prefekt v izrtnem orisu Marka Brajnika, mrki fašistični poročnik v odločni igri Cristiana Benedettija, zahrbtni Žef Klinjon v učinkoviti karakterizaciji Dimitrija Brajnika, in vsi ostali nastopajoči, ki so vestno in zavzeto podali svoje dramske vloge. Zaslugo pri uspehu predstave imajo seveda tudi vsi tisti, ki so v zakulisju pripomogli k dosežkom. V prvi vrsti so to že prej omenjena Snežica Černic, Martin Tonsig, lučni mojster, in šepetalka Marinka Leban, ki kot zvesta senca zmeraj spremlja štandreško skupino.

Predstava se je gotovo zapisala z zlatimi črkami ne samo v štandreško dramsko gledališko kroniko, ampak na splošno v zamejsko gledališko ljubiteljsko ustvarjalnost, v kateri so take odrske postavitve prava redkost.

Iva Koršič

OBVESTILA

VRHSV. Mihaela. V ponedeljek, 21. julija, so pripeljali novi - mali - zvon. Tvrška SIMET, ki ga je ulila, ga bo postavila v cerkev. V soboto, 26. julija, ob 17. uri pa ga bo goriški nadškof blagoslovil. Za slovesnost sv. dk. in mč. Lovrenca bo z obema stari-ma zvonovoma prepeval Bogu v čast ter v veselje faranov. Praznovanje 10. avgusta se bo začelo ob 10. uri.

V SOBOTO, 26. julija, na god sv. Ane, bo ob 19.30 v cerkvi sv. Ivana v Gorici maša za Anko Černic.

DRŽAVNA SREDNJA šola Ivana Trinka sporoča, da se bo letos po sklepu zavodskega sveta pouk začel 11. septembra.

DAROVI

V SPOMIN oz. namesto cvetja na grob pok. Anki Černic - za cerkev v Števerjanu: Simon Komjanc in družina 50,00; KD Sabotin iz Štmavra 25,00; sekcija SSK Števerjan 70,00; mati Ada Gabrovec 300,00; podjetje Terpin 50,00; župan Hadrijan Corsi 100,00; - za lačne otroke v misijonih: sosedova družina 100,00; N.N. 50,00; - za cerkev na Jazbinah: N.N. 30,00 €.

V SPOMIN oz. namesto cvetja na grob pok. Lojzeta Maražu - za števerjansko cerkev: KD Sabotin iz Štmavra

25,00; mati Iva 50,00; sekcija SSK iz Števerjana 30,00; druž. Simčič 30,00; vrstniki (letnik 1943) 80,00; - za lačne otroke v misijonih: Eda Gravnar 25,00; vrstniki (letnik 1943) 80,00; - za sklad s. Mihelangele: Eda Gravnar 25,00 €.

ZA CERKEV na Jazbinah: N.N. 10,00 €.

ZA MLADIKO: v spomin na strica Jožeta Čotarja Danilo Lupinc 100,00 €.

ZA NOVI glas: F.P. 250,00 €.

ZA MISIJONARJA Danila Lisjaka: F.P. 200,00 €.

ZA KULTURNI center Lojze Bratuž: namesto cvetja na grob Anke Černic, Grafica goriziana 100,00 €; v isti namen M.R. 100,00 €.

ZA CERKEV na Vrhu: N.N. 50,00; Karolina Visintin Moro, v spomin na Anko Černic 50,00; Renato, v spomin na ženo 200,00 €.

ZA CVETJE v cerkvi v Gorbajah: Karla Malič Menis, ob rojstvu vnukinje Arianne 30,00 €.

Župnija sv. Florijana in Marije Pomočnice v Števerjanu ter grofica Tacco vabita na **BLAGOSLOV PRENOVLJENE KAPELE SV. ANE** v soboto, 26. julija, ob 19. uri. Kapelo, oltar in novo podobno sv. Ane bo blagoslovil nadškof Dino De Antoni.

Praznovanje sv. Ane v Pevmi

Po nepozabni izkušnji vrhunske gledališke predstave Pisma s fronte na vrtu bivšega župnišča v Pevmi pripravlja Krajevni svet za Pevmo, Štmaver in Oslavje nekajdnevno slavje ob praznovanju sv. Ane, zavetnice Pevme. Kot je že dolgoletna navada, sta k sodelovanju pristopili obe domači kulturni in športni društvi, Naš prapor in Sabotin. Praznovanje bo tridnevno in bo na sporedu konec tega tedna. V petek, 25. julija, bo na dvorišču osnovne šole J. Abram v Pevmi rock koncert z udeležbo štirih rokerskih skupin z Goriškega. Naslednji dan, v soboto, pa bo na vrsti že tradicionalna baklada z nočnim pohodom po cestah in kolo-zozih treh sosednjih vasi. Po pešaškem naporu bo na dvorišču osnovne šole družabno srečanje s pesmijo in glasbo v domači izvedbi. Prireditelji si prizadevajo, da bi večer popestrili še s krajšo gledališko ali podobno predstavo. Letos bodo prvič postavili na prizorišču poseben kiosk s pijačo in razne priboljške. Kiosk bo v režiji ene od domačih gostiln. Izkupiček obeh večerov pa bodo, kot je že običaj, dodelili dobredelnim namenom, in sicer Skladu Mitja Čuk, ki skrbi za prizadeto mladino.

V nedeljo, 27. t.m., bo v pevski cerkvi ob 9.30 slavnostna maša s procesijo po vasi. Družabno srečanje vaščanov bo po maši sklenilo tridnevni praznik.

VIP

Zadnji koncert pred zasluženim oddihom

MePZ Hrast sklenil dolgo sezono

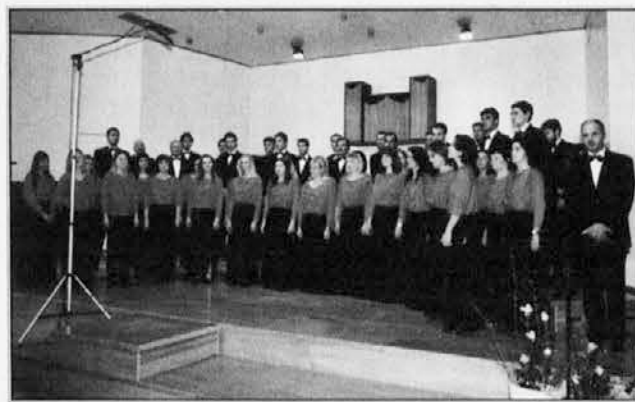
Pevci MePZ Hrast so po dolgi in naporni sezoni 12. julija z organizacijo koncerta na doberdobski Gradini odšli na počitnice. Zadnja dva koncerta sta mešani pevski zbor iz Doberdoba zaposlila v Gradežu in nato v domačem Doberdoku.

Doberdobski pevci so se v ponedeljek, 7. julija, podali na gostovanje v Gradež. Tam so Doberdobski peli v okviru pevskih večerov *Poletne note* (*Note d' estate*), ki ga prireja pokrajinska sekcija pevskega združenja USCI. V čarobnem ozračju, ki se je ustvarilo v baziliki sv. Eufemije, so doberdobski pevci gradeškemu občinstvu in turistom predstavili izseke iz svetovne po-

lifonije. Pod vodstvom dirigenta Hilarija Lavrenčiča so z dvema Gallusovima napevoma obarvali večer z renesančno tradicijo. Gallusova moteta sta posebej zanimiva, ker sta zapisana tako, da jih zbor zapoje razdeljen v dva oz. tri zборе. Z Mendelssohnovim *Psalmom 43* je MePZ Hrast obudil nemški romantizem, z Rahmaninovim *Opelo* pa nakazal slovansko romantično tradicijo. Drugi del polkoncertnega sporeda so doberdobski pevci poklonili krajevnim slovenskim in furlanskim skladateljem. V apsi di gradeške bazilike je najprej zadonel Merkujev *Pater noster*. Sledila je Pahorjeva glasbena priredba naj-

bolj znanega *Očenaša* iz slovenske literature, Cankarjevega *Očenaša hlapca Jerneja*. Doberdobski so se z izvedbo Perosove *Ave Maria* poklonili tudi furlanski glasbeni tradiciji. Poslovilna skladba v gradeški noči je bila ponovno vzeta iz slovenske zamejske zakladnice: Jericijeva *Maria mater gratiae* je izzvenela kot zahvala in pozdrav vsem prisotnim poslušalcem. Večer je sooblikoval tudi otroški zbor Audite Nova iz Starancana, ki ga vodi Gianna Visintin. Predstavili so dve pesmi z orgelsko spremljavo, Delibesovo *Messe breve* in Harperjev *Psalm 150*.

Sezona doberdobskega

pevskega zbora se je sklenila v soboto, 12. julija, na očarljivem obronku doberdobske gmajne, na Gradini, predelu nad jezerom, kjer so pred kratkim odprli nov večnamenski center. MePZ Hrast je gostil vokalno skupino Akord iz Podgore, ki je Doberdobskem predstavila zgo-

ščenko *Zdravica/Un brindisi*. Po začetnem pozdravu doberdobskih pevcev s tremi pesmimi (Lavrenčičev *Petelinček je zapeu*, Čopijev *Sem se šetao* in Merkujev *Njen čuea 'jti gna*) so glavno besedo prevzeli podgorski pevci pod vodstvom Mirka Špacapana. Izbor ljudskih nape-

vov, ki so jih gosti predstavili v Doberdoku, obsega slovenske, italijanske in furlanske motive. Dobrodošlico poslušalcem je skupina Akord voščila s pesmijo *Nocoj je pa lep večer*. Sledili sta priredbi beneškega rojaka Davida Klodiča, *Sem vidu Marjanca* in *Preljubi sv. Lienart*. Predstavitve prvega sklopa slovenskih ljudskih pesmi sta zaokrožili Maškova *Mlatiči* in Aljaževa *Soči*. Iz italijanske zakladnice sta v doberdobsko noč zadoneli De Marzijeva *Improvviso* in Pigareljeva *Era una notte che pioveva*. Po furlanski *Se jo ves di maridami* v Pedrottijevi priredbi sta večer sklenili slovenski *Nocoj pa oh nocoj* Frana Venturinija in *Žabe* Vinka Vodopivca.

AČ

Je delo naših kulturnikov dovolj zaščiteno? Manjšina: mozaik ali domino?

Turiste, ki se v poletnih mesecih mudijo na počitnicah, poleg peščenih plaž in strmih gorskih vrhov, privablja tudi kulturni spomeniki.

Ogled muzeja je prav tako obvezna poletna dejavnost kot sončenje na plaži. Ne samo prijeten hlad privablja turiste v te prostore, ampak zavest, da je bogata kulturna dediščina, ki je tam ohranjena, vrednota, ki jo je treba zaščititi in ohraniti. Turist rade volje v ta namen plača listek, s katerim si ogleda najrazličnejše eksponate. Recimo mozaik.

Mozaik je že na prvi pogled krhka in varljiva celota, saj ga sestavljajo majhni drobciki različnih barv nekoč velikih in mogočnih pečin. A vseeno je mozaik še vedno tam. Privlačen je sam po sebi, a tudi zaradi skrbi in varstva, ki ga za njegovo ohranitev namenja država. Arheologi skrbijo, da mozaika ne poškodujejo pri fazi kopanja, umetnostni zgodovinarji pravilno ocenjujejo njegov pomen tudi v širšem kontekstu. Vsak kamenček je potreben, da se pred nami pojavi zanimiva slika.

Podoben efekt imamo pri postavljanju domino kock. Svetovni rekord postavljanja kock, ki ob padcu razkrijejo zanimive kombinacije slik in barvnih efektov, predpostavlja trenutno sposobnost postaviti nad štiri milijone različnih kock. Slednje prostovoljci nekaj mesecev skrbno

postavljajo, in to samo zaradi užitka, da bi v slabih dveh urah videli pasti čim večje število domino kock.

Slovenska manjšina, tako v Avstriji kot v Italiji, pa že nekaj časa niha med statusom mozaika in domina.

Metafora je kar se da preprosta in primerna za poletno branje pod senčnikom: lepoto kakega mozaika ocenjujemo zlasti po njegovi celovitosti in večbarvnosti, za ohranjanje eksistence malih krhkih barvnih kamenčkov pa je potrebna skrb države. Brez njene pomoči in ustrezne kulturne politike, ki bi končno manjšino povisala vsaj na status kulturne dobrine, ki jo je potrebno ohraniti (kot mozaik, pač), manjšina postane kaj kmalu domino.

Garaško delo naših kulturnih delavcev in entuzijastov se kaj kmalu izjalovi, če na kompleksno strukturo kdo izvaja usodni pritisk.

Pod črto pa še to: pred nekaj meseci je iz dunajskega umetniškega muzeja izginila majhna, redka plastika, katere vrednost so ocenili na približno 50 milijonov evrov. Šele ko je plastika izginila neznanu kam, so se ljudje v muzeju zavedeli, da je niso primerno zaščitili.

Peter Rustja

Postaja Topolove praznuje 10. obletnico

Nadiške doline so že same po sebi čudovit dar narave. Če se z avtomobilom peljemo iz Čedadada do Hlodiča in se tu povzpemo po ozki in strmi poti, se po desetih minutah vožnje znajdemo v zasanjani vasi, Topolovem, pravem biseru Beneške Slovenije. Čeprav je vasico v prejšnjih desetletjih zadela nenaklonjena usoda, ki je Topolovemu botrovala emigracijo in močan demografski padec, se v zadnjih letih - prav po zaslugi topolovske Postaje - ta negativni trend krepko spreminja.

Vsako leto se sicer prve tri tedne julija ponavlja kulturna manifestacija (a organizatorji neradi uporabljajo ta izraz), ki letos doživlja svojo jubilejno deseto izvedbo.

Pravzaprav Postaja Topolove ni nikakršen festival ali tritedenska razstava del povabljenih umetnikov, pač pa gre za poseben način doživljanja in posredovanja najrazličnejših kulturnih prvin in kontaminacije letih, pri kateri ima znaten pomen vzdušje, ki preplavi tako prebivalce kraja - 39 jih redno živi v Topolovem - kot tudi obiskovalce in umetnike. Vas zaživi potemtakem v vrvežu vpludnosti, nasmejanih obra-

zov in hiš odprtih vrat: vanje lahko vstopajo vsi tisti, ki potrebujejo prenočišče. Nekaj je tudi hišic, ki jih lastniki dajejo v najem bodisi v julijskem mesecu bodisi med letom. Med delovanjem Postaje je tudi nekaj drznežev, ki noč prebijejo v šotorih ali v avtomobilih.

Program tritedenskega kulturnega srečanja, ki sta ga podprli tudi naši krovni organizaciji SSO in SKGZ, je pester in raznolik. Na sporedu so med drugim bili elektroakustični poskusi Marca Behrensa in Nikolausa Heyducka; nastop glasbeno-poetične skupine Autodafé', ki jo vodi pesnik in pisatelj Matjaž Pikelj; dvajseturni

koncert, v katerem so se vrstili številni glasbeniki in igrali skladbo Davida Casaliya z naslovom Assenza Essenza; nastop zbor Musicum v topolovski cerkvi; v nedeljo, 6. julija, so uprizorili dramsko delo Pisma s fronte v režiji Marjana Bevka; izreden uspeh je imel nastop mladih, ki so v Topolovem obiskovali

tečaj kovinskih tolkal; ob zaključku projekta Collage je zapel zbor Beneške korenine; prisoten je bil tudi goriški Kinoatelj, ki je predstavil dela skupine mladih Sibirskih videoustvarjalcev; zanimiv pa je bil tudi zvočni nastop Alessandra Fogarja.

Vasica Beneške Slovenije je bila tudi idealni prostor za srečanja z umetniki, ki se poslužujejo le besed, pesniki, pisatelji in raziskovalci. V četrtek, 10. julija, so na majhnem topolovskem trgu predstavili zadnji trud Pavleta Merkuja Tonina Tonina. Merku' je v knjigi zbral raziskave, ki jih je bil začel že leta 1976. V zadnji avtorjevi publikaciji je zbran dragocen material, ki ga sestavljajo bodisi fotografije, ki uprizarjajo ljudska bivališča pred potresom leta 1976, bodisi seznam skoraj že pozabljenih otroških pesmi iz Rezijske. Za izid knjige je poskrbela založba Pizicato iz Vidma v sodelovanju Deželnega združenja pevskega zborov. Naslednjega dne se je v Topolovo povzpel tudi furanski pesnik in pisatelj Luciano Morandini, ki je poslušalcem orisal svojo dolgoletno poetično pot. V nedeljo, 10. julija, je Topolovo obiskal tudi priznani slovenski režiser Jan Cvitkovič.

O nastanku topolovske Postaje (pri kateri niso umetniki, ki pogojujejo okolje s svojimi umetniškimi storitvami, a je le kraj, ki spodbuja njihovo ustvarjalnost) smo se na licu mesta pogovorili s pobudnikom le-te Morenom Miorellichem.

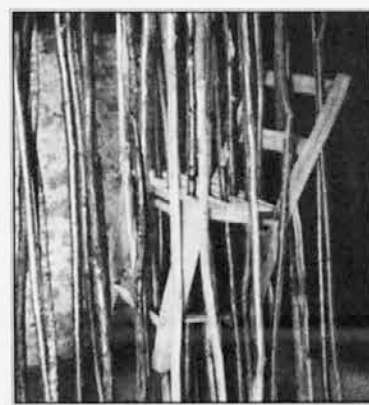
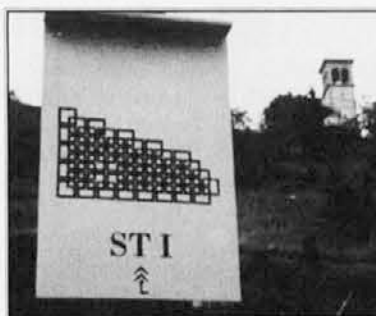
"S Postajo smo začeli 1994. Hoteli smo ponuditi ustvarjalni prostor umetnikom, ki smo jih spoznali v mladinskih popotovanjih. Spoznali smo tako osebe, ki so zelo občutljive na kraje, na ljudi, na posameznikove zgodbe. Delovali so vsi na področju instalacij. Prva izvedba Postaje je bila pravzaprav posvečena tem, zato stvarni in vizualni umetnosti. S časom pa je Postaja opustila instalacijske projekte (pravzaprav razstave) in se raje posvečala drugim umetniškim sporočilnim zvrstev, v glavnem glasbi in njeni najrazličnejši paleti ustvarjanja: projekti so se tako osredotočili na spreminjanje ambientalnih zvokov, z ljudsko pesmijo itd."

Od kod prihajajo umetniki, ki so letos vaši gostje?

Doma so iz Holandske, iz ZDA, Češke Republike, iz Slovenije, Hrvaške, Nemčije in Italije. Od kod pa obiskovalci?

Veliko je seveda Slovencev, Avstrijcev; preseneča me število Italijanov, ki so se podali na tako dolgo pot samo zato, da bi bili med nami. Zakaj ima po vašem mnenju Postaja Topolove tak uspeh?

Ne vem, morda zato, ker je tu ozračje povsem normalno, neformalno, kar privede do tega, da se občinstvo počuti manj občinstvo. Vlada nad vse svobodno vzdušje, v katerem ljudje niso vezani na navadne klišeje predstav. Nera di smo strogo vezani na urnike in na običajno platnekega kulturnega srečanja. Na podlagi česa

GLOSA JURIJ PALJK

O misijonarjih

Za tokratni zapis se lahko iskreno zahvalim obisku misijonarjev Tatjane Žejn in Pavla Bajca na našem uredništvu.

Minuli teden smo objavili pogovor z njima, jasno pa je, da smo se z njima pogovorili tudi brez odprtega mikrofona in ti pogovori, ki so navadno veliko lepši, ostanejo našim bralcem ponavadi nepoznani. Zanimivi so predvsem zato, ker iz njih neposredno zvemo, kako se misijonarji počutijo, ko pridejo domov, med nas, ki so v družbo, v kateri so odrasli, se izoblikovali v zrele osebnosti, končno so tudi sredi nas začutili v sebi klic k posvečenemu in misijonarskemu življenju.

Misijonarji so naši ljudje. Veliko misijonarjev sem spoznal, na nekatere od njih, ki so mi bili sošolci ali pa sem z njimi odraščal, me veže dolgoletno iskreno prijateljstvo. Čeprav se ponavadi ne vidimo veliko let, tudi desetletja ne, se potem včasih srečamo, ko so misijonarji na zasluženem počitku med nami, ali pa se srečamo takrat, ko se pridejo domov zdraviti, "na generalno popravilo", kot bi rekel prijatelj misijonar Danilo Lisijak. Lepa so ta srečanja predvsem zato, ker se nam zdi, misijonarjem in meni, da čas ni tekel svoje večne poti, da se je ustavil, pa čeprav drug na

drugem opazimo tiste spremembe, ki jih čas prinaša: gube, pleše ali pa sive lasi, utrujenost in sledi bolezni, znake torej, da so srednja in zrela leta že krepko tu.

Eno od stalnih vprašanj, ki ga vedno postavljam misijonarjem, in to vsem, s katerimi se pogovarjam ali za časopis ali pa v prijateljskem klepetu, je: "Bi prišel živeti nazaj med nas, v našo družbo, sredi katere si zrasel?" Vprašanje seveda ni točno postavljeno, saj tako vprašani kot jaz veva, da se je naša družba zelo spremenila v zadnjih dveh desetletjih in je torej logično, da ta družba, v kateri mi danes živimo, ni ista družba, v kateri so med nami živeli misijonarji, preden so odšli oznanjati Božjo besedo v tuje in daljne dežele.

Ponavadi je odgovor širok nasmeh in takoj za njim sledi razčlenjen odgovor, ki ga lahko strnem v odločen "Ne!"

Dolžan pa sem še pojasnilo, da misijonarji razložijo, zakaj ne bi prišli ponovno živeti med nas; na prvem mestu je življenjska izbira, saj si misijonar za vse življenje, saj misijonarji dobesedno darujejo svoje življenje ljudem, katerim oznanjajo evangelij, so med njimi srečni.

Odgovori pa vsi vsebujejo

tudi dodatno pojasnilo, in sicer to, da se je naša družba izjemno spremenila. Misijonarji, ki se vrnejo med nas po desetih letih trajne odsotnosti, seveda opazijo te spremembe, vidijo tehnični in drugačen napredek naše družbe, se takoj zavejo, koliko materialno bogatejši smo, a tudi vidijo, koliko smo izgubili na tej poti v materialno bogastvo sedanjega časa.

Misijonar Rudež se je posmejal na moje vprašanje in mi pred leti vrnil tole: "Kaj naj pridem delat med vas, med vas na cement in asfalt, v to sivino, kjer se nihče več ne smeje in v velikih avtih namesto otrok vozite pse?"

Misijonar Lisijak mi je takole odgovoril: "Ne bi se vrnil med vas predvsem zato, ker ne maram pogrebne kulture, ki se med vami širi kot kuga. Zbirate se samo še na pogrebih, samo na pogrebih je še veliko duhovnikov, pa čeprav vemo, da je pogrebni obred za Cerkev samo zakramental in ga lahko opravi tudi laik. Pri vas ne, pri vas govorite o lepših pogrebih! In tudi smejete se ne več, vasi so prazne, ni otrok. Ko po naključju v slovenski vasi ustaviš avto, da bi koga vprašal, kje stanuje ta in ta, ni otrok, da bi ti povedali, kot tudi ni nikogar drugega."

paljk@noviglas.it

Igor Gregori

Preoblikovanje zunanjega ministrstva

Politične stranke že štejejo čas do volitev

Velik del prebivalcev Slovenije je na počitnicah, pri čemer so ponovno največji in najbolj mikaven cilj obmorski kraji na Hrvaškem. Vlada pa tudi v juliju redno deluje. Pripravlja izvršilne predpise za izvajanje pred kratkim predstavljenega gospodarskega programa za učinkovito vstop Slovenije v EU. O tem dokumentu se lomijo kopja v slovenski politiki, saj ga opozicijske stranke vztrajno in enotno zavračajo, češ da bi omenjeni program vladna in parlamentarna večina morala že zdavnaj sprejeti, saj so bile razmere v Sloveniji, zlasti na področju gospodarstva in javnih financ, kritične že tedaj, ko so zlasti v LDS ponavljali trditve dr. Janeza Drnovška, "da je Slovenija zgodba o uspehu".

Velik del tistega, kar se dogaja v vladi in politiki, je že pod vtisom in v funkciji priprav na volitve v evropski parlament in v Državni zbor. Nekateri kandidati posameznih strank za omenjene volitve so že znani. Kar zadeva koalicijo Pomlad (torej koalicija SDS in Nove Slovenije, krščanske ljudske stranke), bosta njena kandidata za evropski parlament skoraj zagotovo Lojze Peterle in dr. Miha Brejč, medtem ko se Barbara Brezigar (na sliki), veliko novo ime slovenske politike, še ni odločila, če bo na volitvah leta 2004 sploh kandidirala. V SLS se povečujejo spori, saj del članstva ob podpori posameznikov iz vodstva SLS, zahteva odstop predsednika Francija Buta, ki pa naj bi ostal kmetijski minister. Med nezadovoljniji v SLS naj bi bil tudi nekdanji predsednik te desno-sredinske stranke Marjan Podobnik, ki naj bi se torej vračal v slovensko politiko. V vodstvu Demokratske stranke upokojencev pa so uradno sporočili, da bo na njihovi listi na naslednjih državnozborskih volitvah kandidirala tudi sedanja generalna državna tožilka Zdenka

vilom glasov, čeprav je zakon pomanjkljiv. V ministrstvu za okolje, prostor in energijo so ga pripravljali kar osem let, zakon pa omogoča, da bo država nemara še letos začela izplačevati škode, ki so v slovenskem kmetijstvu nastale zaradi letošnje suše in drugih naravnih nesreč.

V kroniki dogodkov v tistem delu politike, ki obravnava vključevanje Slovenije v obe mednarodni povezavi, torej v EU in zvezo NATO, pa so nastale vrzeli, ki pa jih bodo, kot je zatrdil tudi predsednik državnega zbora Borut Pahor, začeli odpravljati z obnovitvijo parlamentarnega dela jeseni. V zunanjem ministrstvu izvajajo preobrazbo celotnega ministrstva, vključno z mrežo diplomatsko-konzularnih predstavništva Slovenije v svetu. Po novem bodo v zunanjem ministrstvu od jeseni delovali trije direktorati: za EU in dvostranska

vprašanja, ki bo združil sektor za evropske zadeve s tistimi za regionalna in bilateralna vprašanja; direktorat za multilateralo in načrtovanje politik, ki bo vključil sektorje za človekovo varnost, razvojno pomoč, ekonomske odnose, NATO in druge mednarodne organizacije; tretji direktorat zunanjega ministrstva pa bo skrbel za mednarodno pravo in zaščito slovenskih interesov. Tudi v tako preoblikovanem zunanjem ministrstvu pa bo tudi v prihodnje deloval kot samostojna enota Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Tudi Državni zbor se bo moral preoblikovati in spremeniti svojo vlogo, saj bo v prihodnje glavni sogovornik ministrskega sveta EU v Bruslju postala slovenska vlada. Odločitve o tej novi funkciji bi slovenski parlament moral že sprejeti, a je v zamudi. Evropska komisija je Slovenijo opozorila, da se ni vzpostavila državnega mehanizma za črpanje skladov EU. Zato bi se

lahko zgodilo, da Slovenija ne bo izpolnila pogojev za pridobitev 405,4 milijonov evrov pomoči iz strukturnih in kohezijskega sklada Unije, kolikor ji je namenjeno v obdobju med leti 2004-2006. Ta denar bi Slovenija porabila predvsem za zmanjšanja neskladja v razvitosti med posameznimi območji pri nas, ki zdaj povzročata številne gospodarske in socialne probleme.

ZASKRBLJENOST UPOKOJENCEV ZARADI PREVELIKIH SOCIALNIH RAZLIK V DRŽAVI

V Sloveniji je nemara okoli dvajset bogatih in politično vplivnih posameznikov, ki zasedajo visoka mesta v gospodarstvu, javnih podjetjih in v bankah, praviloma pa se jih v javnih občilih komaj upa kdo kritizirati. Med omenjenimi osebnostmi je tudi Marko Voljč, predsednik uprave Nove ljubljanske banke. V tej banki so nastajale velike gne-

če in dolge vrste klientov, ki niso mogli opraviti pretvorbe svojih osebnih računov v nove transakcijske račune, kot to zahteva zakon. Mnogi, tudi najbolj revni, spričo zapletov in nereda v poslovanju niso mogli dvigniti svojih vlog za sprotno življenje. Marko Voljč nekaj časa sploh ni odgovoril na kritike nastalih razmer, slednjič pa se je na državni TV prizadetim vendarle opravičil. Toda zdelo se nam je, da se samo nasmiha ob vprašanih časnikarke, ali bo zaradi gneče in ogorčenosti klientov Nove ljubljanske banke morda odstopil s svojega položaja.

Vzrok, da se omenjeni primeri lahko dogajajo, so tudi nerazumno velike socialne razlike v Sloveniji. Vinko Gobeč, predsednik Zveze društev upokojencev Slovenije (slednjih je več kot pol milijona), jih je takole ocenil: "Upokojenci z veliko zaskrbljenostjo spremljamo nenormalno veliko socialno razlikovanje v družbi. To, da znaša letna bruta plača posameznih poslovnih od 60 do 70 milijonov tolarjev, delavske pa od enega do milijona in pol tolarjev ni sprejemljivo. Nekdo si tako rekoč lahko z enoletno plačo kupi vilo, drugemu pa ne zadošča niti za normalno preživljanje, za vsakdanji kruh. Upokojenci sicer sprejemamo večje socialne razlike, toda te naj bodo posledica dela, znanja in ne špekulacij, nezakonitega lastninjenja in drugih prevar".

V Sloveniji se medtem nadaljuje t.i. "pivovarska vojna" za prevlado na tržišču s to popularno pijačo. Pivovarna Laško hoče prevzeti pivovarno Union, v kateri ima že 48-odstotni lastniški delež. Toda slednja poizkuša na vsak način ohraniti samostojnost, pri čemer sodeluje z eno največjih in najstarejših multinacionalk na svetu, Interbrewem v Bruslju. Kako se bo zadeva razpletla, ni mogoče napovedati, spor o prevladi na slovenskem tržišču s pivom pa dobiva čedalje bolj tudi politične razsežnosti.

Marijan Drobež

Nagrade in priznanja v občinah Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba

Oddolžitev za trud in uspehe na raznih področjih

V mestni občini Nova Gorica in v občini Šempeter-Vrtojba so na osnovi javnega razpisa izbrali posameznike, društva in organizacije, ki so najbolj zaslužni za uspehe na raznih področjih; ti bodo zato prejeli nagrade ali drugačna priznanja obeh lokalnih skupnosti. V Novi Gorici bo nagrado mestne občine za letošnje leto dobila dr. Hilda Veličkov, in sicer za svoje dolgoletno strokovno in požrtvovalno delo z invalidno mladino v Bolnišnici Stara Gora. Nagrado Franceta Bevka pa bodo podelili dramski igralki Tei Glažar, za življenjsko delo na področjih gledališke in filmske ustvarjalnosti ter za njen doprinos k umetniški rasti Primorskega dramskega gledališča v Novi Gorici in k njegovi uveljavitvi v Sloveniji.

Diplomo mestne občine bodo podelili Tasu Lazovskom, za številne inovacije in patentne rešitve, s katerimi je rešil marsikateri tehnični problem in ki jih na splošno že uporabljajo. Enako priznanje bo prejel tudi pevski zbor

Vogrsko, in sicer ob 120-letnici neprekinjenega delovanja tega ansambla.

Občina Šempeter-Vrtojba pa je zlato priznanje podelila Darju Fornazariču, podjetniku iz Vrtojbe. Prejel ga je za zasluge pri razvoju kulturnega življenja v domačem naselju, za razvoj krajevne samouprave, za nastanek občine Šempeter-Vrtojba pa je prejel Anton Vencelj, za zasluge pri razvoju TV Primorke. Zupan Dragan Valenčič je v utemeljitvi tega predloga zapisal, "da si brez TV Primorke danes ne moremo predstavljati obveščanja na Goriškem in v čezmejnem prostoru v Italiji". Župan tudi poudarja, "da Vencelju mnogi niso prerokovali lahkega dela in uspeha. Danes je TV Primorka regionalna nekomercialna televizija s frekvenco na 67 kanalu oddajnika na Trstelju, ki omogoča sprejem TV programa na Primorskem, v italijanskem delu Goriške pokrajine in v Beneški Sloveniji oziroma v Videmski pokrajini.

M.

V Novi Gorici odprli novo knjigarno

Bogata izbira knjig z najrazličnejših področij

Lastnici pričakujeta, da bo nova knjigarna v naslednjih petih letih postala ena vodilnih na Goriškem.

V ulici Gradnikovih brigad v Novi Gorici sta Tina Kump in Jana Povšič odprli novo knjigarno, ki je druga v mestu. Zatrjujeta, da bo kmalu lahko prispevala svoj delež k povečanju splošnega zanimanja za branje in izobraževanje in s tem za napredek kulture. Pravita, da bosta vzpostavili nov, sodobnejši način delovanja, kot pa so ga vajene klasične slovenske knjigarne, "ki večinoma delujejo po načelih, kakršna so veljala v obdobju socializma".

Izbira knjig in najrazličnejših drugih publikacij v njuni knjigarni je bogata in pestra.

Vsebuje dela s področij zgodovine, izobraževanja, vključno s tečaji tujih jezikov, slovarji, enciklopedijami, leksikoni in učbeniki, nadalje najrazličnejšo strokovno literaturo, dela o kulinariki, popotniško literaturo, vključno z raznimi atlasii, popotniškimi vodniki in zemljevidi. Potem so na voljo še knjige o umetnosti, dela o živalstvu, rastlinstvu in vrtnarjenju ter medicinski pripomočki.

V novi knjigarni namenajo posebno skrb knjigam o Sloveniji oz. o preteklosti in razvoju Slovenije. Sprejemajo tudi prednaročila za učbenike in delovne zvezke za naslednje šolsko leto.

Nova knjigarna, ki se imenuje *Bukov list*, pa ne bo zgolj prodajalna knjig, temveč veliko več, pričujeta lastnici. Pomenila bo tudi prostor za druženje, saj bodo v njej redno pripravljali razne seminarje, literarne večere, ure pravlji, umetniške razstave in delavnice. Za nekatere naj bi bila knjigarna tudi prostor za druženja in srečevanja, spet za druge pa nemara le koticček, kamor se bo lahko vsakdo zatekel pred hrupom današnjega življenja in se s knjigo v roki prepustil spokojnemu uživanju. V naslednjih dveh letih naj bi knjigarna začela posloovati tudi na internetu, pri prodaji knjig pa naj bi v naslednjih dveh letih dosegla okrog 40% delež na Goriškem. Lastnici pričakujeta tudi obisk ljubiteljev knjige iz Gorice in iz drugih krajev čez mejo na Goriškem.

M.

Pripravljali so ga petindvajset let

Slovenski medicinski slovar

Delo, kakršnega imajo le redki manjši narodi, pomeni tudi prispevek k slovenski istovetnosti in samobitnosti

V Ljubljani je po petindvajsetih letih vztrajnega in trdega dela izšel *Slovenski medicinski slovar*, ki so ga izdali Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU in Zdravniška zbornica Slovenije. Obsega nad tisoč strani, na katerih je razloženih okrog šestdeset tisoč gesel in stalnih zvez. Vsebuje poslovenjeno zapisane latinske ali grško-latinske besede, izvorno zapisane latinske ali latinizirane grške izraze, po-

slovenjeno zapisane udomačene besede iz živih tujih jezikov, odsvetovane izraze iz živih tujih jezikov z ustreznimi priporočeni slovenskimi, udomačene mednarodne sprejete krajsave, osebnosti iz svetovne zgodovine, domače do konca druge svetovne vojne, imena iz eponimov, pa pogoste latinske reke.

Slovenski medicinski slovar je ustvarilo skupaj okrog 140 urednikov, piscev, svetovalcev in sodelavcev; delo pa sta recenzirala ugledna znanstvenika, uveljavljena

tudi na področju leksikografije, slovenist Tomo Korošec in farmacevt Aleš Krbavčič. Avtorje gesel in stalnih zvez je pri njihovem delu navdihoval dr. Alija Košir, začetnik slovenskega slovaropisja, ki je že leta 1952 ustanovil Medicinsko sekcijo Terminološke komisije Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Kar zadeva medicinski besednjak, je v preteklosti izšlo vsaj deset slovenskih slovarjev, večinoma specialističnih, denimo, iz anatomije, mikrobiologije, psihiatrije, javnega zdrav-

stva in nuklearne medicine.

Novo obsežno in pomembno delo je torej tudi sad preteklih izkušenj, znanja in uvajanja tujih medicinskih izrazov v slovenski jezik. Glavni urednik *Slovenskega medicinskega slovarja*, prof. dr. Miroslav Kališnik, je v pogovoru za Novi glas dejal, da je omenjeno delo namenjeno širokemu krogu uporabnikov. S pridom bo lahko koristilo študentom in diplomantom medicinske fakultete, drugih biomedicinskih ved, pa tudi delavcem v zdravstvu, lektorjem, prevajalcem, časnikarjem in tudi bolj izobraženim pacientom. Lahko bo koristen jezikovni in strokovni pripomoček tudi slovenskim zdravnikom, ki delujejo v tujini, tudi pri nas v Italiji.

M.

M.

Nasveti varčevalcem Bančni tekoči računi (1)

Bančni tekoči račun je najbolj znana in razširjena oblika bančne pogodbe, ki predstavlja danes približno 47 % vseh bančnih vlog. Čisto preprosto gre za posojilo varčevalca banki, ki z denarjem prosto razpolaga. Istočasno uporabnik tekočega računa lahko v katerikoli trenutku pride delno ali v celoti do svojega kapitala.

Pri odpiranju tekočih računov mora varčevalec biti pozoren predvsem na stroške za vodenje računa, na obrestno mero, na morebitne dodatne usluge in na valuto.

Stroški. S tega vidika je prišlo v zadnjih letih do temeljnih sprememb. Po preprostih T/R, za katere so bile značilne po zakonu določene okvirne komisije in visoke obrestne mere, so si utrli pot T/R v konvenciji, ki so znatno znižali okvirne komisije za določene skupine varčevalcev. Po krepkem znižanju obrestne mere so se nato pojavili T/R brez stroškov in brez interesov, ki so se kmalu izkazali kot nerentabilna oblika za banke. Taki tekoči računi so primerni za varčevalce, ki imajo letno zelo malo operacij in ne potrebujejo dodatnih storitev. V zadnjem času so se pojavili tako imenovani računi v "paketu", za katere se plačuje mesečni fiksni strošek (okvirno od 5 do 15 evrov). V tega je vključeno minimalno število brezplačnih operacij, uporaba plačilnih kartic, plačevanje raznih položnic, zavarovalna kritja. Varčevalec lahko brez

dodatnih stroškov prosi za prekoračitev sredstev na tekočem računu (it. fido) ali odobritev posojila. Tudi "dosje" za vrednostne papirje (delnice, državne in zasebne obveznice), ki je povezan s T/R, je večkrat brezplačen. V vsakem primeru varčevalec, poleg koleka ob odprtju T/R (7,75 evrov), plača letni kolek v višini 25,56 evrov. Ista višina davka velja za koriščenje "dosjeja" za vrednostne papirje.

Interesi. Aktivne obresti na T/R so zelo nizke. V redkih primerih presežejo 1 %. Poglavje zase s tega vidika predstavljajo "posebni" T/R (npr. Conto Arancio). Vsekakor banke lahko prosto določajo obrestno mero glede na višino vloge ali na pripadnost stranke v določeno kategorijo (npr. komercialisti, lekarnarji, uslužbenci določenega podjetja, upokojenici, itd.). Na osnovi zakona št. 154, z dne 17.2.1992 mora banka svojim strankam obvezno odobriti vsaj najnižjo obrestno mero. Z razliko od preteklosti banke računajo bodisi pasivne kot aktivne obresti vsako tromeščje. Kdor misli, da je T/R tudi donosna investicija, se krepko moti. Če varčevalec v tej obliki varčevanja hrani razmeroma nizko vsoto denarja, aktivne interese ne krijejo bančnih stroškov. Ko dodatno ugotovimo, da uradna letna inflacija znaša 2,5 %, postane jasno, da je T/R za varčevalca zgolj plačilno sredstvo. Davčni odtegljaj znaša 27 %.

/ dalje
Stojan Pahor

Turizem je danes že prava industrijska panoga Zadnji modni hit: last minute tour

Vedno večja ekonomska kriza se ne pozna samo pri vedno manjših porabah, temveč tudi na vedno manjšem povpraševanju po organiziranih počitnicah, saj so cene turističnih paketov precej visoke in trenutno si lahko le malokdo privoščijo dražje počitnice.

Ker je povpraševanje po organiziranih potovanjih

manjše in se navadno zgodi, da je teden ali dva pred predvidenim odhodom še nekaj mest prostih, se turistični operaterji odločijo in "razprodajo" neprodana potovanja, to pomeni, da ponudijo po izredno nizkih cenah turistične pakete, ki jih najdemo v rednih katalogih turističnega operaterja. Tako postajajo v zadnjem času vse bolj moderne počitnice v zadnjem hipu, kar pomeni, da potrošnik rezervira svoje počitnice samo dan ali dva pred predvidenim odhodom.

Pri izbiri počitnic pa moramo ločiti med počitnicami v zadnjem hipu oz. last minute tour in ceneniimi počitnicami. Počitnice v zadnjem hipu se navadno nanašajo na turistične pakete, letalske polete, pa tudi bivanje v hotelu, ki jih turistični operaterji niso prodali in jih zaradi tega prodajajo po nižji ceni, seveda v upanju, da bodo

storitev prodali. Turistični operater ponuja redno storitev, ki jo lahko najdemo v

kot smo mi predvidevali. Pomembno je tudi, da se obrnemo na znane turistične operaterje, ki nudijo primerna jamstva, vsaj kar se tiče pogodbe, zavarovanja in podobno. Primerno je, da se o neznanem turističnem operaterju pozanimamo in skušamo ugotoviti, če je operater zanesljiv. Še posebno pozorni moramo biti, če se odločimo za nakup turističnega paketa po svetovni spletni mreži. Poleg tega je pametno, da se za nakup odločimo samo, ko smo zares prepričani, da bomo odpotovali, saj so stro-

njegovem običajnem katalogu po precej višjih prodajnih cenah. Navadno lahko rezerviramo tako potovanje v zadnjem hipu do največ 14 dni pred predvidenim odhodom. V tem primeru lahko potrošnik letuje po znatno nižjih cenah kot v primeru, da bi počitnice rezerviral kak mesec pred predvidenim odhodom. Istočasno lahko dobimo tudi zelo cenene počitnice, vendar to niso počitnice v zadnjem hipu, saj se za tako ceneno ponudbo lahko skriva kaka past: v nekateri primerih je turistični operater "pozabil" rezervirati hotel za goste, v drugih primerih ni letalske povezave ipd, zato moramo biti pri izbiri počitnic zelo oprezní. Številni turistični operaterji so namreč skušali izkoristiti naivnost in nevednost potrošnikov v svojo korist. To nam lahko potrdijo tudi številna združenja za zaščito potrošnikov, ki posebno v poletnih mesecih prejema veliko pritožb opeharjenih potrošnikov, ki so kupili čudovit turistični aranžma, v resnici pa so svoje počitnice preživeli na kakem letališču v pričakovanju letala, ki ga ni bilo od nikoder, ali pa so ob prihodu v letovišarski kraj odkrili, da se je kar čez noč čudovit hotel najvišje kategorije "spremenil" v družinski penzion s sobami brez kopalnice.

Da ne bi prišlo do prevelikih razočaranj in nespornostim, so pri združenju turističnih operaterjev objavili vrsto nasvetov za potrošnike, ki se odločajo za take počitnice. Najpomembnejše je, da oseba, ki se odloči za počitnice v zadnjem hipu, temeljito preveri, kaj ponudba zares vsebuje. Za vsako izredno ponudbo se lahko skriva tudi hotel nižje kategorije,

škí v primeru odpovedi znatno višji kot pri potovanjih, ki jih kupimo po redni ceni. Če nismo gotovi, da bomo odpotovali, se seveda lahko zavarujemo za tveganje pri odpovedi potovanja.

Počitnice v zadnjem hipu imajo seveda tudi določene hibe. Ko se odločimo, da bomo odpotovali, se lahko zgodi, da ni na razpolago turistični paket, ki si ga ravno želimo, in zaradi tega se mora potrošnik prilagoditi ponudbi. Večkrat ne moremo npr. izbirati hotela, v katerem bi želeli biti nastanjeni, ali kraja, kamor bi radi potovali. Včasih pa je ponudba namenjena samo osebam, ki potujejo v paru. V tem primeru lahko dobimo tudi ponudbo, da za ceno enega turističnega paketa potujeta dve osebi.

Kot sem že omenila, so počitnice v zadnjem hipu precej bolj cenene kot enak turistični paket v redni prodaji. Izračunali so, da lahko s formulo počitnice v zadnjem hipu prihranimo od 30% do 75% običajne prodajne cene. Čim bliže je datum odhoda, tem nižja je prodajna cena. To lahko tudi sami opazimo, če redno spremljamo ponudbe turističnih operaterjev. Dva tedna pred predvidenim odhodom je cena samo malo nižja kot v katalogu, čim bolj se približujemo dnevu odhoda, pa cena pada. Če ima turistični operater veliko neprodanih aranžmajev, bo popust večji. Druga prednost takih potovanj pa je ta, da lahko te posebne ponudbe koristimo skozi celo leto in ne samo, ko je nizka sezona. To pomeni, da lahko tudi v poletnih mesecih dobimo izredno ugodne ponudbe za najrazličnejša potovanja.

Takih ponudb se navadno poslužuje zelo široka paleta oseb. Običajno so to osebe, ki zaradi delovnih obveznosti ne morejo načrtovati počitnic na daljši rok in se zato odločijo za potovanje šele v zadnjem trenutku. Dalje spadajo v to skupino osebe, ki rade udobno in varno potujejo in ne nameravajo zaradi tega porabiti celega kapitala. Poleg tega pa se takih ponudb v zadnjem hipu poslužujejo tudi študenti, ki imajo precej časa na razpolago, nimajo pa dovolj denarja, da bi si lahko privoščili drage počitnice.

Počitnice v zadnjem hipu lahko najdemo v vsaki turistični agenciji. Ko se odločimo, da bomo odpotovali, je dovolj, da se obrnemo na najbližjo turistično agencijo in si tam ogledamo vsa ponudbe v zadnjem hipu. Izredno veliko ponudb dobimo tudi na svetovni spletni mreži, kjer deluje kar nekaj spletnih strani, na katerih dobimo ponudbe razvrščene po datumu odhoda, po kraju letovanja in podobno. Skoraj vsak turistični operater ima svojo spletno stran, na kateri objavlja tudi ponudbe v zadnjem hipu. Tako si lahko npr. ogledate Kompasovo spletno stran (www.kompas.si), kjer dobite celotno ponudbo slovenskega turističnega operaterja, na spletni strani www.alpitour.it, dobite celotno ponudbo bivanja v turističnih naseljih, na spletni strani www.francorosso.it, pa dobite organizirana potovanja. Na vseh treh spletnih straneh naletite tudi na oddelek: počitnice v zadnjem hipu, kjer dobite zelo cenene potovanja. V vseh treh navedenih primerih pa najdete izključno ponudbe posameznih turističnih operaterjev. Obstajajo pa tudi spletne strani, na katerih najdete samo izredne ponudbe počitnic v zadnjem hipu, npr.: www.costameno.it, kjer poleg ponudbe organiziranih potovanj najdete tudi letalske vozovnice po izredno nizkih cenah, ali pa www.lastminute.com, kjer najdete samo počitnice v zadnjem hipu vseh italijanskih operaterjev. Poleg tega pa lahko pogledamo tudi teletekst, tako italijanskih kot tudi slovenske državne televizije, kjer so na nekaterih straneh objavljene ponudbe v zadnjem hipu številnih operaterjev.

Velika večina teh pogodb v zadnjem hipu pa je sklenjena prav v agencijah, saj se potrošnik čuti veliko varnega kot v primeru nakupa po svetovni spletni mreži. Veliki in znani turistični operaterji pa celo svetujejo potrošnikom, naj počitnice izberejo na spletni strani, rezervirajo pa v agenciji.

Seveda je dovolj, da se povežemo na svetovno spletno omrežje, izberemo najbolj ugodne počitnice, skočimo do najbližje turistične agencije in ..... srečno pot, pa veliko oddiha na zasluženih počitnicah!

Mara Petaros

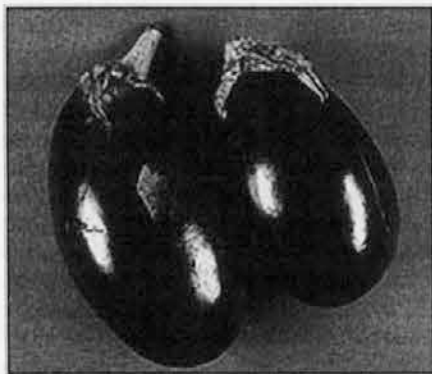
Naš vrt poleti

Jajčevci, priljubljena poletna povrtnina

Jajčevci ali melancana (*Solanum melongena* L.), kot tej zelenjavi bolj pogosto pravimo na Primorskem, prihaja iz Daljnega vzhoda in ni zahtevna povrtnina. Zelo je razširjen v Indiji in na Kitajskem, v zadnjih desetletjih pa se je področje, na katerem ga pridelujejo, močno razširilo. Glede na vrsto so jajčevci lahko različne rasti, običajno pa v višino dosežejo od 70 do 90 cm in so možne in široke rasti. Steblo deloma oleseni, tako da ne potrebuje opore. Listi so navadni, široki in delno dlakavi, z več centimetrov dolgim pecljem. Cvetovi so veliki, navadno posamezni in lahko vijoličaste barve. Glede na sorto so plodovi lahko različnih oblik in barve, se pravi, da so lahko podolgovato ovalni ali okrogli, po barvi svetleče temno vijolični, rumeni ali belkasti. V dolžino lahko merijo od 20 do 25 cm. Meso je čvrsto, belkaste barve in navadno s semeni, če gojena sorta ne spada med tiste, ki se partenokarp-

no oplodijo. Med shranjevanjem pa jajčevci lahko pogrejni. Bolje uspeva na rahlih, rodovitnih in propustnih tleh z nevtralnimi pH faktorjem.

Vsekakor moramo kolobariti vsaj na tri leta in zato jajčevca ne sadimo po samem sebi

ali na površino, kjer sta v minuli sezoni rasla paradiznik ali krompir, ker spadajo k isti družini. Na vrtu bomo opazili, da bolje uspeva v združbah z zeljem, raznimi solatami in koromačem.

Ko pripravljamo gredice, na katere ga bomo posadili, upoštevajmo, da je ta zelenjadnica velik porabnik fosforja

in dušika, zato naj bo razmerje v gnojilih N = 1; P₂O₅ = 0,1; K₂O = 1. Zelo ugodno reagira na gnojenje tal z zrelem hlevskim gnojem.

V sedanjem času bomo tudi po naših vrtovih že pobirali prve plodove jajčevca, poskrbeli bomo za redno pletje in okopavanje. Redno pa moramo tudi odstranjevati zalitnike, da je grmiček zračen in se plodovi ob primerni obremenjenosti lepo razvijajo. Edino glede porabe vode je jajčevci kar zahteven, zato ga moramo ne prepogosto, a redno - dvakrat na teden - zaliti, ker potrebuje precej vlage, ne prenaša pa zastoja vode. Paziti moramo, da pri zalivanju ne poškropimo listov, ker je jajčevci občutljiv na glivične bolezni, ki se v teh primerih in ob ugodni temperaturi rade razvijajo. Pazljivi moramo biti tudi na koloradskega hrošča, ki mu je jajčevci ljubši kot krompir, in na možne napade rdečega pajka. Zelo je občutljiv na nihanja temperature in osvetljenost. Ko temperatura pade, se takoj ustavi tudi cvetni nastavki. Ob ustreznih oskrbi na rodi od konca junija do oktobra.

peraturi rade razvijajo. Pazljivi moramo biti tudi na koloradskega hrošča, ki mu je jajčevci ljubši kot krompir, in na možne napade rdečega pajka. Zelo je občutljiv na nihanja temperature in osvetljenost. Ko temperatura pade, se takoj ustavi tudi cvetni nastavki. Ob ustreznih oskrbi na rodi od konca junija do oktobra.

Odprava Peru 2003 Z združenimi močmi na vrhove Cordiliere Blance

Proti koncu meseca se bo v perujske Ande odpravila goriška alpinistična ekipa. Fantje, ki so lani srečno prispeli na vrh Aconcague, nadaljujejo svojo alpinistično pot z novimi izzivi. Osvojiti namepravajo namreč vrh Pisco (5752 m) za aklimatacijo, najvišji vrh Peruja Huarascaran (6768 m) in predvsem preplezati Ferrarijevo smer v Alpamayi (5947 m), ki je v alpinističnem svetu znana kot najlepša izmed vseh gora.

Tokrat se je število članov odprave nekoliko povečalo. Najmlajši med njimi je Marco Salvaneschi, najstarejši Roberto Melon, ki je tudi vodja odprave, po letih med njima pa še Marko Humar, Igor Osbot, Enio Antonello, Luigi Toscani, Andrea Janesch in Alessandro Mozzetti (edini Tržačan).

Marko Humar, ki vztrajno ostaja na svoji poti, nam bo pomagal razvozlati nekaj ključnih vprašanj, ki se pojavljajo ob razmišljanju na tako odpravo.

Odpravljate se proti novi dimenziji. Mesec dni imate na razpolago, da se osvobodite vezi našega kapitalističnega in tvojega ekonomskega sveta (Marko dela namreč na banki v Trstu) in zaplavaš v trdnih in pristnih "vodah" še neposiljene narave. Peru je tretja največja država v Južni Ameriki. Slovijo po čudovitih pokrajinah, ki se kosajo z najlepšimi na Zemlji ter po spoštovanju vzbujajočih ostankih kultur še iz časov pred prihodom osvajajočih Evropejcev, v 16. stoletju.

Peru je dežela vode in zemlje. Samo par sto kilometrov loči ocean in najvišje vrhove sveta, ki jih presega po lepoti in višini le himalajske gore. Peru je metamorfozna dežela. Gore ležijo pod ekvatorjem v bližini Tihega oceana. Tu lahko naštejemo več kot 300 gora višjih od 5.000

m, 50 vrhov nad 5.700 m, 32 nad 6.000 m. Cordiliera Blanca je dolga 180 km in široka 20 km. Gore tu venomer spreminjajo svoja obličja. Njihova lepota je slepeča.

Zakaj ste izbrali prav te vrhove?

Predvsem nas zanima Alpamayo. Med alpinisti je znana kot najlepša izmed vseh gora in tehnično je tudi precej zahtevna. Na vrh bomo poskusili prispeti po smeri Ferrari, ki je dolga 400 m, z naklonom do 85 % na višini 5.500 m. Huarascaran je najvišji vrh v Cordilieri. Za aklimatacijo pa smo izbrali Pisco, a morda bomo še spremenili svoje načrte. Ta dva nista tehnično tako zahtevna, šlo bo

za vzpon po ledenikih, v katerih pa je veliko razpok. Padajoči led in kamenje pa predstavljajo prav gotovo največjo nevarnost. Vse bo odvisno od vremenskih razmer.

Koliko časa ste se pripravljali na odpravo?

6 mesecev, morda tudi več. Celo zimo smo vadili plezanje v razmerah, ki so podobne tistim, ki nas čakajo v Peruju. Veliko je bilo vzponov po ozebnikih, plezanja po snegu in ledu.

Kdo se lahko udeleži take odprave?

Potrebna je vsekakor dobra fizična, psihološka in psihična kondicija, pa tudi obvladovanje alpinistične tehnike je izrednega pomena.

Vam lanska izkušnja pomaga pri organizacijski plati?

Brez dvoma, letos vemo, kako se organizirati. Odpravili smo lanske napake, predvsem kar se tiče opreme in hrane.

Za odpravo potrebujete tudi precej denarja. Ali vas kdo finančno podpira?

Deloma smo nekaj podpore dobili s strani italijanskega planinskega društva CAI, ki letos praznuje 120-letnico svojega obstoja, deloma pa smo si pomagali sami, z lastno iznajdljivostjo in ustvarjalnostjo. Tiskali smo namreč majice in razglednice. Nekaj pa moramo vsekakor založiti osebno.

Politična situacija v Peruju ni najbolj primerna. Perujski predsednik Alejandro Toledo je 27. maja letos razglasil za 30 dni izredne razmere v državi. Ukrep je sledil valu nasilnih stavk učiteljev, kmetov in zdravstvenih delavcev ter zapor ključnih prometnih poti. Vlada je na ulice poslala vojsko in policijo, da vzpostavi red in ponovno odpreta šole.

Ste zaradi teh novic zelo zaskrbljeni?

Ne, ne preveč, saj upam, da nas to ne bo oviralo pri uresničitvi naših načrtov. Tudi v Argentini je bila politična situacija precej težka, a nismo imeli večjih težav zaradi tega. Vsekakor se eden izmed članov odprave že nahaja v Peruju in nam je sporočil, da ozračje ni tako hudo napeto, kot poročajo nekateri časopisi.

Kdaj je predvidena vrnitev v Gorico?

"Nameravamo se vrniti 6. septembra."

Marku se zahvaljujem za prijeten razgovor. Tako njeemu kot celotni skupini voščimo, da bi se jim uresničili načrti, predvsem pa upamo, da se vrnejo živi in zdravi in

da bodo deležni naklonjenosti narave in okoliščin.

Zaključila pa bi z mislimi Milenka Arnejska, ki je v svoji knjigi zelo lepo napisal, da ima alpinizem dva obraza. Prvi je temačen in težak, drugi je čudovit.

Minus dvajset stopinj pod ničlo, na soncu petnajst stopinj več, veter, dež, toča, strele, plezanje v drobljivi, krušljivi skali, v snežni strmini v pršiču do pasu, na črnem ledu, padec, zdrsk - peklensko počutje.

Sijoče sonce, božajoča sapica, bela čvrsta skala, čisti zrak, lesketajoči se led, čudovite barve, gibanje, vseobseganje časa in prostora, zaveza o lastni moči, občutek zmoglosti premagovanja vseh težav, neizmernost sreče, lepote in hrepenenja, samota, povezanost z naravo, polnost - božansko počutje.

Torej dvojni obraz alpinizma, dvojni obraz življenja. V teh dveh nasprotjih se kaže psihološka sinteza alpinistove duševnosti. Tako kot se dve nasprotni strani v človeškem življenju odbijata in privlačita, tako tudi alpinistična temna in svetla izgrajujeta značaj, tvorita v njegovem bistvu trdno celoto.

Torej zakaj Peru, zakaj gore, zakaj stene?

Odgovor je enostaven. Zaradi občutka polnosti življenja, zaradi občutka, da je življenje nekaj vredno, zaradi vezi, ki nastanejo z ljudmi, s katerimi deliš svoje izkušnje, svoji srečo.

Srečno!

SG

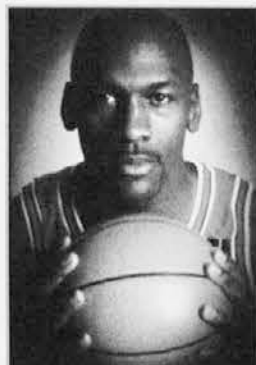
Trženje z živimi blagovnimi znamkami Zvezdniški duhovi iz komercialne Aladinove svetilke (4)

Aladinova svetilka, o kateri sem govoril v prejšnjih prispevkih, je med ljudi padla v osemdesetih letih z dokončno uveljavitvijo množičnih medijev preko satelita in z nastopom internetne tehnologije. Mnoga antiglobalizacijska gibanja so na vzporedno širjenje amerikaniziranega svetovnega medijskega cesarstva in ekonomskega monopola gledala tolkienovsko, v slogu legende Gospodarja prstanov. Množični mediji so po njihovem mnenju postali čarobni prstan, ki je lastniku zagotavljal neskončno moč, a hkrati iz njega naredil novodobnega Mr. Hyda, ki je dano oblast izkoriščal izključno v svojo korist. Rešitev je napovedovalo tolkienovsko obarvano uničenje prstana na vulkanu Doom oziroma, preprosteje povedano, korenita reforma globaliziranega medijskega prostora, ki bi postavila v ospredje marginalne skupine (homoseksualci, zapostavljene rasne skupine) in dokončno odpravila predsodke na račun omenjenih skupnosti. Antiglobalizacijskim težnjam, ki so postajale vse močnejše, so se predstavniki medijsko-ekonomske monokulture zoperstavili s spretno strategijo trojanskega konja. Multinacionalke in televizijski mogotci so za najvidnejše apostole svojih tržnih čudežev izbrali prav elitne predstavnike manjšinskih skupnosti.

Za natančnejšo obrazložitve tega pojava bom vzel primer, ki sem ga načel že v prejšnji številki, položaj Afroameričanov v ZDA. V devetdesetih je v afroameriški skupnosti rasla mladostniška Generacija

X. Če ta pojav posplošimo v nekaj značilnih lastnosti, bi ga lahko opisali tako: predstavniki Generacije X so mladi Afroameričani, ki so odrasli v nemogočih pogojih revščine najbolj obubožanih mestnih četrti (Bronx, Harlem). Kaj kmalu so se srečali z nasiljem, mnogi so se vključevali v mladostniške tolpe in zato že v zelo mladih letih imeli večkrat opraviti z varnostnimi silami. Skupni imenovalec za Generacijo X je bila še neizmerna ljubezen do košarke na prostem (*street basket*) in hip hop ter rap glasbe. Zaradi svojega socialnega statusa, revščine in latentne rasne diskriminacije, ki je še vedno enačila temnopolte ljudi z nevarnimi zločin-

ci, je postal tipičen predstavnik Generacije X zelo agresiven človek, ki je bil hkrati izjemno ranljiv na čustveni ravni, predvsem na tematično rasne enakosti in enakih možnosti. Skratka, postal je lahek plen tržno-oglaševal-

skih podvigov raznih blagovnih znamk. Oglaševalci so gesla svojih tržnih pozivov k potrošništvu nekoliko prilagodili novim gibanjem. Ker so se marginalne skupine puntale in zahtevale vidnost, so se strokovnjaki za tržništvo odločili, da jim ga bodo dali. Vidnost sama na sebi namreč še ne prinaša ključa do sprememb v družbi: za protestnike pa je bila dovolj širje plačilo zato, da so se umirili in še več, vključila jih je v velik proces globalizacije, proti kateremu so se tako borili. Tako so se rodili Michael Jordan (na sliki), Michael Johnson, Will Smith in Tiger Woods.

/ dalje
Andrej Černič

15

 ČETRTEK,
24. JULIJA
2003

POTOPIS

Od Nove Gorice do Santiaga (37)

CAMINO FRANCES

Nace Novak

Umazanije, gneče, asketskih stranišč in tušev z mrzlo vodo sem imel res vrh glave, zato sem tudi sam najel dvoposteljno sobo, prepričan, da bo Emilia po 52 kilometrih hoje navdušena nad čisto kopalnico in svežimi rjuhami. Ko je bilo to urejeno, sem stopil v kopalnico in se lotil temeljite čistilne akcije. Privoščil sem si dolgo vročo penočo kopel in si umil od "švica" in prahu zlepljene lase. Vsi Compeed obliži so odpadli, kot se za konec poti spodobi. Potem ko sem bil čist kot nov, sem spucal še blatne pohodniške

palice in jih spravil, saj so svojo vlogo opravile. Nečloveških naporov je bilo konec.

Do večera sem se vrnil v staro mestno središče. Oblečen v čiste cunje in brez nahrbtnika nisem bil podoben romarju, le šepajoč korak in elastična opornica na gležnju sta dajala slutiti, da imam za seboj skoraj 800 kilometrov poti. Najprej sem stopil v notranjost znamenite katedrale in jo obkrožil. Na tistem sem še vedno čakal na zakasneli udarec evforije ob zaključku romanja, pa ga tudi v katedrali nisem bil deležen. Kasneje sem stopil še do bliž-

njega urada za romarje, kjer so mi v romarski potni list pritisnili še zadnji žig in mi izdali svečani, v latinščini napisan dokument Compostello.

Mlada uradnica se je ob imenu Nace znašla v stiski, saj ni uspela najti latinskega izvora imena. Ko pa sem ji povedal, da je Nace izpeljava iz Ignacio, se je zadovoljno nasmehnila in me v dokument zapisala z imenom Ignatius Novak. Hecno!

Ko sta se okrog osmih zvečer do Santiaga peš privlekla tudi Chris in Emilia, smo šli zmago proslavit v bližnjo vegetarijansko restavracijo, med nazdravljanjem pa smo drug za drugim priznali, da

smo od prihoda na cilj pričakovali nekoliko več, oziroma, da imamo kljub zaključku poti občutek, da do popolnitve mozaika manjka še

en kamenček - obisk Finisterre oziroma konca sveta.

Do konca sveta

Dan po prihodu v Santiago sem spal do dvanajstih. Tudi preostali člani ekipe niso bili dosti boljši, tako da smo še komaj ujeli zaključek tradicionalne maše za romarje, ki vsak dan točno ob dvanajstih poteka v katedrali Sv. Jakoba, zanimiva pa je predvsem zato, ker v notranjosti katedrale ob tej priložnosti zanihajo velikansko kadilo, ki potem med maševanjem kroži nad glavami vernikov (na sliki).

Sistem nihajočega velikega kadila so v katedrali uvedli že pred stoletji, da bi vonj kadila prikril neprijetne vonjave

romarjev, ki so na cilj prihajali vse prej kot po vijolicah dišeči. V katedrali smo se zadržali toliko časa, da smo videli, kako mali okrogli možic zaustavi kadečo se "pošast", potem pa sta šla še Emilia in Chris po Compostello, saj sta prišla prejšnji večer prepozno in je bil urad za romarje že zaprt.

Ko smo opravili tudi zadnje formalnosti, smo se odpravili do avtobusne postaje, od tam pa z avtobusom do Finisterre, skrajno zahodnega rta Španije, ki je vse do odkritja Kristofa Kolumba veljal za konec (znanega) sveta. Vožnja je kar trajala in trajala. Avtobus je očitno vozil "okoli riti v žep", saj smo prevozili več kot sto kilometrov, medtem ko je bila pešpot dolga le 75 kilometrov. Prvega pogleda na morje, na Atlantski ocean, smo bili veseli kot otroci.

/ dalje

S 7. STRANI

Kaj bo...

Na veliko se je razrasla egoistično pridobitniška miselnost; klanovsko grupiranje "naših"; še kar sovražen ali vsaj posmehljiv odnos do vsega, kar je slovensko in narodno oziroma državotvorno; razraščala se brezsrčni elitizem in snobovstvo; cinizem vseh vrst in oblik, tudi neke vrste politični in kulturni gangsterizem. Priča smo nerazumljivi samozadostnosti "Republike Ljubljana", ki postaja vedno bolj privlačna Meka za tuje kulturnike. Številnim povabljenecem plača Slovenija potne stroške, bivanje, nastope, turistične storitve, skratka vse - naši stanovski organizaciji DSP pa nesramno zmanjšuje dotacije in ukinja zaposleno osebje, a hkrati zahteva, da uresničimo sprejete in od njih potrjene programe. Svetovalci za manjšinska vprašanja pa so ljudje, ki bi to najmanj smeli biti! Volka sprašujemo, kaj naj počnemo z ovcami!

Identiteta našega naroda, njegove kulture in prepoznavnosti v svetu je resno ogrožena. Zato pozivamo vse, ki še ne spijo ali dremajo, da se zavedo enkratnosti in dragocenosti svojega porekla in storijo to, kar jim veleva notranji čut. Če se položaj slovenske kulture, govorimo kot zavezanec slovenske besede, ne bo kmalu bistveno izboljšal, se bodo uresničile najbolj črne napovedi. Izgubili bomo svojo državo in zares postali protektorat ene od naših sosed!

Da ne bo pomote, naj poudarimo, da nismo proti učenju tujih jezikov, saj kot majhen narod to nujno potrebujemo. Tudi nismo proti odpi-

ranju v svet in sprejemanju velikega sveta v našem mikrosvetu. Smo pa proti servilnosti in zatajevanju slovenskega jezika in naše kulturne dediščine in s tem seveda svoje identitete!

Prem, 29. junija 2003

S 7. STRANI

Krpanova...

Za trgovsko-poslovno pamet, ki kulturo ceni le toliko, kolikor ji omogoča okvir in dekoracijo za njeno nastopniško paradiranje, je seveda strošek. Nič manj kot so na primer nov avto, obleka in frizura za razkazovanje na sprejemu po koncertu ali proslavi. To seveda stane. Da pa bi bi biznis-pamet dojela kakšne neposredne ali dolgoročne dobrodejne učinke - na primer kulturne vzgoje, posredovanja vrednot, samorefleksije ali duhovnih razsežnosti umetnosti, je preprosto nemogoče, je domet, ki ga ne zmore. (To je podobno, kot če poskušate bedaku dopovedati, da je to, kar je ...)

Tako miselnost je svoje čase celo socializem preganjal kot tehnokratsko, a v 90. letih je doživela neizmeren razcvet. Njen oltar - s svetima Uspehom in Dobičkom (za vsako ceno) - je bil in je še v programih vladajočih strank in koalicij. Z vsakim letom in vsakim naslednjim ministrom za kulturo, ki je resor prevzel za počitek med eno in drugo pomembnejšo funkcijo, se je odstotek BDP za kulturo zmanjšal še za nekaj desetink. In zdrsel je pod magična dva odstotka. A o nacionalnem kulturnem programu se je še naprej in še vedno govorilo; da je potreben, celo nujen. Leta in leta

ga je pripravljala tako imenovani svet za kulturo vlade (posvetovalno telo!) ... Ni čudno, da se je v njem zvrstilo (beri: hitro obupalo in ga zapustilo) toliko članov, da bi v njihovem stran vrženem času lahko nastalo najmanj kakih dvajset kulturnih programov, zakonov in še kakšna ustava za povrh.

Da je bila ta svetniška jara kača sama sebi namen in v uslugo vladi za pranje njenih rok, se je pokazalo šele tam proti koncu stoletja, ko je z nepričakovanim političnim obratom prišla na oblast neka druga, dotlej opozicijska stranka. Drugačna tudi po tem, da kulture ni imela predvsem na jeziku, ampak jo je cenila in obravnavala enako resno kot zdravje gospodarstva in javnih financ. V manj kot treh mesecih je pripravila in Slovencem predstavila tudi dolgoročni nacionalni kulturni program. Nov tudi po tem, da je slovensko kulturo razumel in razvojno obravnaval kot eno tkivo, ki živi in usvarja v celotnem jezikovno-kulturnem prostoru, ne glede na geografske in politične meje. To je bilo več kot "evropsko", ko to še ni bila politično zapovedana beseda ...

Tako kot je bila omenjena oblast izjema, ki je potrdila pravilo zadnjega dvanajstletja, je tudi težko dočakan slovenski nacionalni kulturni program s to oblastjo vred romal v ropotarnico novejših slovenske zgodovine.

Danes se sicer znova na veliko polemizira o nujnosti novega nacionalnega soglasja o prihodnjem razvoju Slovenije (spomnite se razmišljanj ob zadnjem praz-

niku državnosti ...), o nujni potrebi po razvojni viziji. Kajti: če ne vemo, kaj hočemo in zmoremo, pa tudi česa ne, bomo v Bruslju in Strassbourgu prisiljeni v vlogo statistov in kmetov na šahovnici interesov velikih in močnejših držav.

A ta diskusija ni danes nič manj uvela in prežvečena, kot so na primer tiste o potrebi po dokončnem razjasnitvi okoliščin in imenovanju krivcev za poveljne poboje ali o narodni spravi. Širša javnost jo spremlja z zehanjem, češ, spet se pričakajo o enem in istem, kaj že spet težijo! ... Pragmatične politike koalicije pa bolj kot oblikovanje skupne evropske "platforme" in zaveza volivcem glede varovanja jezika in kulture po vstopu Slovenije v širšo skupnost zanimajo brusselske plače in dodatki ...

V dobrih dvanajstih letih po osamosvojitvi je tudi kultura - naša Krpanova kobilica - dovolj oslabela, da so jo lahko zapregli v voz Zasluzka. Zato z blagoslovom države umira knjiga in prevladuje tako imenovana popularna (komercialna) kultura. Zato neki mlajši ekonomisti mirne duše oporekajo sofinanciranju Društva slovenskih pisateljev in s tem postavljajo pod vprašaj njegov obstoj. Je, res je veliko vprašanje, če nacionalni kulturni program Slovenci sploh potrebujemo. Kaj si z njim (še) lahko pomagamo?

Tisto, česar niso bili sposobni izžeti možgani "sveta modrecev", nadomestek tistega, kar je poniknilo v uradniških predalih, nam zdaj "podarja" država. V potrditev "obstoječega stanja", v tolažbo?

Z 11. STRANI

Gong fest...

Vrhunec festivalskega dogajanja v juliju pa bo koncert svetovno znanega ameriškega saksofonista Macea Parkerja, ki bo 28. t.m. nastopil na ploščadi med stavbo mestne občine in novogoriške knjižnice.

V okviru festivala bo potekalo tudi več delavnic. V sodelovanju s Foto klubom Nova Gorica in Fotografsko zvezo Slovenije bo v času festivala razpisan fotografski ex-tempore na temo Gorica-eno mesto, ki bo odprt za ljubiteljske in poklicne fotografe z obeh strani meje. V prostorih Kluba goriških študentov bo potekala tudi glasbena delavnica, na kateri bodo lahko zainteresirani izpopolnili svoje znanje s področja ozvočevanja koncertnih prireditev. Od 25. do 30. avgusta pa bodo v Šempetru na sporedu plesne delavnice, ki jih v sodelovanju s klubom Sunshine iz Palmanove pripravljajo plesni center Terpsihora iz Šempetra. Delavnice se bodo odvijale pod skupnim imenom Plesno poletje v Šempetru pri Gorici, namenjene pa bodo začetnikom, članom plesnih skupin, plesnim pedagogom, koreografom in ostalim ljubiteljem plesne umetnosti, ki bodo lahko nadgrajevali svoje znanje na področju baleta, modern jazz, hip hopa, afriških plesov, ipd.

Plesno poletje v Šempetru pri Gorici bo postreglo tudi z nekaj plesnimi predstavami, ki bodo potekale pretežno v dvorcu Coronini. Poleg otvoritvenega večera, na katerem bodo 25. avgusta nastopili člani plesnega centra Terpsihora, se bodo v okviru plesnega poletja predstavili še Plesni teater Ljubljana, s predstavo Blastostrelka, Plesna izba Maribor

s predstavo Dogodki gospe E in plesalka Maja Delak, ki bo nastopila v predstavi Gina in Miovani, 30. avgusta pa bo na sporedu še zaključna produkcija delavnice Plesno poletje v Šempetru pri Gorici.

Omeniti je treba še večer poezije z naslovom Zebra v mestu, na katerem se bodo 21. avgusta v atriju novogoriške občinske stavbe predstavili slovenski pesniki mlajše generacije Primož Čučnik, Gregor Podlogar in Jure Jakob ter Orient in Afro plesni večer, ki bo v sklopu plesnega poletja 26. avgusta potekal na vrtu restavracije Mark.

Zaključna prireditev letošnjega Gong festa bo Večer glasbe in plesa, ki se bo 30. avgusta ob 21. uri začel v amfiteatru pred gradom Kromberk. S predstavitev dvornih plesov evropske renesanse bosta nastopila renesančna plesna skupina in ansambel za staro glasbo Camerata Antiqua, sledil bo nastop priznane slovenske etno-pop zasedbe Katalena, v prostorih Goriskega muzeja v gradu pa bodo ob tej priložnosti odprli tudi razstavo najboljših del fotografskega ex-tempore Gorica-eno mesto.

Čisto zares se bo prvi goriški art festival zaključil na zadnji dan avgusta, z nedeljskim večernim druženjem na travniku pred stavbo novogoriške mestne občine, ki so ga organizatorji poimenovali "glamur kultur". Dogajanje bo pestro, saj si bodo lahko obiskovalci ogledali dekoracijo priznane florista Klavdija Jakončiča, razstavo fotografij Francija Viranta, video instalacijo Vasje Pelhana in Tomija Laznika, dve modni reviji, projekcijo kratkih art filmov, diaprojekcijo fotografij Aleša Fona, za piko na "i" pa bo poskrbel koktajl party.

NA REŠETU

Al' prav se reče Môhor ali Mohòr?

Ob poslušanju radia se človek večkrat česa nauči. In ne samo direktno, ampak tudi posredno: po radiu sliši kako besedo, naglas, predložno zvezo, ki ga zbode, pa seže po pravopisu ali Slovarju slovenskega knjižnega jezika, da se reši dvomov. Tako je bilo, recimo, prejšnji teden precej zmede ob godu sv. Mohorja in Fortunata. Slišali smo Môhor in Mohòr, Mohòrja in Môhorja, Mohòrjev in Môhorjev ter Môhorjev. Že se mi je zdelo, da se je tudi pri naglašanju uveljavil motto iz Bartolovega Alamuta: "Nič ni resnično. Vse je dovoljeno," pa sem ugotovila, da ni tako. Morda bo še koga zanimalo, da je po Slovenskem pravopisu pravilno edino: Môhor, Mohòrja pa Mohòrjev, Mohòrjevka, itd.

Pri poročilih sem že večkrat slišala (in tudi brala v tisku), da nekdo ni imel realnih, ampak samo teoretičnih možnosti za uspeh. Jaz bi rekla "teoretične", a morda

je prav tudi "teorične", saj je v italijanščini teoretico in teorico? Če imate tudi vi ta hamletovski dvom, vedite, da imate po Slovenskem pravopisu lahko samo teoretične možnosti.

A pustimo dvome in preidimo na gotovosti: gotovo sta zelo poslušani oddaji Radia Trst A oddaji, posvečeni zborovskemu petju ob sredah in petkih po poročilih ob 13. uri. Oddaje pripravlja Tamara Stanese in jim poslušalci zelo radi prisluhnejo: ker so na sporedu ob zelo prijemni uri, ker so na sporedu zelo dobre zborovske izvedbe z raznih mednarodnih in slovenskih tekmovanj, ker osvetlijo tudi aktualne zborovske dogodke v našem prostoru. In hvala Bogu so oddaje, namenjene zborom, na sporedu tudi poleti in celo ob istih dnevih in isti uri kot v glavni sezoni! Tako lahko ob sredah ponovno poslušamo posnetke Primorska poje 2003 (Majhen oklepaj! Ne vem, če je kdo pohvalil vod-

stvo tržaške radijske postaje, ki je več mesecev s predvajanjem posnetkov Primorska poje nekoliko podaljševalo urnik sporedov Radia Trst A. Meni se je to zdelo zelo hvalevredno. "To si velja zapomniti!" bi rekel Levstikov cesar Janez. In še kdaj ponoviti!

Sestanek z zborovskim petjem ob petkih pa pripravljajo v poletnih mesecih Vilma Padovan. V vsaki oddaji predstavlja zgoščeno posameznih zborov ali zborovskih zasedb. Naj omenim samo zadnji dve oddaji: prejšnji petek smo poslušali CD okteta Vrtinica iz Nove Gorice. Njegov umetniški vodja je Aleksandra Pertot, ki v nekaterih skladbah tudi sama sodeluje s solističnimi vložki. Ta petek pa je bil na sporedu izbor posnetkov zgoščene mladinskega zbora Škofijske klasične gimnazije v Šentvidu pri Ljubljani, ki ga verjetno prinaša le malokdo pozna. Kot je voditeljica oddaje povedala, so na CD-ju zbrani posnetki z raznih nastopov od l. 1997 do l. 2001. Prav zanimivo je bilo preko posnetkov slediti, kako dekliska, fantovska in mešana zasedba zbora raste pod vodstvom Damijana Močnika in sodelavcev.

NLP

Slovenska družba

Hiša slovenske državnosti

Po javnomnenjskih raziskavah so glede zaupanja v državne institucije vlada, parlament in politične stranke že dolgo na dnu lestvice. Zaradi sodnih zaostankov, nerešenih ali zastaranih primerov, pa se zakonodajni in izvršilni veji oblasti pridružuje tudi sodna oblast. Kako je potemtakem z "zgodbo o uspehu"? Ali pa je kritičnost javnosti morda le odraz neuresničenih in nerealnih pričakovanj? S podobo slovenskega "bitja in žitja" v času tranzicije ni zadovoljen pravzaprav nihče. Nihče tudi nikogar ne posluša. Civilna družba je nemočna, pa še preveč povezana s strankarsko politiko.

Ni tedaj čudno, da se je metropolit in ljubljanski nadškof Franc Rode v pridigi pri maši za domovino ob dnevu državnosti vprašal: "Kaj reči o vse bolj majavi demokraciji spričo gospodarskega, političnega, kulturnega in medijskega monopola določene skupine?" Določena skupina seveda ni zgolj vladna koalicija, ki je seveda zaradi dolgotrajne vladavine najbolj odgovorna za nastali položaj, temveč krožne kapitalске po-

vezave ideološko in svetovno-nazorsko (namesto družbenosociološko) opredeljenih politikov in strank ter z njimi povezanih "infrastruktur". (Tako se potem pač zgodi, da je nosilec kapitala predvsem "leva" "kontinuiteta"). Zapravljeno, nepravično razdeljeno ali prilasčeno družbeno premoženje se zaradi prehoda v tržno socialni kapitalistični sistem vsem zdi nekaj povsem normalnega. Kot tudi razslojevanje družbe zaradi nepremišljene socialne, plačne in zaposlitvene politike. Je le "nujna" anomalija tranzicije in ne javno zlorabljanje zakonodaje nasploh. Korupcija, največ zaradi povezanosti politike z gospodarstvom, pa neučinkovito sodstvo, vidno in sprotno zmanjševanje socialnih pravic in zdravstvenega varstva, petkratno zvečana javna uprava, neučinkoviti, birokratizirani sindikati, itd., so zadeve, katerih rešitev vidijo ljudje običajno samo še v EU, v njeni družbeni organiziranosti (in) kot usklajevalki različnih politik držav članic.

Slovenska politika je, na žalost, preveč vpeta v pred-

modernističen model radikalne svetovnonazorske razdelitve, izhajajoča pač iz pozicij, ki zapolnjujejo slovenski konzervativni in preveč na preteklosti temelječi politični prostor strank "kontinuitete" in "pomladi". S prestižnimi boji za zasluge pri osamosvojitvi. S sklicevanjem (kontinuiteto) na člen o samoodločbi jugoslovske ustave iz leta 1974 - ki je dejansko formalnopravno osnova za osamosvojitve Slovenije - si vsaj za "predpriprave" slovenske državotvornosti in mirno zamenjavo političnega sistema lastijo zasluge prve, "pomladniki" pa preradi pozabljajo, da so svojo zgodovinsko in doslej najpomembnejšo vlogo odigrali, ko so bili še (v pahljači kot desno prepoznavni) del politično mavričnega Demosa. Po plebiscitarni, ljudski odločitvi za samostojnost in na podlagi volilnih rezultatov je potem Demosova vlada sploh lahko osamosvojitve tudi operativno izpeljala.

Hiša slovenske državnosti je potrebna temeljite adaptacije.

Janez Postrak